

Inter-gewestelijk richtplan voor Neerpede-Vlezenbeek-Sint Anna Pede

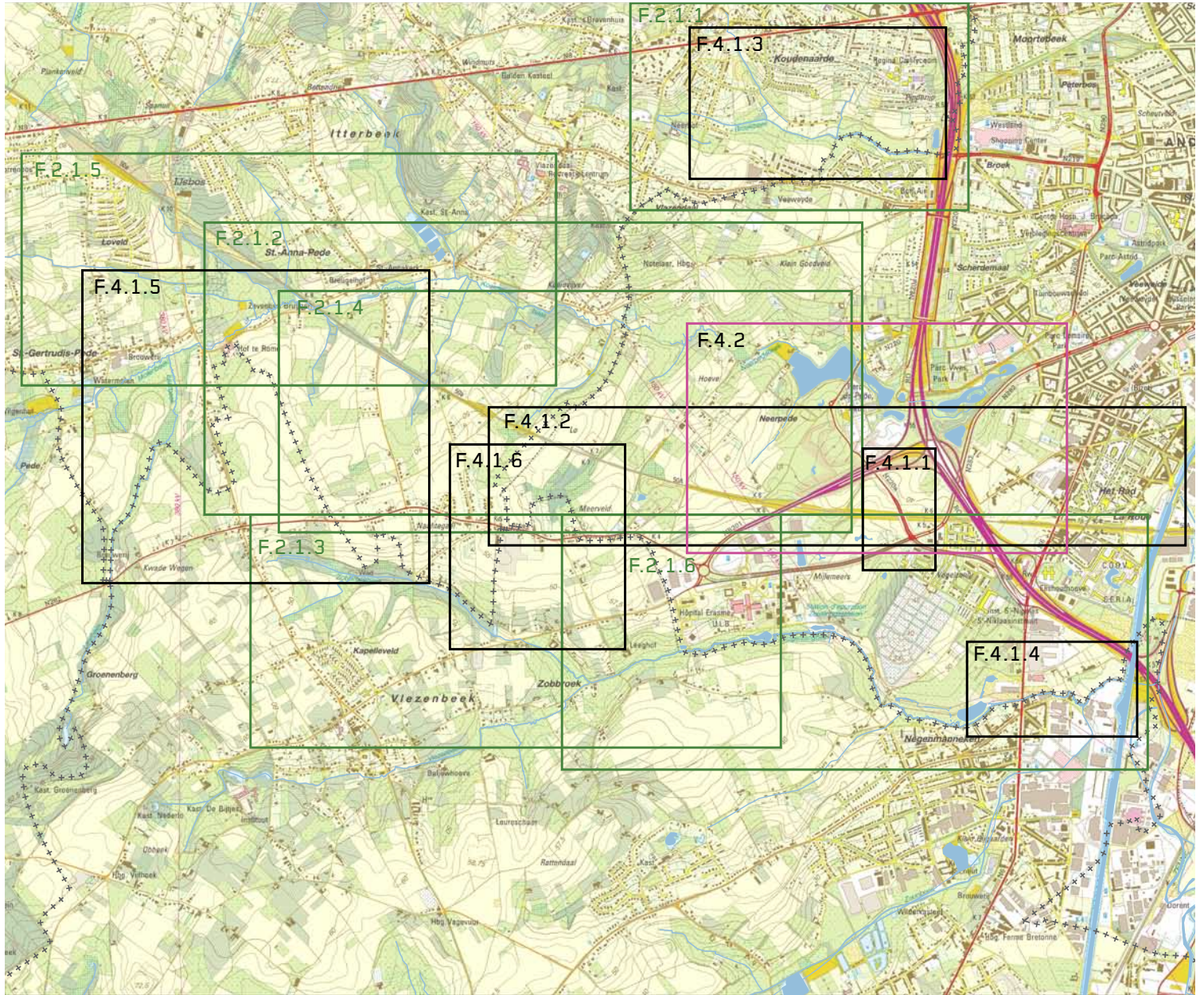
In opdracht van:
Brussels Instituut voor Milieubeheer (Leefmilieu Brussel-BIM)
Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Rapport deel 3 - ACTIEPLANNEN

INHOUDSTAFEL

0 Inleiding	5
0.1. Voorafgaand	5
0.2. Definiëring van de actieplannen	5
1 Doelstelling 1 - versterken van de grote landschapsstructuren	7
1.1. Actieplan 1.1 - landschapsinrichting	8
2 Doelstelling 2 - Uitbouw van het groen/blauw netwerk als ecologische hoofdstructuur	11
2.1. Actieplan 2.1 - Groen/blauw netwerk	13
2.1.1. Fiche Broekbeekvallei	16
2.1.2. Fiche Pedebek en zijvalleitjes	22
2.1.3. Fiche Zobbroekbeek	28
2.1.4. Fiche spoorwegberm en werfzone	34
2.1.5. Fiche Ijsbos - Terpede	36
2.1.6. Fiche Vogelzangvallei: Meylemeersch, kerkhof en Zuun	38
2.2. Actieplan 2.2 - Waterbeheer	46
3 Doelstelling 3 - Kansen creëren voor land- & tuinbouw en volkstuintjes	51
3.1. Huidige landbouwpraktijk	52
3.1.1. Landbouwmodellen en bedrijfsvoering	52
3.1.2. Lokale specificiteiten	53
3.1.3. Regelgevend kader	53
3.1.4. Landbouwareaal	54
3.1.5. Actuele teelten	55
3.1.6. Verbreding van de landbouw	56
3.1.7. Actieplannen	57
3.2. Actieplan 3.1 - Duurzame landbouwactiviteiten	58
3.3. Actieplan 3.2 - Valoriseren van lokale kwaliteitsproducten	64
4 Doelstelling 4 - Passende ontsluiting	67
4.1. Actieplan 4.1 - Zachte verbindingen	68
4.1.1. Fiche Olympische dreef	70
4.1.2. Fiche Fiets-GEN	78
4.1.3. Fiche Connectiviteit Broekbeekvallei vergroten	80
4.1.4. Fiche Versterking Groene wandeling (zone Zuunstraat)	84
4.1.5. Fiche Wandelverbindingen Pedebek - Laarbeekvallei	86
4.1.6. Fiche Wandelverbindingen Pedebek -Zobbroek	88
4.2. Actieplan 4.2 - Parc W	91
4.2.1. Relatie met de beleidsvisie	91
4.2.2. Ambitieniveau	93
4.2.3. Vier concepten	94
4.2.4. Huidige situatie	101
4.2.5. Componenten	104
4.2.6. Beheer	126
4.2.7. Knelpunten	127
4.2.8. Plan van aanpak	128
5 Doelstelling 5: Bepalen van instrumenten interventie & beheer	131
5.1. Actieplan 5.1 communicatie van de potenties van het gebied	132
5.2. Actieplan 5.2 organisatieplatform	134

Overzichtskaart van de fiches

- fiches groen/blauw netwerk
- fiches zachte verbindingen
- fiche Parc W

0 Inleiding

0.1. Voorafgaand

In deel 1 inventaris is het projectgebied uitgebreid gedocumenteerd wat betreft het planologisch kader, haar landschappelijke kwaliteiten, natuurwaarde, de landbouwactiviteiten, lopende projecten...

In deel 2 is een visie opgebouwd op het gebied, gericht op een sterke synergie tussen de landschappelijke kwaliteiten, de landbouwactiviteiten, de biodiversiteit en de recreatieve waarden, binnen de bijzondere conditie van de nabijheid van een metropool. Het streefbeeld drukt zich uit in drie ruimtelijke plannen: de beeldkwaliteitsplan, het groen/blauw netwerk en het ontsluitingsplan. Hierop baserend zijn de strategische doelstellingen geformuleerd, samen met de operationele actieplannen die hieruit voortvloeien.

In deel 3 van het richtplan worden de actiepunten operationeel uitgewerkt.

0.2. Definiëring van de actieplannen

Gezien de grote schaal van het studiegebied is het noodzakelijk om binnen de breed thematisch gedefinieerde actieplannen, de prioriteiten te definiëren voor concrete actie op korte en middellange termijn. Dit proces van trechtering is voornamelijk gestuurd door de vier uitgangspunten van het richtplan. Bijkomend is ingezet op clusteringen, verbindingen en versterking en aandienende opportuniteiten.

De vier uitgangspunten bij het richtplan:

- Gericht op de ontwikkelingskansen voor de open ruimte
- Het grensoverschrijdende en grootschalige karakter van het richtplan als opportuniteit
- Focus: de specifieke staat van het landelijk gebied in directe interactie met een metropool
- De gewestelijke en gemeentelijke structuur- of ontwikkelingsplannen als basis

Elk actieplan wordt omschreven en gekaderd binnen het richtplan. De prioriteiten worden aangeduid en waar mogelijk, is een stappenplan voorgesteld.

Niet al de actieplannen zijn op hetzelfde niveau uitgewerkt binnen het kader van de studie. Dit in functie van gedetecteerde dynamieken en concrete pistes tot realisering. Het richtplan wil initiatieven initiëren met de actieplannen, die in de toekomst verder aangevuld kunnen worden.

De actieplannen betreffende de uitbouw van 2.1 het groen/blauw netwerk (inrichting natuurgebieden), 4.1 de wandel- en fietsverbindingen en 4.2 het regionaal parc W zijn uitgewerkt als fiche.

De fiches handelen over de prioriteiten in de actiepunten en documenteren specifiek de kansen en knelpunten voor de realisering.

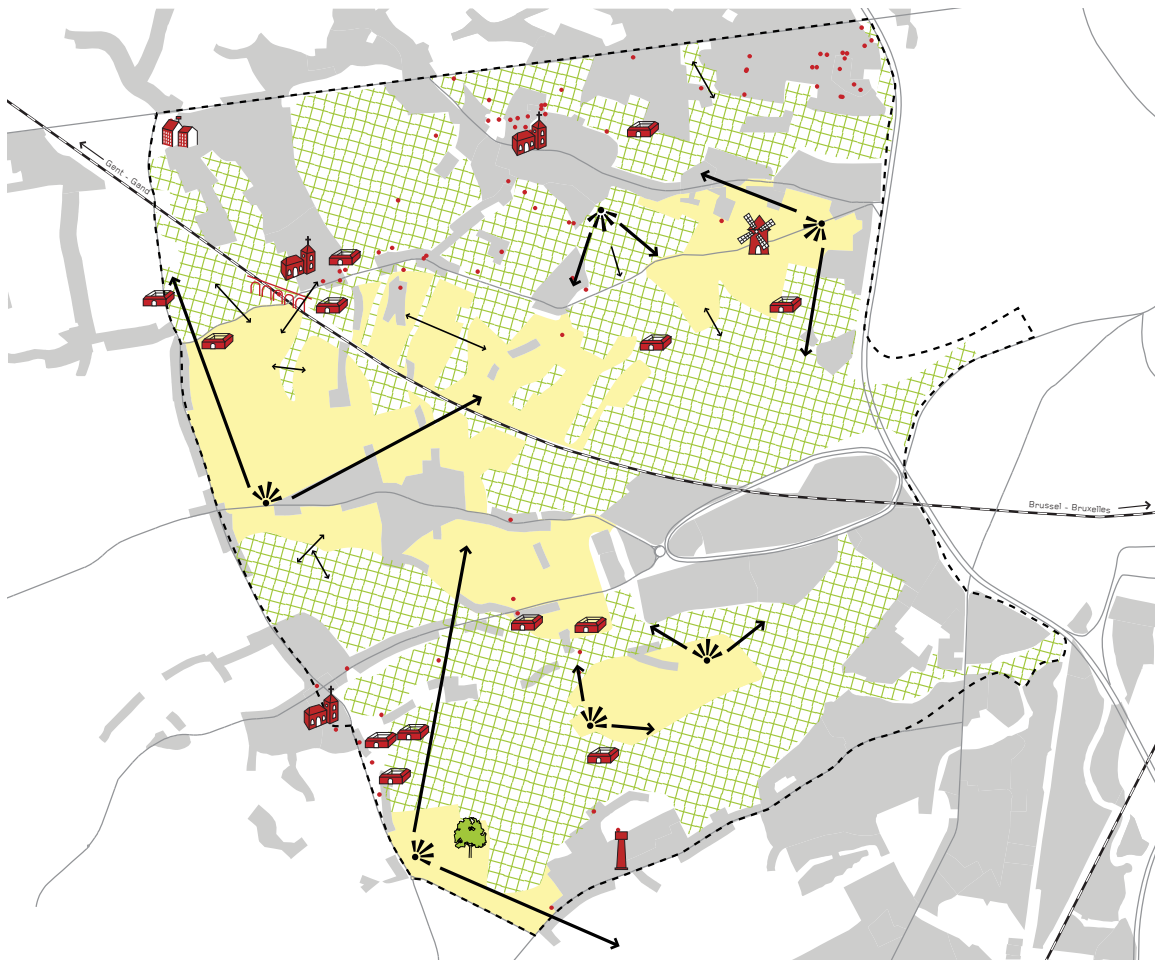
Een geselecteerd aantal fiches zijn verder uitgewerkt en geven onder andere een voorstel van inrichtingsprincipe mee. De kritische succesfactoren zijn er dieper onderzocht. Bedoeling van deze fiches is dat zij onmiddellijk kunnen worden ingezet als bij projectinitiatie. Het betreft de fiches voor de schakelzone op Postweg, Olympische Dreef, Parc W, Broekbeek en zone Pedebeek-Koeivijver.

In het bijzonder is op vraag van de opdrachtgevers de fiche rond het parc W sterk uitgewerkt. Het is een sleutelzone die de overgang tussen de stedelijke en landelijke conditie maakt.

1 Doelstelling 1 - versterken van de grote landschapsstructuren

Doelstelling 1 Versterken van de grote landschapsstructuren wordt in het streefbeeld ruimtelijk gekaderd door de beeldkwaliteitsplan.

Binnen de doelstelling 1 is actieplan 1.1 Landschapsinrichting voorgesteld.

Beeldkwaliteitsplan (zie deel 2 Streefbeeld)

- stedelijk gebied
- agrarische open ruimte (kouters)
- verkamerd landschap
- bezienswaardigheden
- erfgoed
- panorama
- doorzicht

1.1. Actieplan 1.1 - landschapsinrichting

Omschrijving

Het richtplan wil de landschapsinrichting van het gebied stimuleren door de inrichtingsprincipes te duiden. De beeldkwaliteitsplan definieert het landschap aan de hand van grote categorieën of deelgebieden: de open heuvelruggen met kenmerkende akkers en panorama's tegenover het verkamerd landschap in de valleibodems en de steiltehellingen. Het verkamerd landschap kenmerkt zich door een grote rijkdom en diversiteit met boomgaarden, weiden, tuinbouw, natuurelementen, boerenhoven.... Het open landschap is indrukwekkend door de grote schaal en het verre perspectief.

De beeldkwaliteitsplan bakent de grote zones af waar het open landschap wordt gevrijwaard, het duidt de emblematische panorama's, perspectieven, landmarks en erfgoedelementen.

Het landschap wordt bepaald door het fysisch systeem (topologie, bodem...), en culturele elementen zoals de landbouwpraktijk, de nederzettingen en kleine en grote ingrepen in het landschap.

Het actieplan wil landschappelijke ingrepen structureren, zodat de landschapskwaliteit behouden en versterkt wordt. Ook de verdere actieplannen binnen het richtplan kaderen in de beeldkwaliteitsplan.

Relatie doelstellingen richtplan:

Landschapsinrichting kadert in doelstelling 1. Versterken van de grote landschapsstructuren en wordt in het streefbeeld ruimtelijk gekaderd door de beeldkwaliteitsplan.

Prioriteiten

Niet van toepassing, algemeen inzetbaar.

Operationeel

De beeldkwaliteitsplan kan breed worden ingezet bij de inrichting van het landschap. De beeldkwaliteitsplan wil de landschappelijke samenhang op grotere schaal bewaren. Het vormt dus een achtergrond bij lokale inrichtingen, waarbij een verfijndere visie moet worden opgebouwd.

Onder andere in de verdere uitwerking van een aantal actieplannen :

- 2.1 Groen/blauw netwerk
- 2.2 Waterkwaliteit
- 3.1 Kansen creëren voor land- & tuinbouw en volkstuinjes
- 4.1 Parc W
- 4.2 Passende ontsluiting: wandelroutes
- 4.2 Passende ontsluiting: fietsroutes

De actieplannen van het richtplan moeten dus steeds rekening houden met de landschapsvisie vervat in de beeldkwaliteitsplan.

Ook bij bodemerosie bestrijdingsplannen, beheersplannen, subsidieverstrekking (boomgaarden, hagen, natuurelementen) kan de beeldkwaliteitsplan worden gehanteerd als referentie.

Veder is de beeldkwaliteitsplan belangrijk bij het opmaken van andere beleidsdocumenten in verband met ruimtelijke ordening, landbouw of natuurontwikkeling.

Mogelijke partners

Algemeen:

/

Vlaams Gewest:

Inrichtingsinstrumentarium Vlaamse Landmaatschappij

Het Agentschap Natuur en Bos (ANB)

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

Het Agentschap Onroerend Erfgoed

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Monumenten en landschappen
- De ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud
- Het ontwerp natuurplan
- Leefmilieu Brussel (LB-BIM) als groenbeheerder en inrichter van natuur- en groengebieden

Provincie Vlaams Brabant

Advies landschapsintegratie

Erosiebestrijdingsplannen (samenwerkingen gemeenten en provincie Vlaams Brabant)

Het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei voert natuur- en landschapsprojecten uit op privéterrein en openbare eigendommen

Gemeente Dilbeek:

Milieudienst, ruimtelijke ordening, groendienst, toerisme,...

Gemeente Sint Pieters Leeuw

Premie voor kleine landschapselementen

Milieudienst, ruimtelijke ordening, groendienst, toerisme,...

Gemeente Anderlecht

Dienst duurzame ontwikkeling van de gemeente Anderlecht, in samenwerking met de dienst Stadsontwikkeling en de mobiliteitscel en in partneriaat met de VZW « Het Groen en Blauw Huis »

Andere partijen:

- Terreinbeherende natuurverenigingen zoals Natuurpunt, Natagora, CCN Vogelzang...)
- Landbouwers
- ...

Instrumenten & Referenties

De ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud (BHG)
Het ontwerp natuurplan(BHG)
Ontwerpbeheersplan Vogelzang (LB_BIM)

Inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM):

www.vlm.be/SiteCollectionDocuments/Publicaties/Platteland/BrochureBO.pdf

www.vlm.be/SiteCollectionDocuments/Publicaties/Brochure%20natuurinrichting.pdf

Natuurinrichting agentschap natuur en bossen:

www.natuurenbos.be/nl-BE/Natuurbeleid/Natuur/Natuurinrichtingsprojecten.aspx

Erosiebestrijdingsplannen Provincie Vlaams Brabant:

www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/land-en-tuinbouw/voor-landbouwers-en-gemeentebesturen/erosie/index.jsp

Advies landschapsintegratie Provincie Vlaams Brabant:

www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/land-en-tuinbouw/voor-landbouwers-en-gemeentebesturen/advies-landschapsintegratie/index.jsp

Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei:

www.rlzzz.be

Sint-Pieters-Leeuw

www.hetportaal.be/premies/Sint-pieters-leeuw/Premie-voor-kleine-landschapselementen.html

2 Doelstelling 2 - Uitbouw van het groen/blauw netwerk als ecologische hoofdstructuur

Doelstelling 2 Uitbouw van het groen/blauwe netwerk als ecologische hoofdstructuur wordt in het streefbeeld ruimtelijk gekaderd door de kaart groen/blauw netwerk.

Deze doelstelling kadert eveneens in de wil van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (zie het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling = GPDO) om een landschappelijk en natuurlijk netwerk tot stand te brengen (beleidshefboom 2). Hierbij zijn volgende strategieën van belang:

- strategie 1 beoogt het versterken en het verbinden van het Brusselse groene netwerk met territoria buiten Brussel
- strategie 3 beoogt de bescherming van de biodiversiteit en het invoeren of versterken van ecologische corridors, steunend op bestaande infrastructuren zoals o.a. de Groene Wandeling en het uitvoeren van het blauwe netwerk.
- Ook in het Vlaams Gewest en in het bijzonder in de structuurplannen van de betrokken gemeenten Dilbeek en Sint Pieters Leeuw zijn de valleien aangeduid als structurerend voor het groen/blauwnetwerk.

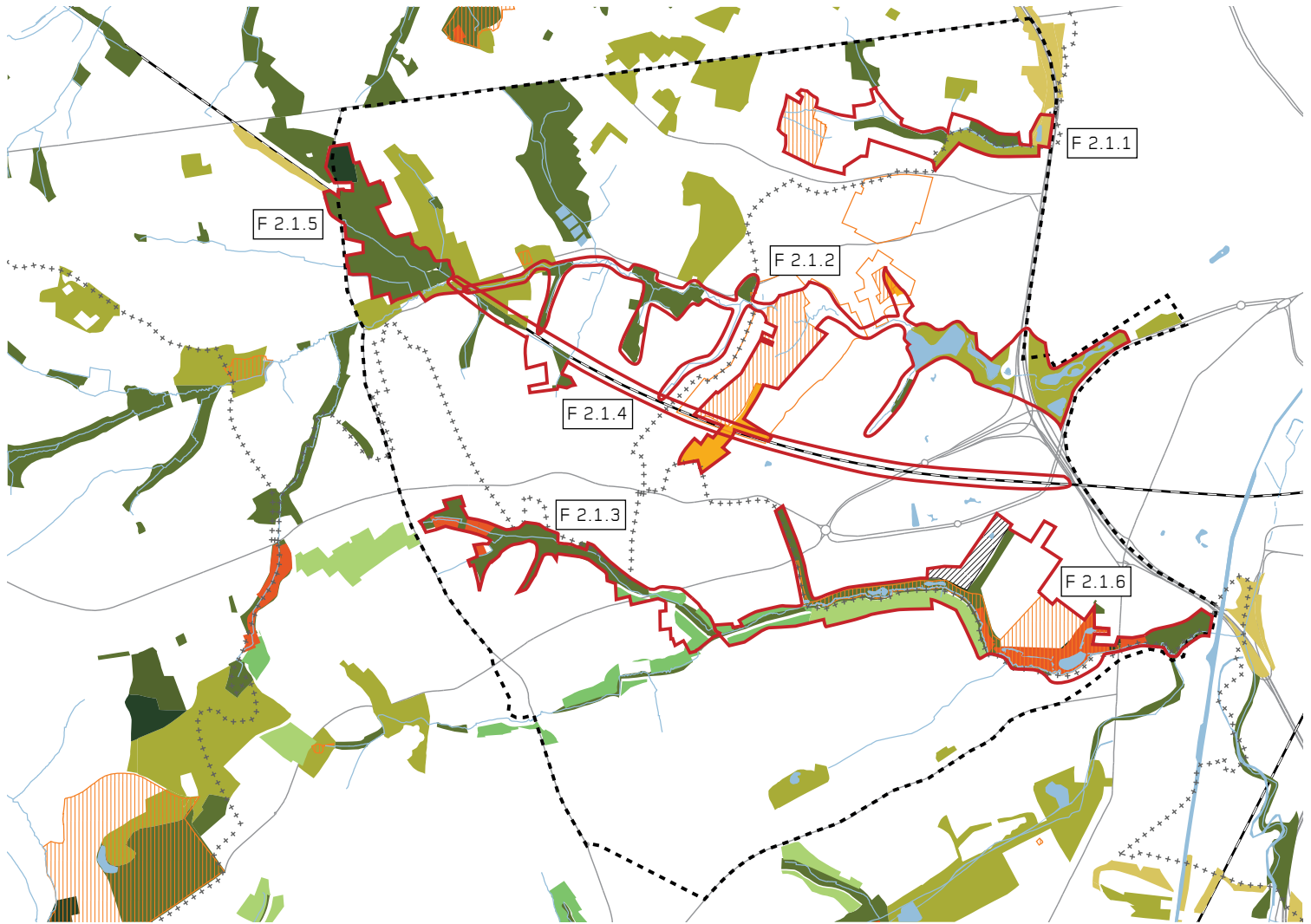
De uitbouw van dit groen/blauw netwerk i het projectgebied sluit aan bij de visies van het Vlaams Gewest rond de uitbouw van een groene structuur rond de kasteelparken van Gaasbeek en Groenenberg, langsheen de Laarbeekvallei naar de Pedevallei. (Bruegelproject).

Binnen doelstelling 2 zijn volgende actieplannen uitgewerkt:

- Actieplan 2.1 Groen/blauw netwerk
- Actieplan 2.2 Waterkwaliteit

Kaart groen/blauw netwerk (zie deel 2 Streefbeeld)

Kaart Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk

- prioritaire zone voor de versterking van het groen/blauw netwerk
- perimeter studie
- gemeentegrenzen
- erkend natuurreservaat
- geklasseerde site
- beschermingszone rond geklasseerd gebied
- geplande klassering
- bufferzone
- groengebied
- parkgebied
- bosgebied
- groengebieden met hoog biologische waarde
- agrarisch gebied met ecologisch belang (RUP open ruimte SPL, in opmaak)
- groengebied (RUP open ruimte SPL, in opmaak)
- F2.1.x verwijzing naar actieplannen-fiches

2.1. Actieplan 2.1 - Groen/blauw netwerk

Omschrijving

Het groen/blauw netwerk vertoont nog heel wat ontbrekende schakels. Dit actieplan focust op deze "missing links" en zoekt oplossingen om de continuïteit van het netwerk te realiseren en een robuuste plaats voor de natuur in het projectgebied uit te bouwen.

Hiervoor worden eerst prioriteiten bepaald.

Vervolgens wordt gezocht naar concrete opportuniteiten om tot natuurinrichting en/of ecologisch beheer te komen voor deze prioritaire zones.

In derde instantie worden voor een aantal strategische gebieden de ruimtelijke inrichtingsprincipes vastgelegd.

Gezien het belang van de beken in het groen/blauw netwerk is de beekbeheerder een essentiële partner in de realisatie van het actieplan.

Binnen dit actieplan past het medegebruik door de natuur van het landbouwgebied.

Hiervoor wordt verwezen naar het actieplan 1.1 landschapsinrichting en het actieplan 3.1 duurzame landbouwactiviteiten.

Bij alle actie rond de groen/blauwe netwerken moet er voldoende rekening gehouden worden met de aanwezige landbouwers. Deze landbouwers kunnen enkel op vrijwillige basis deelnemen aan beheerovereenkomsten of andere acties. Indien nodig moeten er voor de landbouwers flankerende maatregelen voorzien worden (vb. grondenruil)

Prioriteiten

De kaart Prioritaire zones groen/blauw netwerk legt de prioritaire natuurzones vast binnen het streefbeeld. De beoogde natuurontwikkeling in deze zones kan worden gerealiseerd door natuurinrichting van groengebieden, door ecologisch beheer van gebieden die geen groen of natuur als bestemming hebben, of door het omzetten van grondbestemmingen.

Binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden deze prioritaire zones best op termijn verankerd in het ruimtelijk beleid.

De prioriteiten moeten ook haalbaar zijn in korte of middellange termijn.

De prioriteiten zijn gebaseerd op volgende uitgangspunten:

- Het respecteren en bevestigen van reeds gedetermineerde prioritaire gebieden door Sint-Pieters-Leeuw vastgelegd rond de Zobbroek
- Het bevestigen van de natuurinrichtingsvisie van de gemeente Dilbeek in de Broekbeekvallei als focus
- Het realiseren van de ecologische hoofdstructuur, zijnde de continuïteit langsheen de hoofdbeken (Broekbeek, Pedebeek en Zobbroek/Vogelzangbeek.
- Het versterken van bestaande natuurgebied door de uitbreiding in oppervlakte (clustering)

De visiegebieden zijn verder gedocumenteerd in volgende fiches:

Fiche 2.1.1 – Broekbeekvallei (incl. inrichtingsprincipes)

Fiche 2.1.2 - Pedebeek (incl. inrichtingsprincipes)

Fiche 2.1.3 - Zobbroekbeek (incl. inrichtingsprincipes)

Fiche 2.1.4 - Spoorwegberm en werfzone

Fiche 2.1.5 – Ijsbos - Terpede

Fiche 2.1.6 - Meylemeersch, kerkhof en Zuun

Mogelijke partners

Algemeen

- /

Vlaams Gewest

- Beheersplannen Vlaams Landmaatschappij
- Inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- Het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei voert natuur- en landschapsprojecten uit op privéterrein en openbare eigendommen

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Leefmilieu Brussel - BIM
- Natagora
- CCN Vogelzang CBN (natuurvereniging)
- Mobiel Brussel (Administratie)

Provincie Vlaams Brabant:

- Financiële ondersteuning van gemeentelijke natuurprojecten (Dilbeek en Sint Pieters Leeuw (provinciaal subsidiereglement).

Gemeente Dilbeek

- Milieudienst, ruimtelijke ordening, groendienst, toerisme,...

Gemeente Sint Pieters Leeuw

- Milieudienst, ruimtelijke ordening, groendienst, toerisme,...

Gemeente Anderlecht

- Dienst duurzame ontwikkeling van de gemeente Anderlecht, in samenwerking met de dienst Stadsontwikkeling en de mobiliteitscel en in partneriaat met de VZW « Het Groen en Blauw Huis »

Anderen

- Natuurpunt is een sterke partner voor de uitbouw en beheer van natuur
- Natagora
- CCN Vogelzang
- Landbouwers (bv. via beheersovereenkomsten)
- Agrobeheersgroepen

Instrumenten & Referenties

Inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM):

- www.vlm.be/SiteCollectionDocuments/Publicaties/Platteland/BrochureBO.pdf
- www.vlm.be/SiteCollectionDocuments/Publicaties/Brochure%20natuurinrichting.pdf

Natuurinrichting agentschap natuur en bossen:

- www.natuurenbos.be/nl-BE/Natuurbeleid/Natuur/Natuurinrichtingsprojecten.aspx

Provincie Vlaams Brabant

- Erosiebestrijdingsplannen
- www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/land-en-tuinbouw/voor-landbouwers-en-gemeentebesturen/erosie/index.jsp
- www.vlaamsbrabant.be/binaries/publicatie-wonen-langs-waterloop-2012_tcm5-64037.pdf

- Financiële ondersteuning zie: <http://www.vlaamsbrabant.be/wonen-milieu/milieu-en-natuur/natuur/subsidies-en-reglementen/index.jsp>

Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei:

- www.rlzzz.be

Leefmilieu, Natuur en Energie Vlaams Gewest:

- Type bestek natuurvriendelijke oevers, door LNE (Vlaams Gewest). In deze studie worden de verschillende concepten van milieuvriendelijke oevers besproken.
- <http://www.lne.be/themas/beleid/milieueconomie/mkba-van-natuurvriendelijke-oevers/literatuurlijst/info-over-natuurvriendelijke-oevers/typebestek-natuurvriendelijke-oevers>
- Het 'Vademecum natuurtechniek - inrichting en beheer van waterlopen' bevat 47 steekkaarten met concrete natuurtechnische aanbevelingen, ingedeeld naar dwarsprofiel, lengteprofiel, beheer en waterkwaliteit. <http://www.lne.be/themas/beleid/milieueconomie/mkba-van-natuurvriendelijke-oevers/literatuurlijst/info-over-natuurvriendelijke-oevers/vademecum-natuurtechniek-inrichting-en-beheer-van-waterlopen>

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Natuurplan (Leefmilieu Brussel - BIM)

Dilbeek

- Koesterburen gemeente zie : <http://www.vlaamsbrabant.be/wonen-milieu/milieu-en-natuur/natuur/koesterburen/gemeenten/dilbeek.jsp>

Sint Pieters Leeuw

- Koesterburen gemeente zie : <http://www.vlaamsbrabant.be/wonen-milieu/milieu-en-natuur/natuur/koesterburen/gemeenten/sint-pieters-leeuw.jsp>
- Premie voor kleine landschapselementen zie: www.hetportaal.be/premies/Sint-pieters-leeuw/Premie-voor-kleine-landschapselementen.html

Anderlecht

- www.anderlecht.be/leefmilieu/agenda21
- <http://users.edpnet.be/ccnvogelzangcbn/>

2.1.1. Fiche Broekbeekvallei

Situering

Deze fiche herneemt de natuurinrichtingsvisie van de gemeente Dilbeek voor de Broekbeekvallei en plaatst die in een breder, grensoverschrijdend, kader. Daarbij ligt de Broekbeek op de grens tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Vlaams Gewest. De vallei vormt dan ook een interessant voorbeeld voor interregionale samenwerking.

Knelpunten

De open ruimte in de vallei is beperkt, versnipperd en ingesloten. Toch is ze waardevol en kan uitgebouwd worden tot een relevante open ruimtestructuur, dicht bij de dorpskern van Dilbeek. Dit vereist dan sterke schakels tussen de verschillende deelruimten, een relance van de tuinbouw op de zuidgerichte hellingen en de uitbouw van een continue ecologische ruimte langsheen de beek.

Knelpunten zijn de volgende:

- gebrek aan coherentie over het beheer van de oevers tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Anderlecht) en Vlaams Gewest (Dilbeek)
- gronden zijn vaak in privéhanden. Intenties van eigenaars zijn niet bekend.
- beek krijgt te weinig ruimte om als ecologische corridor te kunnen functioneren, de oevers en aanpalende percelen van de Pedebeek zijn dikwijls in privé bezit
- de Ring vormt een sterke breuk die de vallei afsnijdt.

Doelstellingen

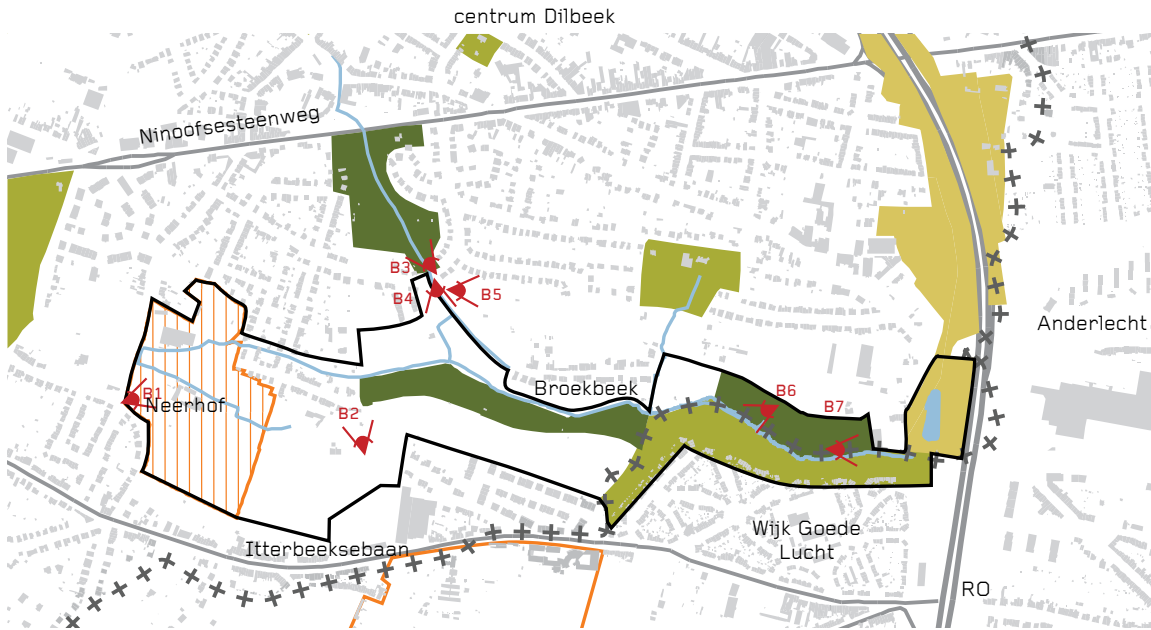
- de ecologische link versterken door een ecologisch beheer van de oevers, meer ruimte geven aan de beek
- aaneengesloten gebieden voorzien met hoofdfunctie natuur, met inrichting en aanleg van landschapselementen
- coherentie zoeken in het beheer van beide oevers (Dilbeek en Anderlecht)
- landschappelijke integratie van de waterbuffer van de ring
- ecologische continuïteit naar de bufferzone langs de ring
- Grensoverschrijdende recreatieve nevenfuncties versterken: wandelpaden, fietsverbindingen...
- Verhogen van waterbergend vermogen

Middelen

- het inrichten en aanleggen van stadsbiotopen en landschapselementen zoals beschreven in de Brusselse Ordonnantie betreffende het Natuurbehoud (art.66).
- beheersovereenkomsten voor landbouwers, zie inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- in beheer geven aan natuurverenigingen (bijvoorbeeld mogelijke samenwerking Natuurpunt en Natagora)

Stappenplan

- Het verwerven van eigendom of beheersrechten van de betrokken percelen (privé of in publieke eigendom).
- Percelen inrichten met natuur- en landschapselementen (zie ook beeldkwaliteitsplan)
- Beheersovereenkomsten sluiten met landbouwers
- Discussie aangaan over de berm van de ringweg en de waterbuffer met AWV, in functie van een coherent natuurbeheer met de aansluitende natuurlijke biotopen.

Kaart Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk (uittreksel)

Kaart Publieke eigendommen (uittreksel)

LEGENDE Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk

- prioritaire zone
- + + + gemeentegrenzen
- erkend natuurreservaat
- geklasseerde site
- beschermingszone rond geklasseerd gebied
- geplande klassering
- bufferzone
- groengebied
- parkgebied
- bosgebied
- groengebieden met hoog biologische waarde
- agrarisch gebied met ecologisch belang (RUP open ruimte SPL, in opmaak)
- groengebied (RUP open ruimte SPL, in opmaak)

LEGENDE kaart Publieke eigendommen

- eigendom gewest of federale staat
- eigendom gemeenten
- eigendom kerkfabrieken
- eigendom ocmw Brussel
- eigendom andere ocmw's
- Vereniging/BNVR/Natuurpunt beheer
- gehuurd door gem. Anderlecht
- verhuurd door gem. Anderlecht
- Ceria en «Jardins de Pomone»

B3

B1

B2

B6

B4

B5

B7

Inrichtingsprincipes Broekbeekvallei

(kijkend vanuit Brussel naar het Westen toe)

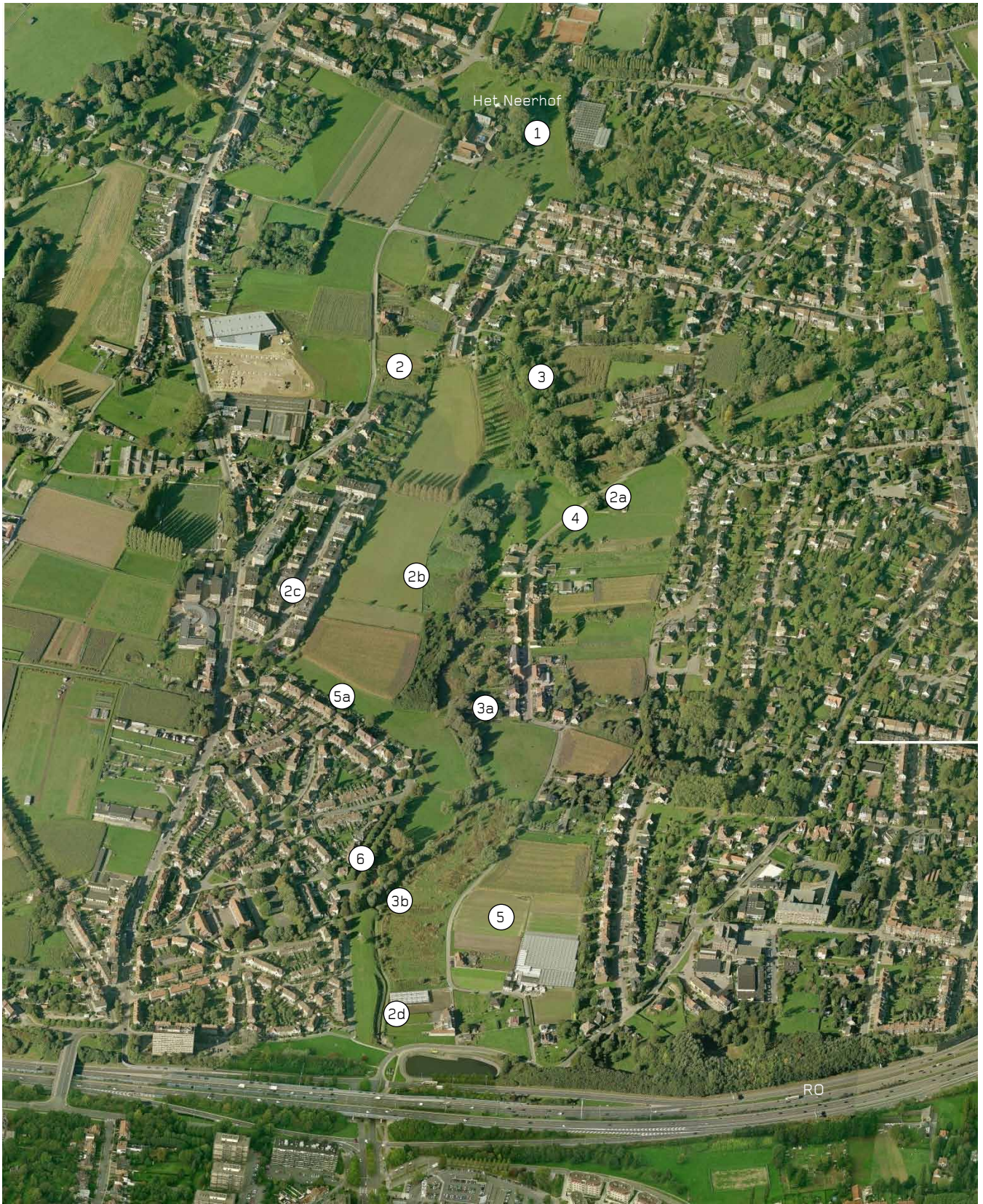
1 en 2. zie fiche 4.1.3

3. De Broekbeekvallei als ecologische corridor ontwikkelen.
 3a. natte weide en overstromingsgebied voorzien
 3b. meer ruimte geven aan de beek, meer gradient nat/droog, buffervermogen verhogen

4. Behoud en versterking valleistructuur: natte weiden, knotwilgen, elzenbossen, kweelgebieden,... met behoud van doorzichten binnen het coulissen landschap.

5. Functie landbouw garanderen. Hierbij komen de velden ten noorden van de Broekstraat in de eerste plaats in aanmerking voor tuinbouw. De lager gelegen en nattere gronden kunnen eerder worden ingezet als nat weiland, extensief in het kader van natuurontwikkeling.
 5a. Ruimte voor volkstuinen

6. Groen beheer van oever op Anderlecht.
 Als onderdeel van de Groene Wandeling: bestaande bomenrij doorzetten tot aan het stormbekken voor een groene continuïteit
 spel- en zitruimte tussen de bomenrij en de beek, balkon met zich op de natuur en de landbouw
 bestaande speelruimte opwaarderen

- potentiële wandelverbinding
- te behouden zichten en perspectieven

2.1.2. Fiche Pedebeek en zijvalleitjes

Situering

De Pedebeek vormt als waterstructuur een prioritaire zone om de ecologische continuïteit langsheen deze hoofdbeek en haar bronzones te versterken en als ecologische hoofdstructuur tussen het Brusselse stedelijk gebied en het buitengebied.

Knelpunten

De waterkwaliteit laat vandaag niet toe om het beekwater in te zetten voor natte natuurontwikkeling. De opgestarte rioleringswerken zullen toelaten een drastische verbetering te zien binnen afzienbare tijd. Toch kan de impact van restlozingen en overstorten de ecologische kwaliteiten hypothekeren. Hiervoor is dus ook na de aanleg van de collectoren aandacht vereist.

De structurele groen en natuurvisie, geënt op de structuur van de vallei en zijvalleitjes, is onvoldoende omgezet in een groene bestemming op vlak van de ruimtelijke ordening.

De ecologische link is vandaag te zwak terwijl het de ecologische hoofdstructuur zou moeten vormen in de vallei. Naast de waterkwaliteit heeft dit ook te maken met de aanleg van artificiële oevers en de plaatselijke insnoeringen van de beek.

Het oneigenlijk grondgebruik van landbouw gebied (vertuining, verpaarding...) tast het agrarisch landschap aan en ondergraaft de economische haalbaarheid van de landbouw in dit gebied door onder meer de grondprijzen naar boven te duwen.

Het waterbergend vermogen is beperkt wat tot wateroverlast leidt stroomafwaarts.

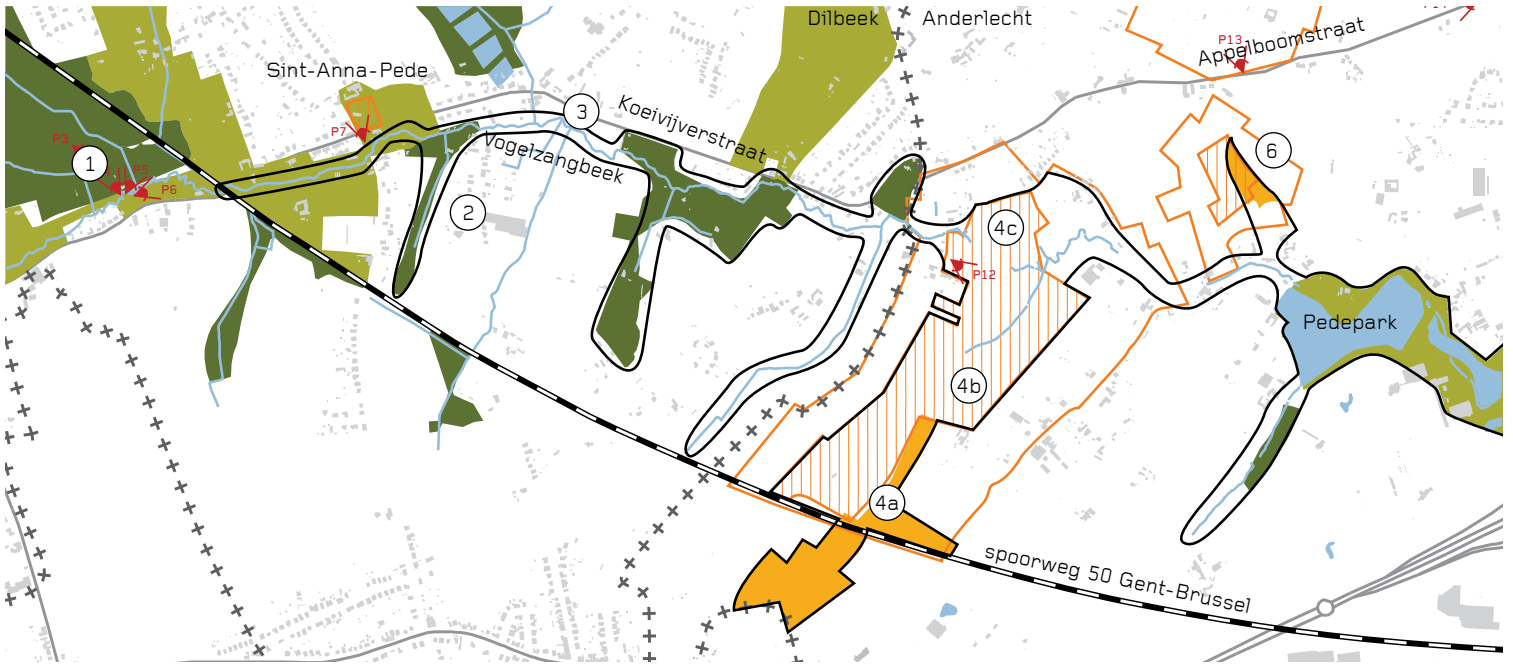
De percelen palend aan de Pedebeek zijn dikwijls in privé bezit waarbij er weinig of geen ruimte is voor oeververbreding langsheen de beek. Zie ook actieplan 2.2 waterbeheer.

Doelstellingen

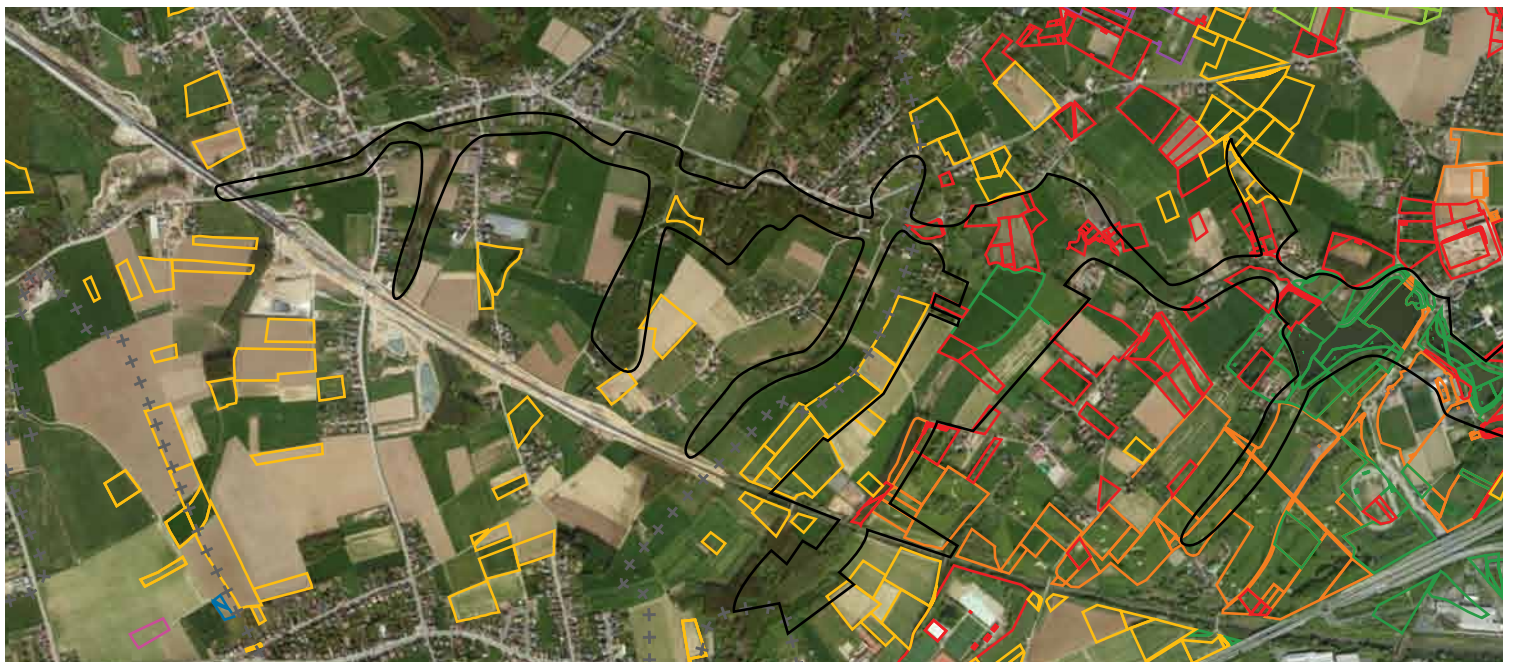
- de ecologische link versterken door een ecologisch beheer van de oevers van de beek en van de landschappelijke kamstructuur van de zijvalleitjes
- aaneengesloten gebieden voorzien met hoofdfunctie natuur, met inrichting en aanleg van landschapselementen
- gebieden actief beschermen om het uitvoeren van een ecologisch beheer te verzekeren

Middelen

- Grondpolitiek: grondverwerving of verwerving van beheerrechten van de gronden binnen de prioritaire zone.
- Het verankeren van de groenbestemming van de prioritaire zone en de streefbeeldvisie in bestemmingsplannen. Zoals de passieve bescherming ZHBW op gewestplan omzetten naar een actieve bescherming, mogelijk via de Brusselse Ordonnantie betreffende het Natuurbehoud in de bepalingen over de natuurreservaten (art 25 – 35).
- het inrichten en aanleggen van landschapselementen zoals beschreven in de Brusselse Ordonnantie betreffende het Natuurbehoud (art.66).
- Het aangrijpen van opportuniteiten om een eerste basis te leggen (percelen die te koop worden aangeboden, werken aan de rioleringen in Dilbeek en Anderlecht), heraanleg spoorwegbermen en verwaarloosde gronden,...
- beheersovereenkomsten voor landbouwers, zie inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- in beheer geven aan natuurverenigingen (bijvoorbeeld mogelijke samenwerking Natuurpunt en Natagora)
- het beheer van de Pedebeek zou in Vlaanderen in handen gaan van de provincie Vlaams Brabant. Een natuurvriendelijke oeveraanleg met aandacht voor het waterbergend vermogen is een belangrijke hefboom.

Kaart Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk (uittreksel)

Kaart Publieke eigendommen (uittreksel)

LEGENDE Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk

- prioritaire zone
- gemeentegrenzen
- erkend natuurreservaat
- geklasseerde site
- beschermingszone rond geklasseerd gebied
- geplande klassering
- bufferzone
- groengebied
- parkgebied
- bosgebied
- groengebieden met hoog biologische waarde
- agrarisch gebied met ecologisch belang (RUP open ruimte SPL, in opmaak)
- groengebied (RUP open ruimte SPL, in opmaak)

LEGENDE kaart Publieke eigendommen

- eigendom gewest of federale staat
- eigendom gemeenten
- eigendom kerkfabrieken
- eigendom ocmw Brussel
- eigendom andere ocmw's
- Vereniging/BNVR/Natuurpunt beheer
- gehuurd door gem. Anderlecht
- verhuurd door gem. Anderlecht
- Ceria en «Jardins de Pomone»

Stappenplan

- Koeivijverdal erkennen als natuureservaat (= actieve bescherming)
- Beheerplan opmaken voor Koeivijverdal
- Privé-percelen en publieke eigendommen (indien niet vrij van lange termijn gebruiksrechten) inrichten in functie van natuur- en landschapontwikkeling. (zie ook beeldkwaliteitsplan)
- Beheersovereenkomsten sluiten met landbouwers in functie van kansen voor de natuur in het landbouwlandschap (refugeruimte, poelen, teelt in functie van nestcyclus, behoud van hoogstamboomgaarden, kleine landschapselementen...)
- Versterken van landbouweducatie (cf. provincie Vlaams Brabant)
- Maatregelen nemen ten gunste van koestersoorten (cf. gemeente Dilbeek)
- Versterken van het gebied Ter Pede

P6

P7

P3

P12

P4

P13

P6

P14

Inrichtingsprincipes Pedebek

1. Versterking natuurgebied "Ter Pede" door uitbreiding en natuurbeheer van aanpalende bossen (clustering). Natuurbeheer kan gradiënt opbouwen tussen natte natuur in de lager gelegen delen naar het biologisch zeer waardevol gebied van het Ijsbos, met een open en meer gesloten bosclementen, waardoor landschappelijke kamers ontstaan, met een paar strategisch gekozen doorzichten.

1a. aankoop perceel te overwegen, sluit goed aan met bestaand natuurgebied (zie rode contour op luchtfoto).

2. Behoud en versterking kamvormige valleistructuur: natte weiden, knotwilgen, elzenbossen,... met behoud van doorzichten binnen het coulissen landschap, voornamelijk tussen de rechteroever van de Pedebek en de spoorweg.

3. Ecologisch inrichting en beheer van de oevers langsheen de beek: herstel van meanders, winterbedding en begeleidend groen

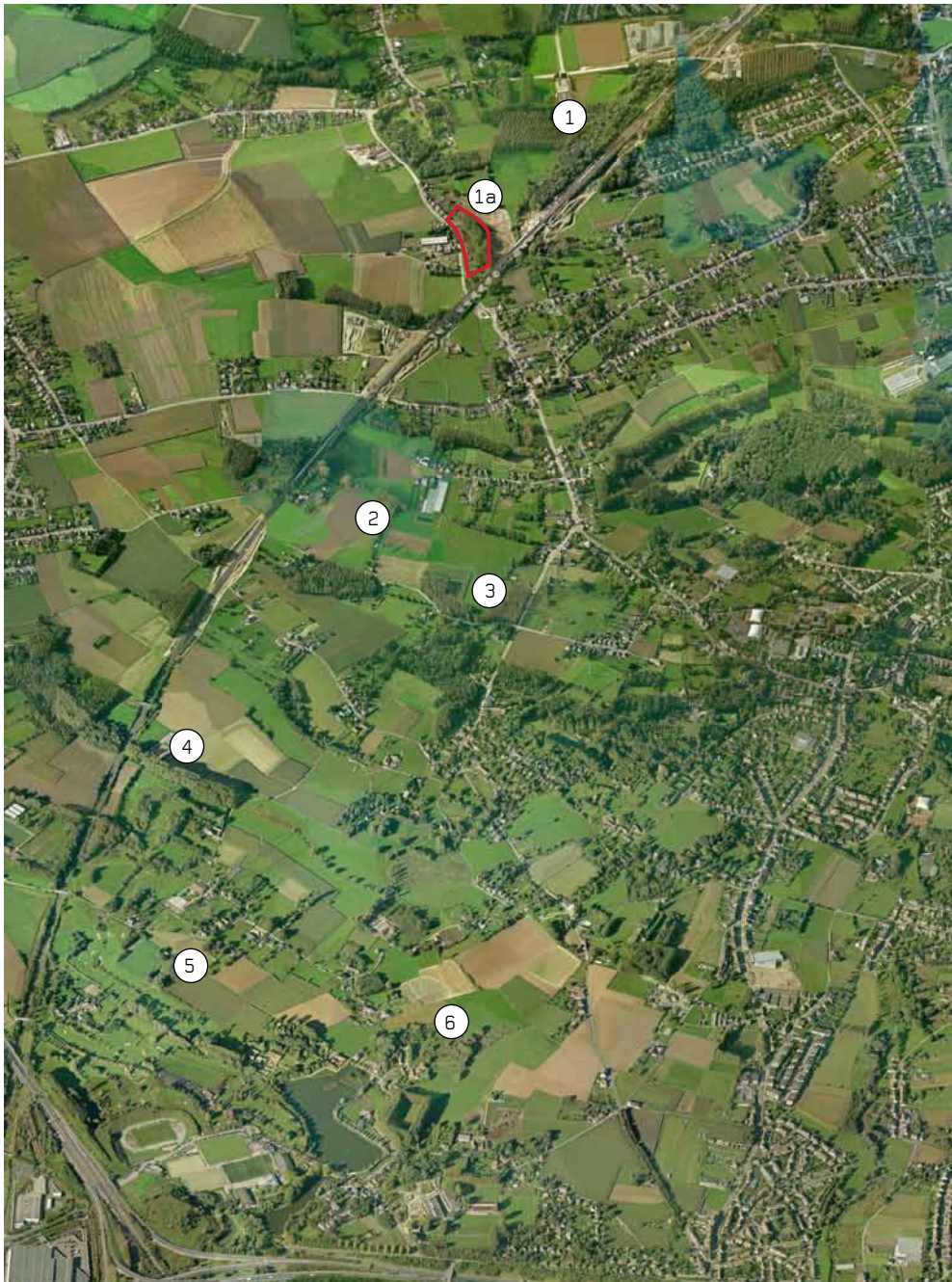
4. Dit gebied heeft vandaag deels het statuut van beschermd landschap en is deels opgenomen als groengebied met hoog biologische waarde. Aangezien de meeste percelen langsheen de

zijbeek van publieke eigendom zijn is het aangeraden om van dit gebied een natuurreservaat te maken. De verankering van de bestemming als groengebied met natuur als hoofd- of nevenbestemming is, gezien het belang als schakel en de natuurwaarden op te nemen.

4a. Dit perceel werd eind 2013 ontbost (populieren). Deze site kan nu worden ingericht als een nat biotoop. Het water is aanwezig. Een knotwilgenrij kan de grens markeren van het natuurgebied, wat een verticaal element geeft en het coulisselandschap in stand houdt. Het is aangegeven om dit gebied niet te bossen en eerder te laten evolueren als broekbos.

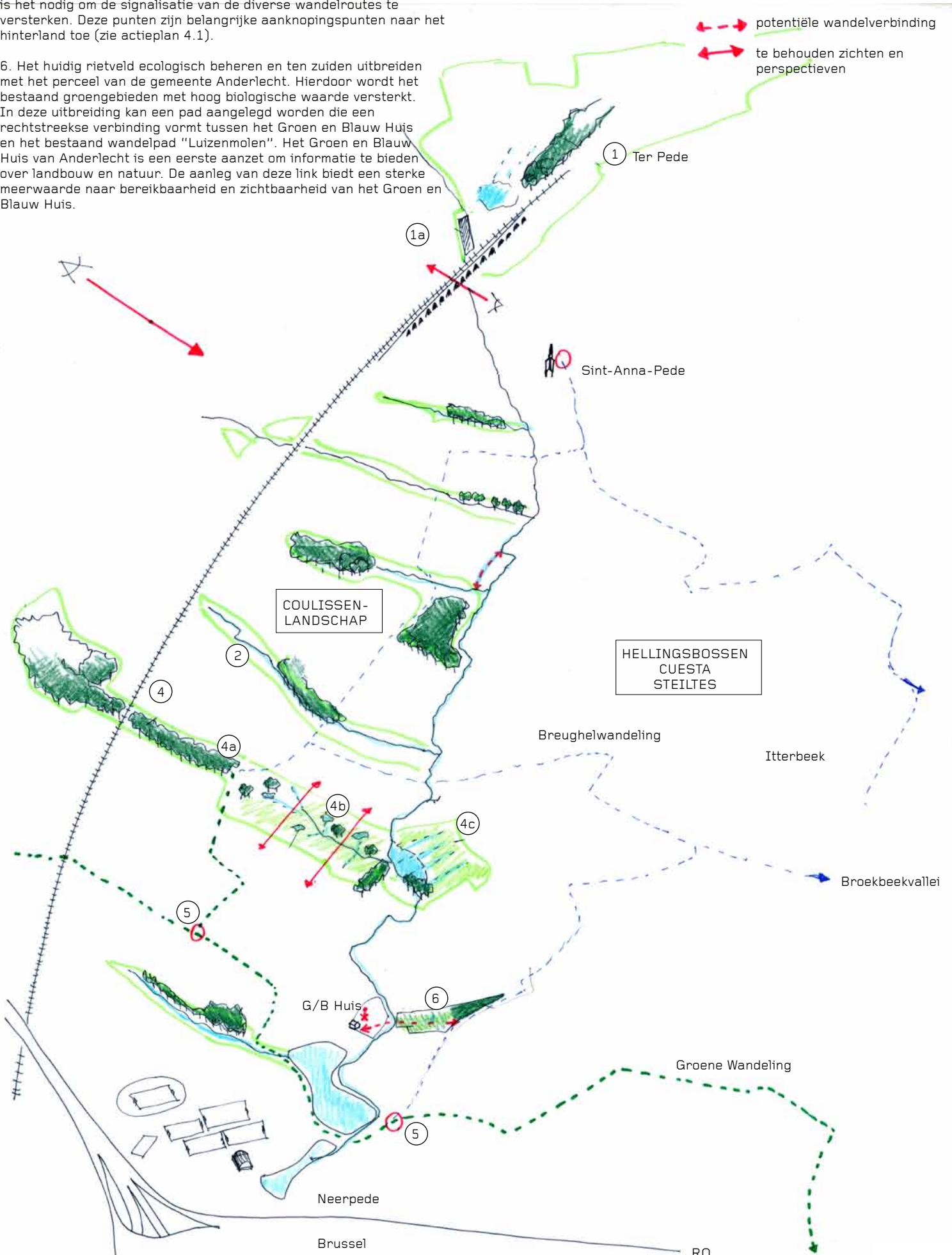
4b. Aan beide kanten van de zijbeek wordt er voorgesteld om poelen en bosjes te voorzien. Deze percelen zijn in privé bezit en kunnen in een eerste fase ingericht worden met stadsbiotopen en landschapselementen. Bij het aanleggen van de bosjes is het belangrijk om de doorzichten te behouden.

4c. Op de percelen van de gemeente Anderlecht wordt een natte weide aangelegd alsook een waterbuffering. Op die manier wordt een deel van de overstromingsproblematiek opgelost (zie actieplan 2.2).

5. Daar waar de Groene Wandeling de lokale wandelroutes kruist is het nodig om de signalisatie van de diverse wandelroutes te versterken. Deze punten zijn belangrijke aanknopingspunten naar het hinterland toe (zie actieplan 4.1).

6. Het huidig rietveld ecologisch beheren en ten zuiden uitbreiden met het perceel van de gemeente Anderlecht. Hierdoor wordt het bestaand groengebieden met hoog biologische waarde versterkt. In deze uitbreiding kan een pad aangelegd worden die een rechtstreekse verbinding vormt tussen het Groen en Blauw Huis en het bestaand wandelpad "Luizenmolen". Het Groen en Blauw Huis van Anderlecht is een eerste aanzet om informatie te bieden over landbouw en natuur. De aanleg van deze link biedt een sterke meerwaarde naar bereikbaarheid en zichtbaarheid van het Groen en Blauw Huis.

2.1.3. Fiche Zobbroekbeek

Situering

Het westelijke deel van de Zobbroek is deels erkend als natuurgebied en wordt beheerd door Natuurpunt. Het natuurgebied behelst echter slechts een deel van het waardevol gebied moet worden uitgebreid.

De leesbaarheid van de continuïteit van de Zobbroek wordt vandaag verstoord ter hoogte van de Postweg, met een braakliggende groenstrook en parking. Zeker langsheen de overigens zeer aantrekkelijke Zobbroekwandeling is een inrichting die de landschappelijke continuïteit versterkt tussen de beboste vallei enerzijds en het kamerlandschap aan de ander zijde van de Postweg aangewezen. Hierdoor kan ook de impact van de drukke Postweg worden teruggedrongen.

De zichtbaarheid van de site is ook strategisch, gezien het verkeer op de Postweg. Een kwalitatieve inrichting kan fungeren als uithangbord voor de landschappelijke en recreatieve mogelijkheden in het gebied en een inkijk geven aan voorbijgangers in de rijkdom van het omgevend landschap.

Het gebied stroomafwaarts van de Postweg wordt behandeld in de fiche Fiche Vogelzangvallei: Meylemeersch, kerkhof en Zuun.

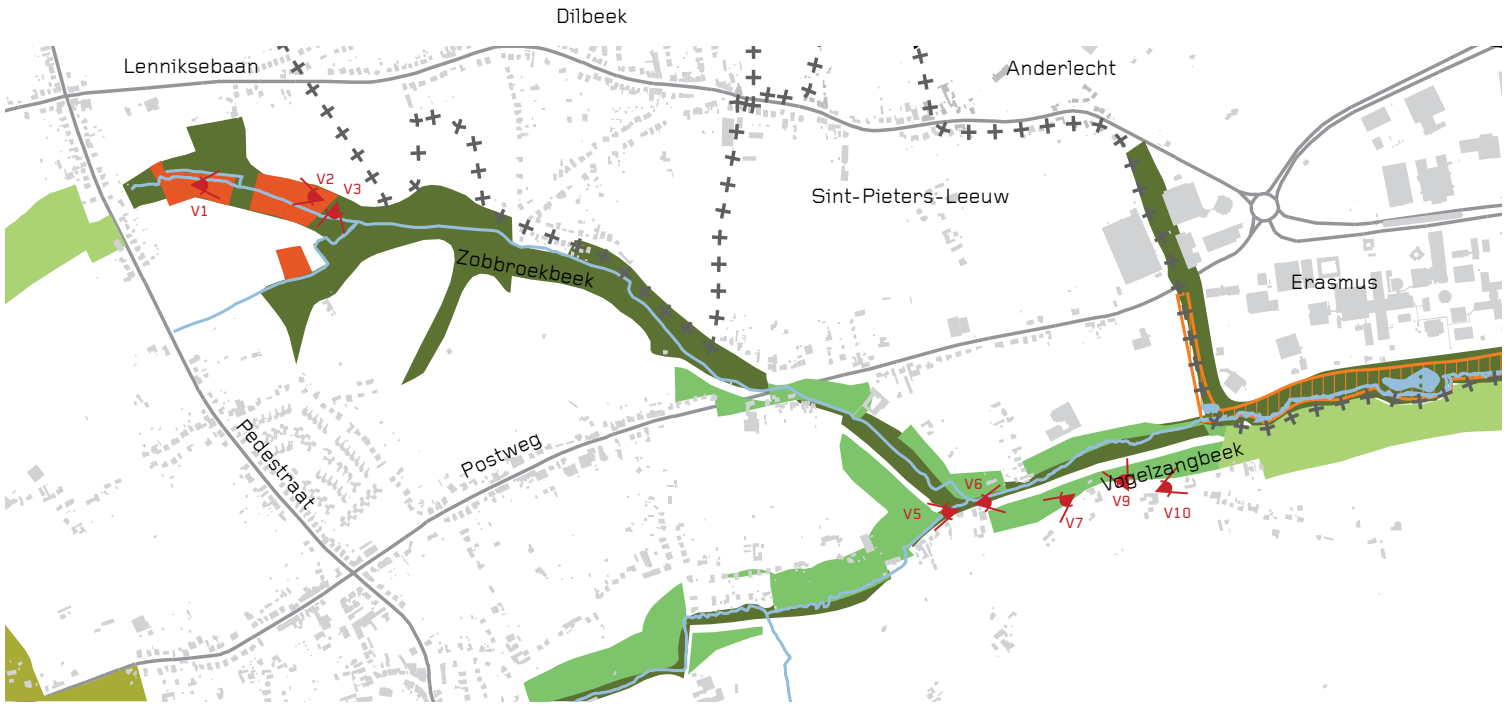
Doelstellingen

- bestaand erkend natuurreservaat uitbreiden om een ecologisch beheer te verzekeren van het natuurgebied Zobbroek.
- een natuurvriendelijker beheer van de omliggend percelen van het valleibos door bijvoorbeeld beheersovereenkomsten.
- ecologische link versterken in de continuïteit, percelen langs de Postweg inrichten en aanleggen met landschapselementen
- het daglichten van de beek en het aanmaken van een buffercapaciteit. Hierbij wordt er gestreefd naar een gesloten grondbalans
- versterken van de wandelverbinding langs de Groenstraat en het veilig oversteken van de Postweg
- aantrekkelijkheid omgeving tonen aan voorbijgangers
- de woonkwaliteit van de omwonenden verbeteren door een kwalitatief landschappelijk kader.

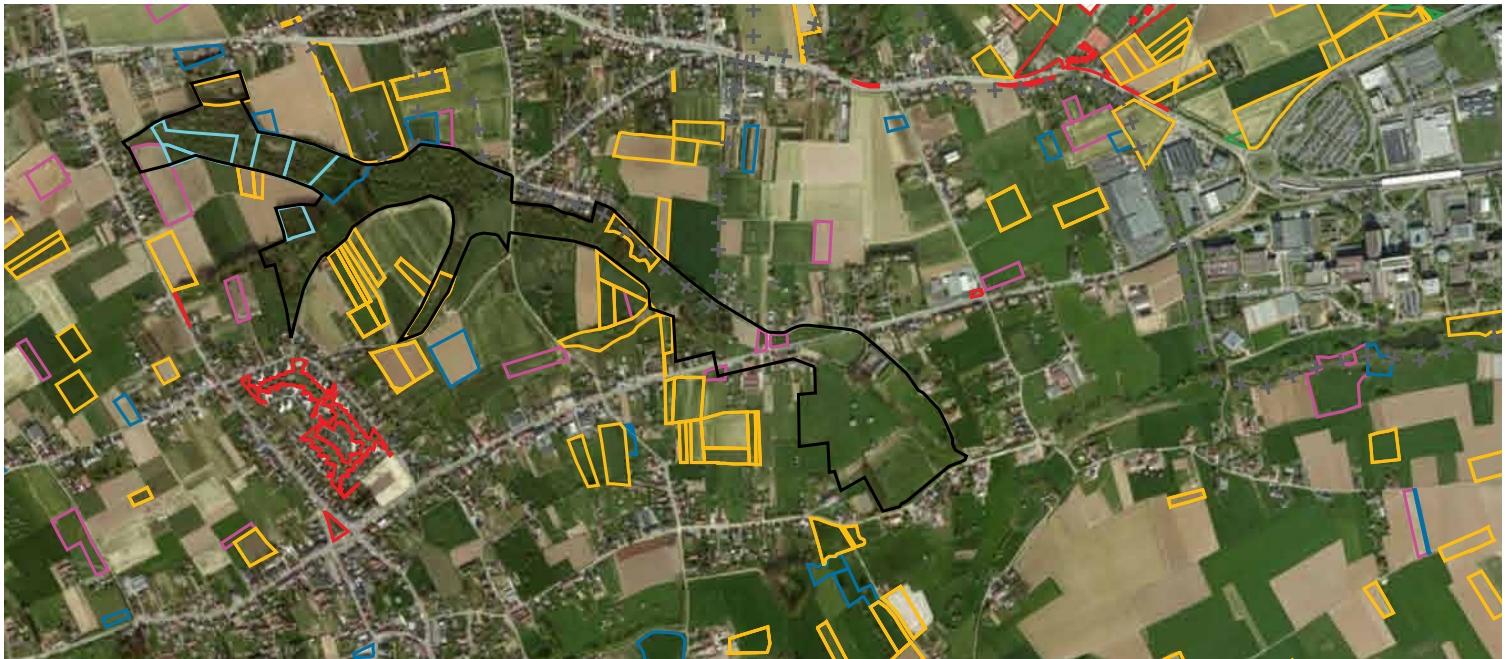
Knelpunten

Tussen Postweg en Pedestraat:

- waardevolle bossen en natte weiden worden slechts deels beheerd als natuurgebied. Een aaneengesloten en volledig beheer als natuurgebied is aangewezen. Ook het beheer aan de omliggende percelen houdt te weinig rekening met de natuurwaarden.
- buiten het projectgebied, maar hier functioneel mee verbonden is de link vanaf de Pedestraat tot de Laarbeekvallei. Deze visie is aanwezig en reeds verankerd in de ruimtelijke ordening, maar dit is nog niet gerealiseerd.

Kaart Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk (uittreksel)

Kaart Publieke eigendommen (uittreksel)

LEGENDE Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk

- prioritaire zone
- gemeentegrenzen
- erkend natuurreservaat
- geklasseerde site
- beschermingszone rond geklasseerd gebied
- geplande klassering
- bufferzone
- groengebied
- parkgebied
- bosgebied
- groengebieden met hoog biologische waarde
- agrarisch gebied met ecologisch belang (RUP open ruimte SPL, in opmaak)
- groengebied (RUP open ruimte SPL, in opmaak)

LEGENDE kaart Publieke eigendommen

- eigendom gewest of federale staat
- eigendom gemeenten
- eigendom kerkfabrieken
- eigendom ocmw Brussel
- eigendom andere ocmw's
- Vereniging/BNVR/Natuurpunt beheer
- gehuurd door gem. Anderlecht
- verhuurd door gem. Anderlecht
- Ceria en «Jardins de Pomone»

Ter hoogte van Postweg:

- de ecologische link is onderbroken ter hoogte van de Postweg
- waterbergend vermogen is beperkt, de beek is ingebuisd over een lengte van +/- 180m
- oevers en aangelanden Zobbroekbeek dikwijls in privé bezit, waarbij weinig ruimte is gelaten voor de oevers en voor een natuurvriendelijke aanleg en beheer.
- het grootste deel van de gronden zijn in privé bezit, momenteel liggen ze er braak bij
- een onderneming in sanitaire installaties is gelegen in de Groenstraat. Het bedrijf gebruikt de braakliggende terreinen deels voor de parking van haar bedrijfsvoertuigen.

Middelen

- natuurinrichting, zie inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- beheersovereenkomsten voor landbouwers, zie inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- Natuurpunt is een sterke lokaal verankerde partner voor de uitbouw en beheer van natuur

Stappenplan

- Voorafgaand: waterstudie, bodemonderzoek, topografische opname
- Grondverwerving of huurovereenkomst langs de Postweg, Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- Beheerplan opmaken, Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- Beheersovereenkomsten sluiten met landbouwers, Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

V1

V2

V3

V5

V6

V9

V7

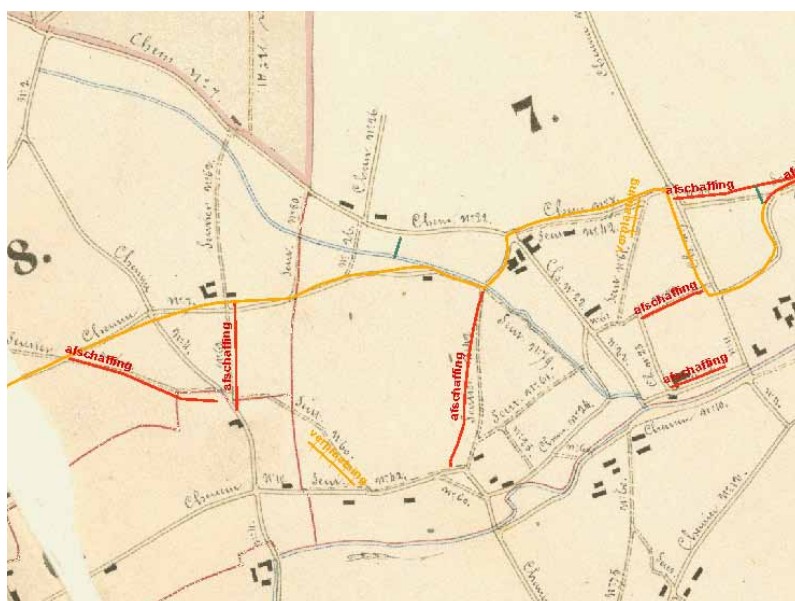
V10

Inrichtingsprincipes Zobbroek - Postweg

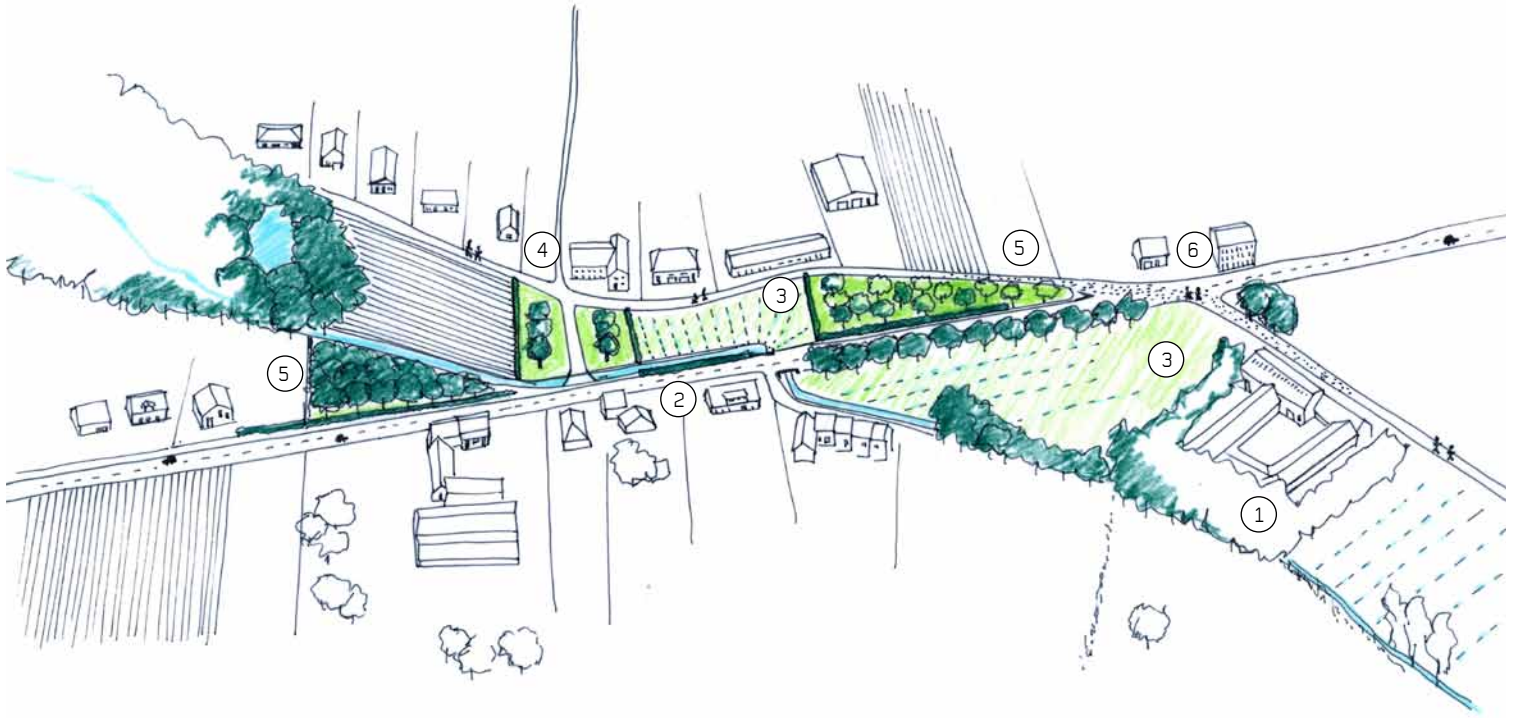
De ontwikkeling van dit gebied als natuurzone schrijft zich in het RUP Open Ruimte van Sint-Pieters-Leeuw.

Inrichtingsprincipes:

1. Landschappelijk interessant is de opbouw van kamers, omringd door bomenrijen, met hier en daar een aantal doorkijken. Deze typologie wordt in dit voorstel doorgetrokken naar de braakliggende zones langs de Postweg. L-vormige hagen zorgen voor een buffering van de Postweg en laten eveneens een aantal doorkijken toe naar het achterliggend landbouwgebied.
 2. heropenen en ecologisch heraanleggen van de beek om de leesbaarheid en de continuïteit van het blauw netwerk te vergroten
 3. natte weides voorzien met buffercapaciteit
 4. De bestaande baan wordt versmald tot een minimum om de snelheid te remmen. Er worden enkele parkeerplaatsen voorzien voor het bedrijf langs de Groenstraat.
 5. de velden krijgen een gediversifieerde invulling: landbouwvelden blijven bestaan, nieuw bosgebied, nieuwe boomgaard in de punt
 6. De Groenstraat is een belangrijke wandel- en fietsroute. De oversteek van de Postweg gebeurt vandaag op informele wijze en is zeer onveilig. Het voorstel bestaat erin om een verhoogd wegdek te voorzien op de Postweg. De gebruikte typologie van kasseien en erlangs betonnen stroken wordt doorgetrokken op het verhoogd wegdek en verder noordwaarts. Dit brengt continuïteit aan de wandel-en fietsroute.
- Uittreksel atlas der buurtwegen geeft inzicht in het verloop van de voetgangersverbindingen en het merkwaardig verloop van de wegstructuren. De oude weg vermeed de natte gronden op dit punt. Later is de Postweg toch rechtgetrokken.

Atlas der buurtwegen

Inrichtingsprincipes Postweg
(kijkend vanuit het zuiden naar het noorden toe)

 eigendom ocmw Sint-Pieters-Leeuw

Groenstraat, kijkend naar het oosten

Postweg, zicht op Zobbroekbos

Kruising Groenstraat - Postweg
Onveilige oversteeplaats recreanten

2.1.4. Fiche spoorwegberm en werfzone

Situering

Spoorwegbermen worden beschouwd als belangrijke ecologische corridors, omwille van hun continuïteit op grote schaal en ook doorheen sterk verstedelijkte zones. De spoorlijn Brussel Gent doorsnijdt het projectgebied diagonaal en verbindt het Zennebekken met het Denderbekken. Na de verbreding van twee naar vier sporen in functie van het GEN netwerk, kan werk worden gemaakt van de heraanplanting van de bermen en het herstel van hun ecologische functie.

Daarnaast legt het GRUP spoorlijn 50A nieuwe natuurgebieden vast in ruil voor het verlies aan natuur langs de spoorweg door de verbreding, tussen het natuurgebied Ter pede en het Ijsbos, langs weerszijde van de spoorwegberm in Sint Anna Pede. (zie fiche 2.1.5 Fiche Ijsbos –Ter Pede)

Gebied n°1 wordt in het GRUP spoorlijn 50A aangeduid als stapelplaats. Na de realisatie van de spoorinfrastructuur is de in de grondkleur aangegeven bestemming van het bestaande verordenende gewestplan van toepassing, landbouw in dit geval. De gemeente Dilbeek zal dit gebied evenwel inrichten als bos, aansluitend bij bestaande bosjes en de spoorwegberm.

Doelstellingen

- verzekeren dat de bermen opnieuw een ecologische continuïteit vormen

Knelpunten

- bij de verbreding van de spoorweg werden de bermen veelal volledig geherprofileerd.

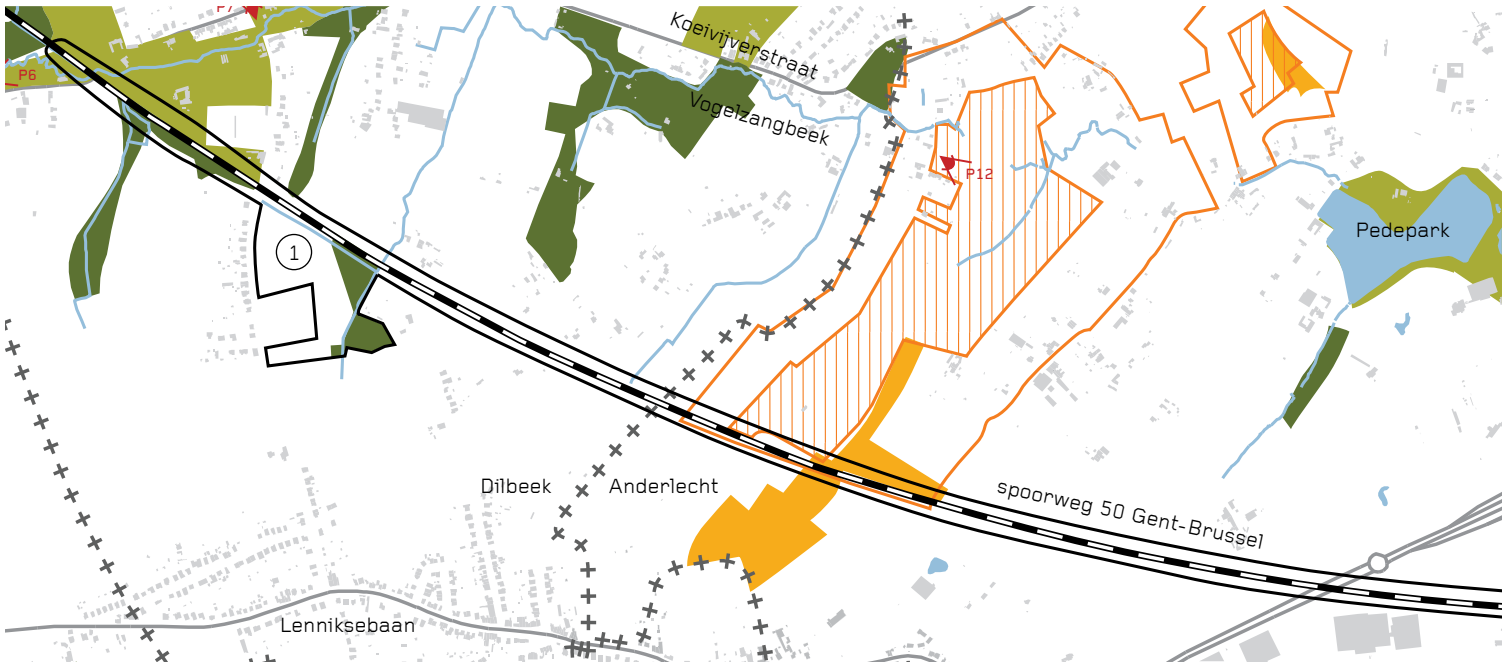
Middelen en stappenplan

De heraanleg van de bermen maakt deel uit van onderhandelingen tussen Brussel leefmilieu en TUC rail in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In het Vlaams Gewest zijn de modaliteiten voor een ecologische heraanplanting reeds in een lastenboek gegoten en is de uitvoering aangevat.

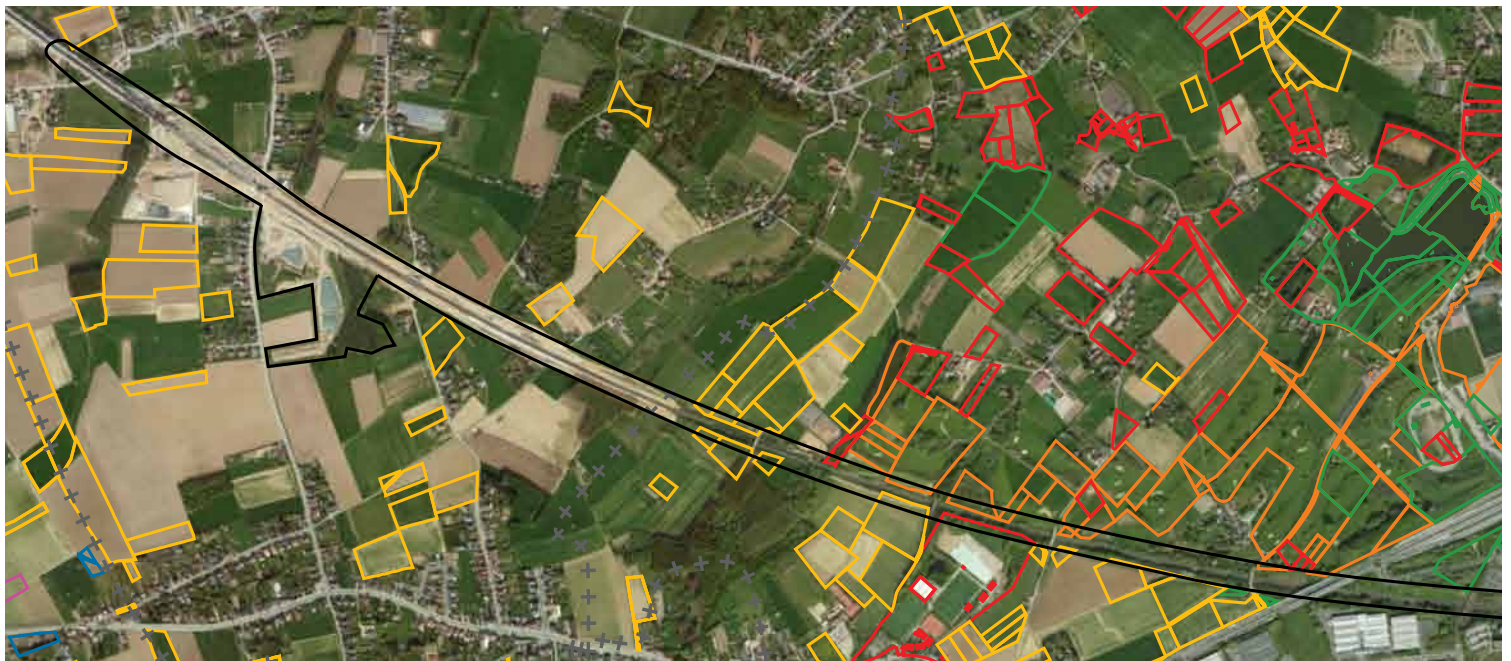
De gemeente Dilbeek wenst de werfzone aan de Herdebeekstraat als bosgebied in te richten en volgt dit op.

Gezien de realisatie van de doelstelling reeds geprogrammeerd is in bovenstaande initiatieven, wordt het actieplan hier niet verder uitgewerkt.

We verwijzen ook naar de fiche 4.1.2 Fiets – GEN, waar een functionele fietsverbinding tussen de Pedevallei en het kanaal is voorzien die grotendeels langsheen de spoorwegberm loopt.

Kaart Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk (uittreksel)

Kaart Publieke eigendommen (uittreksel)

LEGENDE Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk

- prioritaire zone
- + + + gemeentegrenzen
- erkend natuurreservaat
- geklasseerde site
- beschermingszone rond geklasseerd gebied
- geplande klassering
- bufferzone
- groengebied
- parkgebied
- bosgebied
- groengebieden met hoog biologische waarde
- agrarisch gebied met ecologisch belang (RUP open ruimte SPL, in opmaak)
- groengebied (RUP open ruimte SPL, in opmaak)

LEGENDE kaart Publieke eigendommen

- eigendom gewest of federale staat
- eigendom gemeenten
- eigendom kerkfabrieken
- eigendom ocmw Brussel
- eigendom andere ocmw's
- Vereniging/BNVR/Natuurpunt beheer
- gehuurd door gem. Anderlecht
- verhuurd door gem. Anderlecht
- Ceria en «Jardins de Pomone»

2.1.5. Fiche Ijsbos - Terpede

Situering

Het GRUP spoorlijn 50A legt nieuwe natuurgebieden (1) vast in ruil voor het verlies aan natuur langs de spoorweg, gelegen tussen het natuurgebied Terpede en het Ijsbos, langs weerszijde van de spoorwegberm in Sint Anna Pede

Gebied (1) krijgt daarbij een overdruk als "grote eenheid natuur". Het maakt deel uit van de grote eenheid natuur en is een onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk, in de zin van het decreet Natuurbehoud.

Dit gebied vormt een belangrijke schakel in de ecologische as Groenenberg/Gaasbeek/Laarbeek/watermolen/kerkje St-Anna-Pede/Neerpedebeek. Het maakt ook de verbinding met de spoorwegberm als ecologische corridor tussen de Pedevallei, deel van het Zennebekken en het Denderbekken en de overzijde van de Ninoofsesteenweg.

Het is vandaag voor een belangrijk deel bebost (populierenbos) en heeft als bestemming natuurgebied. Het effectief uitbouwen als groter natuurgebied dat de verbinding maakt tussen enerzijds het natte gebied "Terpede" en het biologisch zeer waardevol Ijsbos dat hoger ligt, laat een gediversifieerde natuurontwikkeling toe.

De herbepanting van de spoorwegbermen vormt een volgende stap in het ecologisch beheer van het gebied, na de relatief recente inrichting van het natuurgebied "Terpede" door de provincie. Het gebied wordt door Natuurpunt beheerd. Het beoogde natuurbeheer kan gradiënt opbouwen tussen natte natuur in de lager gelegen delen naar het biologisch zeer waardevol gebied van het Ijsbos, met een open en meer gesloten bosclementen, waardoor landschappelijke kamers ontstaan, met een paar strategisch gekozen doorzichten.

De inrichting beoogt dus het versterken van reeds bestaande natuurwaarden (natte natuur, bosbiotoop) en realiseren van gestructureerde overgangen, waardoor een rijke gradiënt kan ontstaan, aansluitend met de reliëfomstandigheden.

Doelstellingen

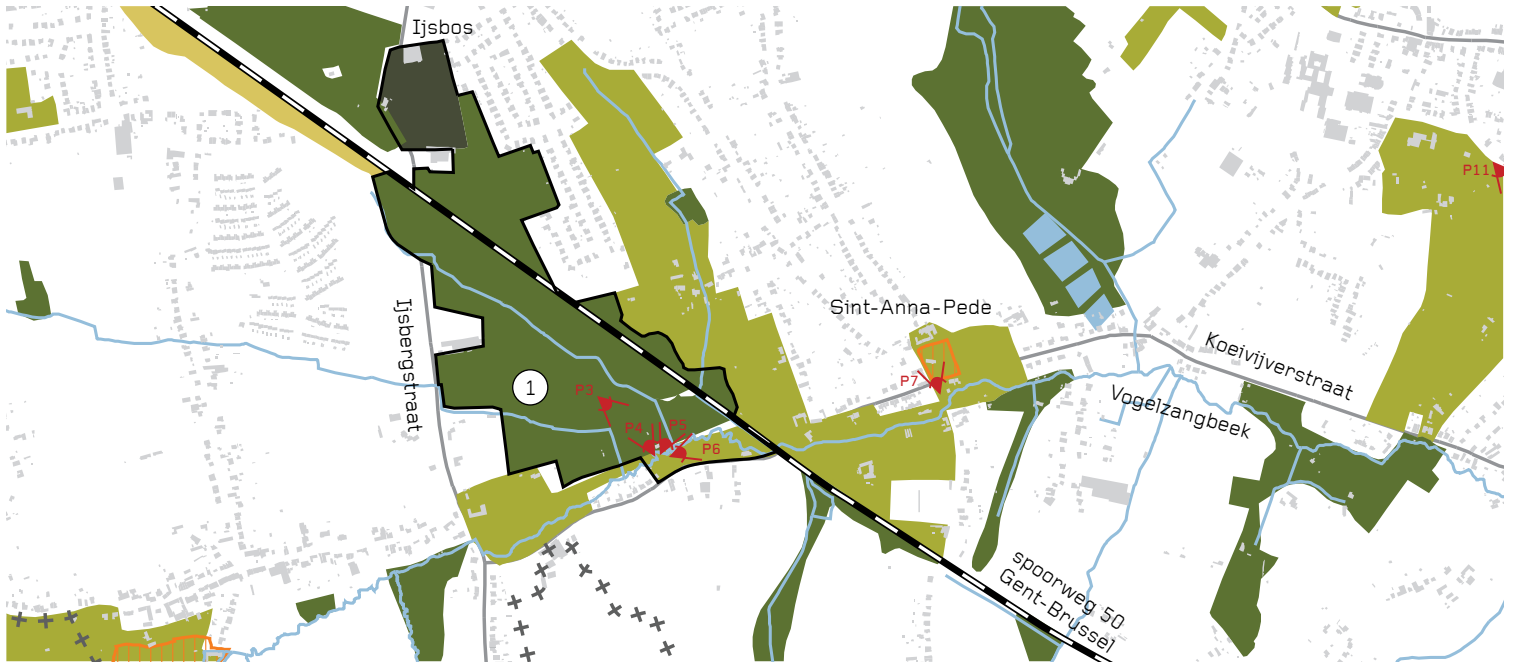
- het beheer als natuurgebied verzekeren van een aaneengesloten gebied dat de overgang maakt tussen natte natuur tot de steilbos Ijsbos. Natuurpunt is reeds aanwezig op het terrein met het natuurgebied "Terpede" en is daardoor de uitgesproken actor om het vergroot natuurgebied te beheren.
- een belangrijke ecologische schakel veilig stellen tussen de Pedevallei en de Laarbeekvallei richting Groenenberg en Gaasbeek
- Landschapswaarde verhogen door ook vergezichten toe te laten (coulisselandschap)

Knelpunten

- De meeste gronden zijn in privé bezit. Vermoedelijk is er één grotere eigenaar. De intenties van deze eigenaar zijn niet bekend.
- De huidige kwaliteit van het beekwater laat niet toe om in te zetten in natte natuur.
- Natuurpunt heeft als beheerder van "Terpede" meer middelen nodig indien het gebied sterk wordt uitgebreid.
- De spoorwegberm snijdt het gebied doormidden wat de ecologische continuïteit verstoort, de perceptie als een groot natuurgebied doorkruist en het als wandelgebied versnipperd.

Middelen en stappenplan

- verwerven van eigendoms- of beheersrechten van de percelen (Natuurpunt, gemeente...)
- Uitwerken inrichtings- en beheersplan, inclusief een ontsluitingsplan voor het publiek.
- Inrichting en beheer

Kaart Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk (uittreksel)
 Voor de fotos P3 tem P7 zie p24-25

Kaart Publieke eigendommen (uittreksel)

- LEGENDE Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk
- prioritaire zone
 - gemeentegrenzen
 - erkend natuurreservaat
 - geklasseerde site
 - beschermingszone rond geklasseerd gebied
 - geplande klassering
 - bufferzone
 - groengebied
 - parkgebied
 - bosgebied
 - groengebieden met hoog biologische waarde
 - agrarisch gebied met ecologisch belang (RUP open ruimte SPL, in opmaak)
 - groengebied (RUP open ruimte SPL, in opmaak)

- LEGENDE kaart Publieke eigendommen
- eigendom gewest of federale staat
 - eigendom gemeenten
 - eigendom kerkfabrieken
 - eigendom ocmw Brussel
 - eigendom andere ocmw's
 - Vereniging/BNVR/Natuurpunt beheer
 - gehuurd door gem. Anderlecht
 - verhuurd door gem. Anderlecht
 - Ceria en «Jardins de Pomone»

2.1.6. Fiche Vogelzangvallei: Meylemeersch, kerkhof en Zuun

Situering

Meylemeersch

CCN Vogelzang beheert al meer dan een decennium het natuurgebied Vogelzang in Anderlecht. De vereniging heeft recent de klassering van een deel van het nabijgelegen gebied Meylemeersch aangevraagd aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omwille van de landschappelijke en wetenschappelijke waarde als natuurgebied. De klassering als site zou een belangrijke uitbreiding betekenen van de reeds bestaande klassering van de Vogelzangbeekvallei als site en is in behandeling. Gemeente Anderlecht en leefmilieu Brussel hebben alvast een positief advies uitgebracht.

Dit initiatief past in het richtplan, temeer daar het een belangrijke link bestendigt tussen de Vogelzangvallei, het metrostation Eddy Merckx en vandaar naar Neerpede (zie ook voorstel Olympische Dreef, fiche 4.1.1).

De toekomst van de Meylemeersch hoeve (eigendom City Dev), momenteel een oude hoeve in ruïneuze toestand, is medebepalend voor dit gebied. De hoeve vormt de toegang aan de Vogelzangstraat en kan potentieel een onthaalfunctie hebben gericht op recreanten en een publiek uit de Erasmussite.

Kerkhof Anderlecht

Het kerkhof is een belangrijk groengebied. In het kader van agenda 21 is de gemeente Anderlecht begonnen hier ook een natuurvriendelijk beheer toe te passen. (Action 5A Un peu de vie au Cimetière) Dit actiepoint richt zich op het versterken van de ecologische corridor tussen Neerpede en Vogelzang, de inrichting van nieuwe refugeruimte voor de lokale flora en het sensibiliseren van de bezoekers voor de biodiversiteit en het natuurbeheer.

Vogelzang en Zuunvallei

In Anderlecht wordt al langer gewerkt om de ecologische continuïteit langsheen de Vogelzangbeek uit te bouwen. Beneden de Erasmussite is een strook langsheen de beek als groengebied bestemd. De inrichting hiervan is uiteenlopend, gaande van braakliggende terreinen, een park met stormbekken aangelegd door de ULB en enkele percelen in tuinbouw. De natuur- en belevingswaarde kan duidelijk opgewaardeerd worden.

Het gebied dat door CCN Vogelzang wordt beheerd vormt een tweede belangrijke schakel. In het kader van de uitbouw van de Groene Wandeling heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de intentie om het gebied tussen de Bergense steenweg en het kanaal, waar de Vogelzang en de Zuun samenvloeien, heraan te leggen.

We stellen voor om de Groene Wandeling dwars doorheen het gebied te loodsen langsheen een nieuw wandel- en fietspad, gezien de gevaarlijke verkeerssituatie langsheen de Zuunstraat, met vrachtverkeer. Een nieuwe zachte verbinding kan ook het gebied ontsluiten voor volkstuintjes en natuurbeleving, mits herinrichting.

Het verrassend open weidegebied aan de Vogelzangstraat tussen het natuurgebied het Sint Niklaas instituut, is bestemd als woongebied en deels geklasseerd. Het Kattekasteel is hier een merkwaardig gebouw, waarvoor de natuurvereniging CCN Vogelzang al lang vragende partij is voor de restauratie en bestemming als bezoekerscentrum voor natuurliefhebbers.

Sint-Pieters-Leeuw heeft in haar Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) "Open ruimte" de oevers en aangelande landbouwgronden aangeduid als "agrarisch gebied met ecologisch belang".

De voorschriften in het RUP voor dit gebied bepalen het volgende:

Hoofdbestemming

Het agrarisch gebied met ecologisch belang is bestemd voor:

- (1) grondgebonden agrarische activiteiten;*
- (2) natuurbehoud en -ontwikkeling.*

Nevenbestemming

*Naast de hoofdbestemmingen zijn volgende bestemmingen toegelaten:
recreatie onder de vorm van zacht recreatief medegebruik
landschapszorg*

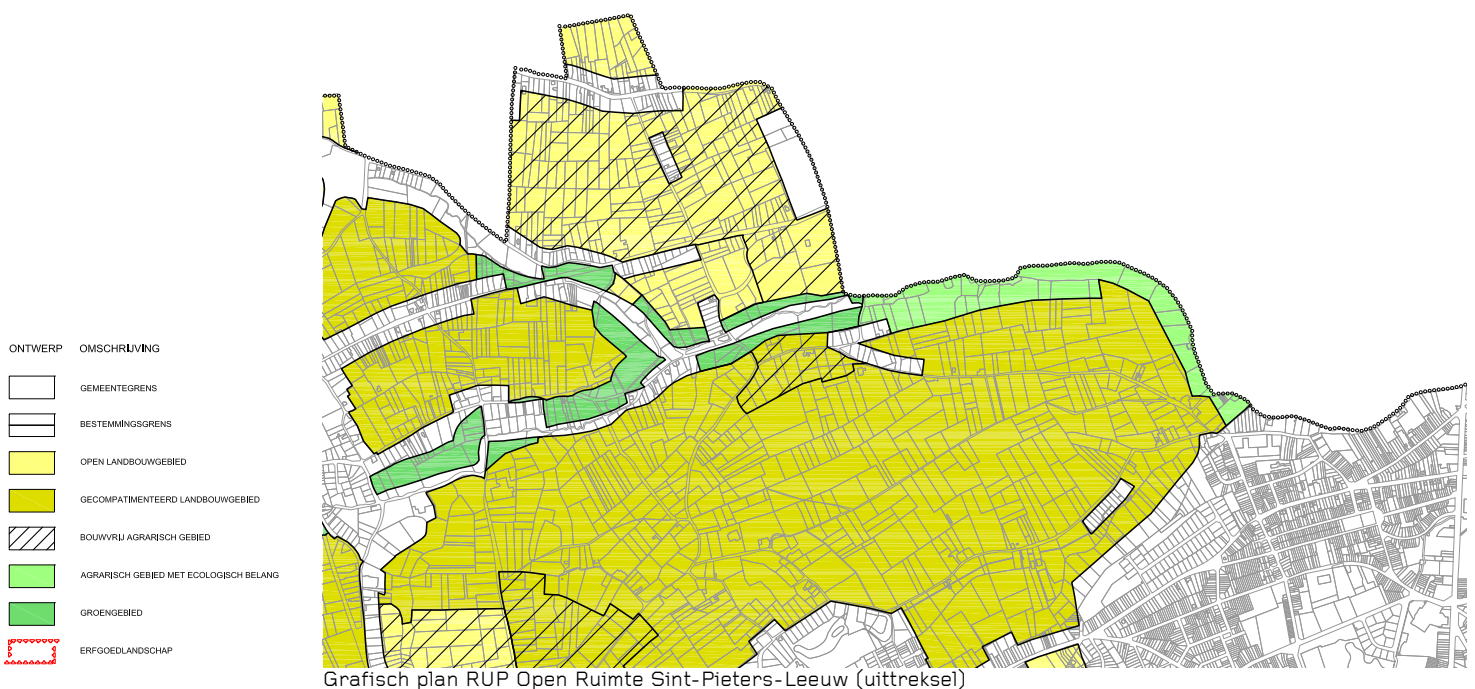
Het RUP streeft hiermee duidelijke doelstellingen voor het landschap die verder worden gespecificeerd:

Landschap

Via beheerovereenkomsten kan de realisatie van de doelstellingen m.b.t. landschap in agrarisch gebied met ecologisch belang nagestreefd worden.

Een gecompartmenteerd landschap bestaande uit een patchwork van kleinschalige akkers, permanente graslanden, percelen onder natuurlijke ontwikkeling en lijnvormige landschapselementen wordt nagestreefd. Hierbij spelen kleine landschapselementen (opgaande begroeiing langsheen perceelsranden, percelen met boscomplexjes, bomenrijen, hoog- en laagstamboomgaarden, heggen, solitaire bomen...) een belangrijke rol.

Een uitermate belangrijk element in de realisatie van het gewenste landschapsbeeld in het agrarisch gebied met ecologisch belang is het behoud, het herstel en de ontwikkeling van perceelsrandbegroeiing. Noodzakelijke afsluitingen worden in de mate van het mogelijke gerealiseerd met perceelsrandbegroeiing. Hiernaast wordt het inrichten van perceelsrandbegroeiing waar een afsluiting niet noodzakelijk is nagestreefd.

Deze planologische bestemming is hiermee nog niet op het terrein gerealiseerd. De realisatie van deze visie vergt wellicht de actieve implicatie van de overheden (gemeente, provincie, Vlaamse Landmaatschappij (VLM)...) met onder andere flankerende maatregelen voor de tuinbouw op de betreffende percelen, voor hun verlies aan oppervlakte en rentabiliteit door meer natuurvriendelijke teeltwijzen.

De achtertuinten van de woningen aan de Bezemstraat en Brusselbaan (gemeente Sint-Pieters-leeuw) die grenzen aan de beek, verstoren de natuur- en belevingswaarde van het overliggend natuurgebied, De aanblik vanuit het natuurgebied is dikwijls bedroevend. Mogelijks kan het instellen van een effectieve onderhoudsstrook langsheen de beek een middel zijn om tot een meer respectvolle inrichting en beheer te komen.

Aanpalende bedrijven hebben wel al stappen gezet om de natuurfunctie te respecteren door groenschermen en het beschikbaar stellen van gronden voor natuurbeheer. Ook de bedrijven langsheen de Oudstrijdersstraat kunnen hiervoor gestimuleerd worden.

Doelstellingen

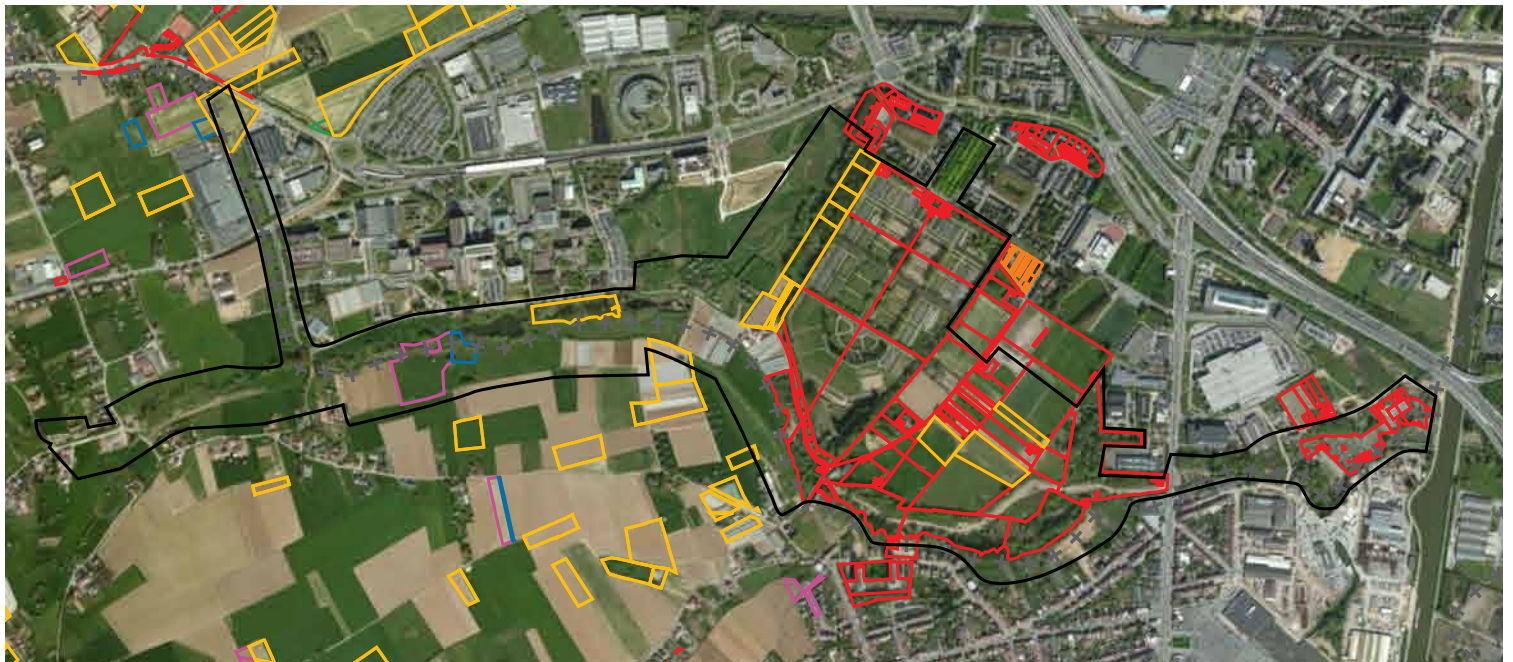
- een effectief en afgestemd gebiedsbeheer langs beide zijden van de oevers van de Vogelzangbeek realiseren als ecologische corridor en landschappelijk element dat de Groene Wandeling begeleidt
- het realiseren van een ontwikkelingsvisie met een hoge ambitie op vlak van duurzaamheid voor het bestemd woongebied aan de Vogelzangstraat. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn buffering tussen het natuurgebied en de woonfuncties, het articuleren van de overgang tussen woongebied en groengebied (kerkhof, natuurgebied...), ruimte voor stadslandbouw en de landschappelijke beleving.
- de herbestemming van de emblematische en strategisch gelegen Meylemeersch hoeve en Kattekasteel als onthalende schakels tussen het stedelijk milieu enerzijds en natuurlijk milieu en het agrarisch landschap anderzijds.
- De klassering moet eerbiedigt worden

Knelpunten

- land- en tuinbouwers moeten overtuigd worden om beheersovereenkomsten aan te gaan voor de inrichting van de aangelanden van de beek zijde Sint-Pieters-Leeuw
- de achtertuinten van de bewoners aan de Bezemstraat en Brusselstraat geven uit op de Vogelzangbeek. Er wordt daar veel afval gestort en er worden composthopen gehouden. De beek wordt hierbij zelden gerespecteerd als landschappelijk of ecologisch waardevol element. Dat verstoort zeker de ecologische waarde, maar ook de belevingswaarde vanuit het aanpalend natuurgebied van CCN Vogelzang.
- restlozingen in de Vogelzang bemoeilijken het inzetten van het beekwater voor natte natuur
- De ecologische en recreatieve continuïteit wordt doorsneden door de Bergense steenweg. De oversteek van deze zeer drukke as, blijft een barrière voor natuur en recreant. Verkeerslichten zijn reeds overwogen, maar verworpen omwille van de nabijheid van beveiligde oversteekplaatsen;
- Tussen de Bergense steenweg en het kanaal is de inrichting vandaag bedroevend. Deze strook kan heringericht worden aan de kant van Anderlecht in het kader van de Groene Wandeling, met een herstructurering van de volkstuintjes en de inrichting van een veilige en aangename wandel- en fietsverbinding.
- Niet alle gronden zijn in openbaar domein

Kaart Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk (uittreksel)

Kaart Publieke eigendommen (uittreksel)

LEGENDE Prioritaire zones voor de versterking van het groen/blauw netwerk

- prioritaire zone
- gemeentegrenzen
- erkend natuurreservaat
- geklasseerde site
- beschermingszone rond geklasseerd gebied
- geplande klassering
- bufferzone
- groengebied
- parkgebied
- bosgebied
- groengebieden met hoog biologische waarde
- agrarisch gebied met ecologisch belang (RUP open ruimte SPL, in opmaak)
- groengebied (RUP open ruimte SPL, in opmaak)

LEGENDE kaart Publieke eigendommen

- eigendom gewest of federale staat
- eigendom gemeenten
- eigendom kerkfabrieken
- eigendom ocmw Brussel
- eigendom andere ocmw's
- Vereniging/BNVR/Natuurpunt beheer
- gehuurd door gem. Anderlecht
- verhuurd door gem. Anderlecht
- Ceria en «Jardins de Pomone»

Middelen

- beheersovereenkomsten met landbouwers, zie inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- Verwervingspolitiek
- En in beheer geven aan natuurverenigingen (bijvoorbeeld mogelijke samenwerking Natuurpunt CCN Vogelzang en Natagora) van de natuurgebieden.
- opmaak ontwikkelingsvisie en visie tijdelijk beheer voor het woongebied langsheen de Vogelzangstraat.
- beleid en controle van de achtertuintrook, grenzend aan de Vogelzangbeek door gemeente en provincie als beheerder van de beek, zowel naar de woonfunctie als de industriële functies.
- Samenwerking tussen de gemeente Anderlecht en het Brussels Hoofdstedelijk gewest bij de heraanleg van de volkstuintjes aan de Zuun (contact dienst duurzame ontwikkeling – agenda 21)
- Intenties van Leefmilieu Brussel (BIM) voor de Groene Wandeling

Voor de fotos V5 tem V10 zie p31

V11

V13

V12

V14

V15

V19

V16

V20

V17

V21

V18

V22

Inrichtingsprincipes Vogelzangvallei

1. reorganisatie van de moestuinen, herziening van de Groene Wandeling en ecologische opwaardering.

2. signalisatie voorzien om de link te leggen tussen de Groene Wandeling en de vogelzang wandeling. Zulke punten zijn belangrijke aanknopingspunten naar het hinterland toe (zie actieplan 4.1 zachte verbindingen).

3. klassering van de Meylemeersch is in opvraag. De verlaten boerderij Meylemeersch is een interessante locatie voor een pilootproject rond stadslandbouw (zie ook actieplan 3.1 duurzame landbouwactiviteiten).

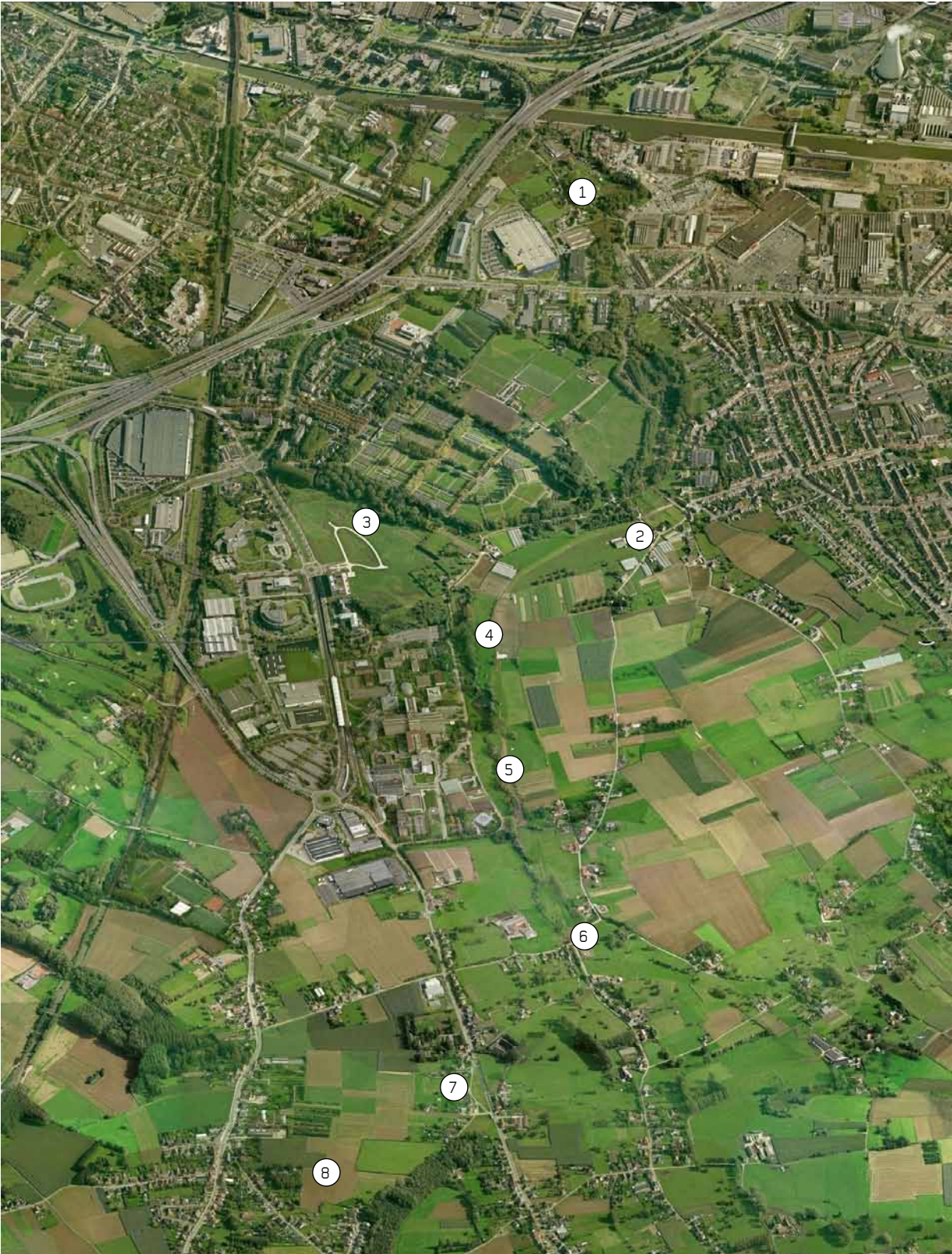
4. het beter beheren van de oevers, a.d.h.v. beheersovereenkomsten met landbouwers

5. doorzichten versterken

6. RUP open ruimte Sint-Pieters-Leeuw: nieuwe bestemming als natuurgebied

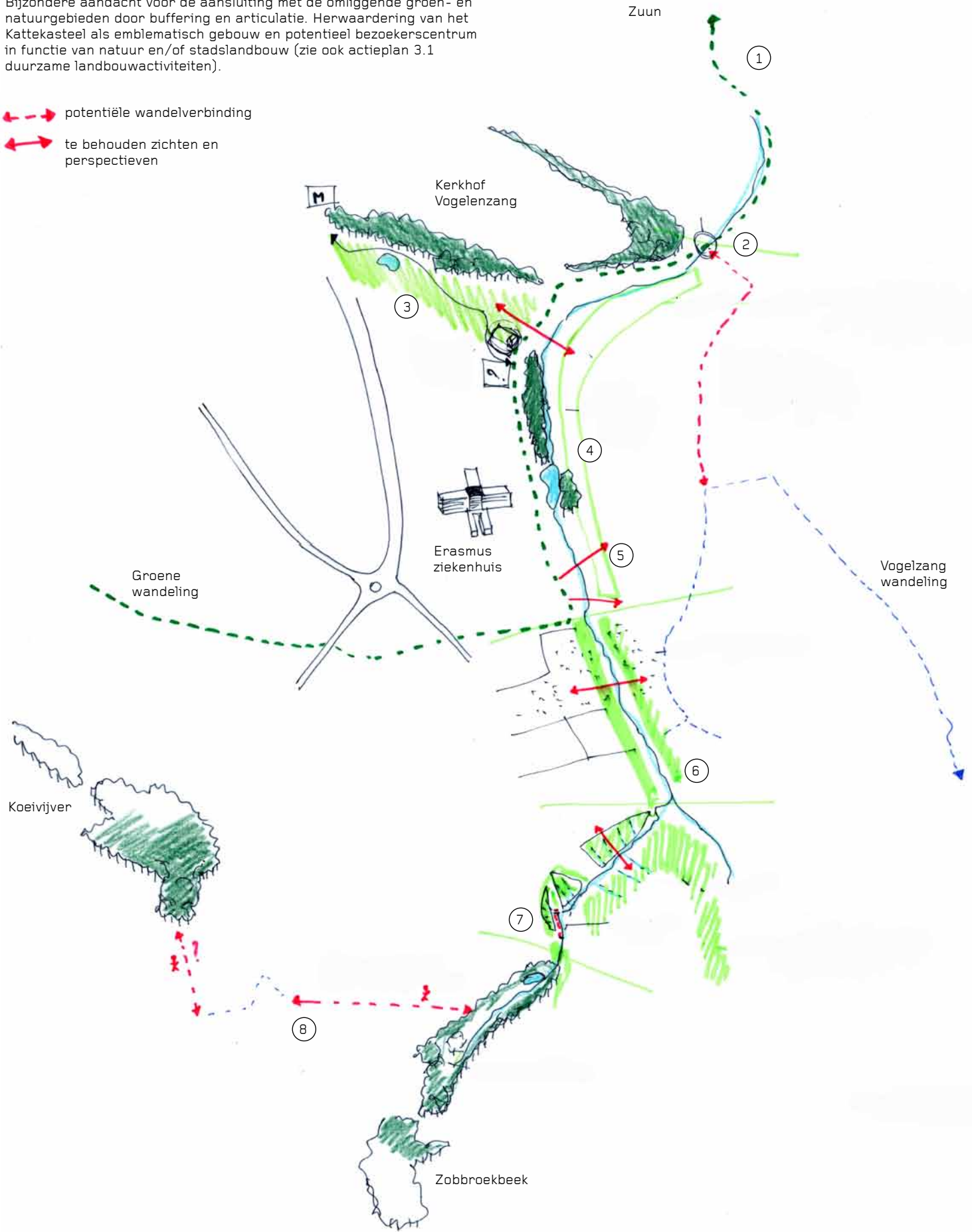
7. landschappelijke inrichting Groenstraat-Poststraat (zie fiche 2.1.3 Fiche Zobbroekvallei)

8. wandellink aanmaken tussen de Pedevallei en de Zobbroek (zie fiche 4.1.5 wandelverbindingen Pedeebeek-Laarbeekvallei deel C)

9. De opmaak van een inrichtingsvisie voor het woongebied als duurzaam woongebied met ruimte voor stadslandbouw, natuur en landschap. Bijzondere aandacht voor de aansluiting met de omliggende groen- en natuurgebieden door buffering en articulatie. Herwaardering van het Kattekasteel als emblematisch gebouw en potentieel bezoekerscentrum in functie van natuur en/of stadslandbouw (zie ook actieplan 3.1 duurzame landbouwactiviteiten).

- potentiële wandelverbinding
- te behouden zichten en perspectieven

2.2. Actieplan 2.2 - Waterbeheer

Omschrijving

Het actiepunt omschrijft de knelpunten rond waterkwaliteit, overstromingen en waterbeheer.

Waterkwaliteit

De bedenkelijke kwaliteit van het oppervlaktewater vormt een belangrijke hypotheek op de algemene milieukwaliteit, de uitbouw van het groen/blauw netwerk en op het recreatief gebruik van water. (zie richtplan deel 1, inventaris)

Wat de Pedebek betreft kan een merkelijke verbetering van de waterkwaliteit in het vooruitzicht worden gesteld, nu de werken voor een moerriool in Dilbeek zijn gestart. Op het grondgebied van Anderlecht zijn de plannen voor de inrichting - mede onder impuls van het richtplan- opnieuw geactiveerd en kan deze inrichting de komende jaren worden gerealiseerd. Ook de heraanleg van terreinen en wegenissen na deze werken kan worden aangegrepen om het ruraal landschap te versterken.

De restlozingen in de verschillende beken, ook in de valleien uitgerust met een rioleringsstelsel, maken dat de waterkwaliteit niet voldoende is gegarandeerd om in bv. natuurgebied in te zetten.

Daarnaast is ook het feit dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen regelgeving rond mestgebruik bestaat, wat verontrustend is voor de impact op o.a. de waterkwaliteit.

Overstromingen

De verbreding van de twee duikers onder de Neerpedestraat is een voorwaarde om de beekoverstromingsproblematiek efficiënt aan te pakken.

Plaats maken voor het water geldt zowel langs Neerpede als langs Vogelzang. Er zijn bv. drie mogelijke locaties voor overstromingsgebieden: voor de Vogelzangbeek op linkeroever opwaarts de koker onder de Vogelzangstraat en opwaarts de koker onder de Zuunstraat, voor de Neerpedebeek op beide oevers opwaarts de eerste koker onder de Neerpedestraat (perimeter voor een tienjaarlijkse bui op de luchtfoto hieronder).

Waterbeheer

Een laatste aandachtspunt is het versnipperd beheer van het oppervlaktewater. Na sanering moeten de vijvers (vijver van het gewestelijk park, vijver van de Haasstraat en vijver van het vijverpark) opnieuw door de Neerpedebeek te worden bevoeid (dit houdt in dat de overstort op de vijver van het vijverpark zal moeten worden gekoppeld op de koker van de Neerpedebeek).

Het basisdebiet van de beken moet worden verzekerd, er is dus aandacht nodig voor alle brondebieten zoals bv. deze vanuit het bronbos van hoog biologische waarde opwaarts de Koevijvergracht. Het herstel van de continuïteit tussen de zijgrachten en de Neerpedebeek vormt een ander belangrijk aandachtspunt. Landschappelijk, ecologisch en naar waterbergend vermogen hebben deze zijbeekjes een duidelijke rol te spelen.

Zie ook het actiepunt 2.1.2 Fiche Pedevallei en zijvalleitjes, waar het natuurgebied meer is uitgewerkt.

Het verbeteren van de morfologie van sommige beek- en vijveroevers a.d.h.v. NTMB en gedifferentieerd beheer ter ondersteuning van het ecologisch netwerk vormt een bijkomend werkpunt.

De stormbekkens van de ring in het gebied zijn dikwijls harde infrastructuur (stormbekken aan de Kaudenaardestraat (Dilbeek) in de Broekbeekvallei, stormbekken in het, vijverpark (Anderlecht aan de Maurice Carêmelaan). De landschappelijke inpassing van deze bekkens kan sterk worden verbeterd door bijvoorbeeld ingroening.

Het aspect water moet geïntegreerd worden opgenomen in de andere grote doelstellingen van het richtplan.

We citeren hier het actieplan 2.1 groen/blauwnetwerk in functie van de integratie met de natuurfunctie, in het valleigebied. Het actieplan 4.2 Parc W waar al wordt gepleit voor een globale inrichtingsvisie en een eengemaakt beheer. We verwijzen ook naar de landschappelijke component, zoals opgenomen in actieplan 1.1 landschapsinrichting en de interacties van de zachte verbindingen langsheen de beken.

Prioriteiten

Waterkwaliteit

Rond waterkwaliteit zijn belangrijke initiatieven genomen in de Pedebek. De realisatie van de moerriool zowel langs kant Dilbeek, als langs kant Anderlecht is prioritair. Wat betreft de plannen in Anderlecht, is het belangrijk waakzaam te zijn in verband met de herinrichting van de werfzones.

Deze moerriool moet het gros van de huidige lozingen in de beek ondervangen. Een verdere inventaris en actieplan, moeten de laatste lozingen opvangen.

Inventaris en opmaak van actieplan van restlozingen in Vogelzangbeek (inclusief Zobbroek en Vlezenbeek) en Broekbeek

Instellen van een mestbeleid binnen de grenzen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (Ministerie van landbouw en leefmilieu)

Natuurvriendelijke oeverinrichting (zie vademecum LNE bij de referenties):

- Vogelzangbeek en Zuunbeek, in het groengebied (Erasmus), de tuinbouwgebieden, achtertuinen en industriegebieden
- Pedebek: achtertuinen en landbouwgebied

Overstromingen

De inrichting van het potentieel natuurgebied (zie actieplan 2.1), kan antwoorden bieden op vlak van waterberging.

Mogelijke partners

Algemeen:

- /

Vlaams Gewest:

- VMM
- NV Aquafin
- Gemeente Dilbeek
- Gemeente Sint Pieters Leeuw

Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Leefmilieu Brussel (LB-BIM)
- Vivaqua

Gemeente Anderlecht:

- Dienst duurzame ontwikkeling als partner en aanspreekpunt binnen de gemeente.

Instrumenten & Referenties

- Leefmilieu, Natuur en Energie Vlaams Gewest:
- Type bestek natuurvriendelijke oevers: in deze studie worden de verschillende concepten van milieuvriendelijke oevers besproken.
- <http://www.lne.be/themas/beleid/milieueconomie/mkba-van-natuurvriendelijke-oevers/literatuurlijst/info-over-natuurvriendelijke-oevers/typebestek-natuurvriendelijke-oevers>
- Het 'Vademecum natuurtechniek - inrichting en beheer van waterlopen' bevat 47 steekkaarten met concrete natuurtechnische aanbevelingen, ingedeeld naar dwarsprofiel, lengteprofiel, beheer en waterkwaliteit. <http://www.lne.be/themas/beleid/milieueconomie/mkba-van-natuurvriendelijke-oevers/literatuurlijst/info-over-natuurvriendelijke-oevers/vademecum-natuurtechniek-inrichting-en-beheer-van-waterlopen>
- studie MKBA van natuurvriendelijke oevers (26/6/2014 opgestart door LNE) onderzoekt de economische en maatschappelijke kosten baten van milieuvriendelijke oeveraanleg.

Uitwerking

Dit actieplan wordt niet verder uitgewerkt binnen het kader van de studie, behoudens waar ingrijpt op andere actieplannen.

De natuurvriendelijke oeverinrichting is opgenomen in het actieplan 2.1 groen/blauw netwerk.

3 Doelstelling 3 - Kansen creëren voor land- & tuinbouw en volkstuintjes

Doelstelling 3 wenst de band tussen voedselproductie, landschap, natuur en stedelijke omgeving aan te halen.

Het beoogt het voorgestelde stadsrandmodel te bewerkstelligen door zich te richten op de potenties van de nabijheid tussen land- en tuinbouwers en de metropool met afnemers op zoek naar kwalitatieve producten en andere meerwaarden.

Deze doelstelling wordt in het richtplan gekaderd door het schema van een nieuw geïntegreerd stadsrandmodel.

In deel 2 - streefbeeld van het richtplan is het volgende gesteld:

De landbouw is de voornaamste beheerder en vormgever van het landschap. Haar historische functie van directe leverancier voor de stedelijke markt is nog beperkt aanwezig, gezien het sterk afgenomen aantal tuinders en landbouwers en de inschakeling in de grootdistributie. Een aantal voorbeelden tonen dat deze rol wel toekomst heeft. De levensvatbaarheid van de landbouw is in de eerste plaats verbonden aan de beschikbaarheid van gronden voor land- en tuinbouw. Daarnaast spelen ook de moeilijkheden bij de bedrijfsopvolging, de professionaliteit etc. een belangrijke rol. Het verduurzamen van de landbouw en het stimuleren van de korte ketenverhaal kan door een volgehouden beleid waarbij transitie en innovatie worden gestimuleerd.

Transities zijn diepgaande veranderingen in de structuur, denkwijzen en werkwijzen van maatschappelijke systemen. Transitie richting duurzaamheid zijn nodig om een aantal van de grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Landbouw- en voedingssysteem zijn één van de dertien transversale thema's waarvoor er een transitietraject wordt voorbereid, zoals aanbevolen door de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO).

Uitgangspunt in het richtplan is om te focussen op de interrelatie tussen stad en landbouw, als belangrijk ontwikkelingspotentieel voor de landbouw.

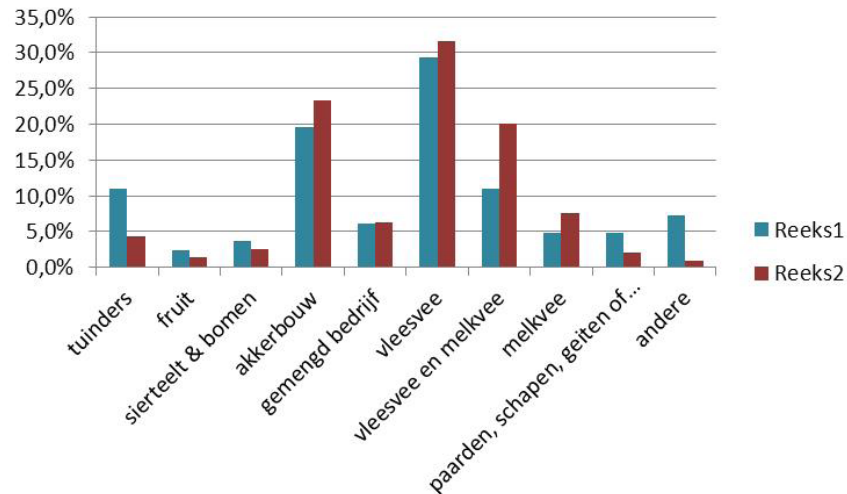
Deze focus mag niet ten koste gaan aan de huidige landbouwbedrijven, maar moet hen integendeel opportuniteiten bieden, voor een toekomstgerichte en duurzame ontwikkeling.

3.1. Huidige landbouwpraktijk

De bestaande situatie van de landbouw in het deel 1 - Inventaris van het richtplan, op basis van statistisch onderzoek, literatuuronderzoek en plaatsbezoeken. Hieronder worden de belangrijkste vaststellingen hernomen, als basis voor de actieplannen.

3.1.1. Landbouwmodellen en bedrijfsvoering

In het projectgebied zijn bewerken een 80-tal landbouwbedrijven minstens 1 perceel. De verschillen tussen de landbouwbedrijven is zeer groot. Dat lijkt minstens evenveel te maken te hebben met de landbouwproductie (vleesveeteelt, melkveeteelt, gemengde bedrijven, tuinders...) als met het gehanteerde landbouwmodel zoals hyperspecialisatie, schaalwinsten, maximale verhoging toegevoegde waarde, risico-spreiders etc. Gezien de uitbouw van een landbouwbedrijf investeringen op langere termijn betreffen, bepalen het gekozen bedrijfsmodel de mogelijkheden voor omslag naar bijvoorbeeld een model voor meerwaarde.

reeks 1 : aantal landbouwbedrijven
reeks 2: oppervlakte landbouwbedrijven

3.1.2. Lokale specificiteiten

Boeren zijn van de streek en hebben een band met de streek.

De nabijheid van de stad: Landbouwers lijken wat meer gerustgesteld wat betreft het behoud van landbouwgrond tegenover de verstedelijkingsdruk. Dit telkens met een gezonde korrel argwaan.

Hoeveverkoop richt zich niet noodzakelijkerwijze naar Brussel. De lokale bevolking vertegenwoordigt minstens een deel en in 1 geval het hoofddeel van het cliënteel.

Culturele diversiteit: Een geïnterviewde maakte melding van specifieke vraag van de Marokkaanse Brusselaars zijn afnemers van grotere hoeveelheden rauwe melk voor zelfverwerking. Mogelijks is dit een verder te prospecteren piste. Er is ook melding gemaakt van de vraag naar Halal vlees (aanwezigheid halalslachterij ISLA MEAT in Ijzeringen).

Voor de rituele slacht tijdens Aïd el kebiri wordt tijdelijk verkoop georganiseerd van lokale productie aan schapen, maar vooral grootschalige import.

Specifieke aspecten zoals verkeers hinder, wandelaars, etc. zijn inmiddels geïncorporeerd.

Part of the game. Criminaliteit vanuit de stad wordt door één intervenant gezien als minder dan vroeger (uitgebrande auto's, vandalisme, afrekeningen). Moeilijk lijkt het probleem van het zwerfvuil, waarbij blikjes die samen met mais worden vermalen zelf kunnen leiden tot de dood van runderen.

3.1.3. Regelgevend kader

De verschillende regelgeving in de twee gewesten is zeker een punt: bemestingsnormen, jachtvoorschriften ten aanzien van overlast van bosduiven, papierlast...)

Op volgende punten is verder na te gaan in welke mate in het Brussels hoofdstedelijk gewest voldoende kader bestaat: mestbeheer, pesticide, erosiebestrijding, beheersovereenkomsten, investeringskredieten...

Vermoedelijk wordt wel ingespeeld op het verschil in regelgeving, anderzijds maakt de beperkte impact van de landbouw de overheden in het Brussels gewest minder receptief voor de specificiteiten en de noden van de landbouw.

3.1.4. Landbouwareaal

Via de perceelsregistratie meten we 738,3 ha land in exploitatie door professionele landbouw. Een deel van deze percelen (66ha of 9% van de 738,3ha) ligt buiten het landbouwgebied (bijvoorbeeld het woongebied aan de Ketelstraat in Anderlecht). Boeren zoeken grond en lijken die +/- ook te vinden, ook al gaat men hiervoor tot 10km ver. De afstand wordt niet echt als een probleem bevonden, temeer daar verderop de percelen dikwijls groter zijn en dus efficiënter zijn in de bewerking. Beschikbare grond blijft niet braak liggen, behoudens specifieke problemen (complexe erfenissen, privégebruik of onwil eigenaars).

Landbouwgrond is het voornaamste productiemiddel voor grondgebonden landbouw. Het kwijtspelen van grond tast natuurlijk de leefbaarheid van het bedrijf aan.

Het landbouwareaal vermindert niet zozeer, maar wel het aantal landbouwers.

Landbouwbedrijven worden wel groter, met veel familiale bedrijven met +/- 50ha. Dat stelt vragen over de toekomst van de verlaten boerenhoven.

Recente transacties van landbouwgrond verontrusten de landbouwers. De zeer hoge grondprijzen kunnen niet meer binnen economische terugverdientermijnen door de landbouwproductie gefinancierd worden. De opwaartse druk op de prijzen wordt geduid door enerzijds louter kapitaalgedreven operaties (speculatie of veilige belegging in woelige tijden), en anderzijds door kapitaalachtige derden die percelen aankopen voor het vrijwaren van zichten, voor privégebruik (verpaarding, vertuining, privé tuinders) of als "nieuwe boeren".

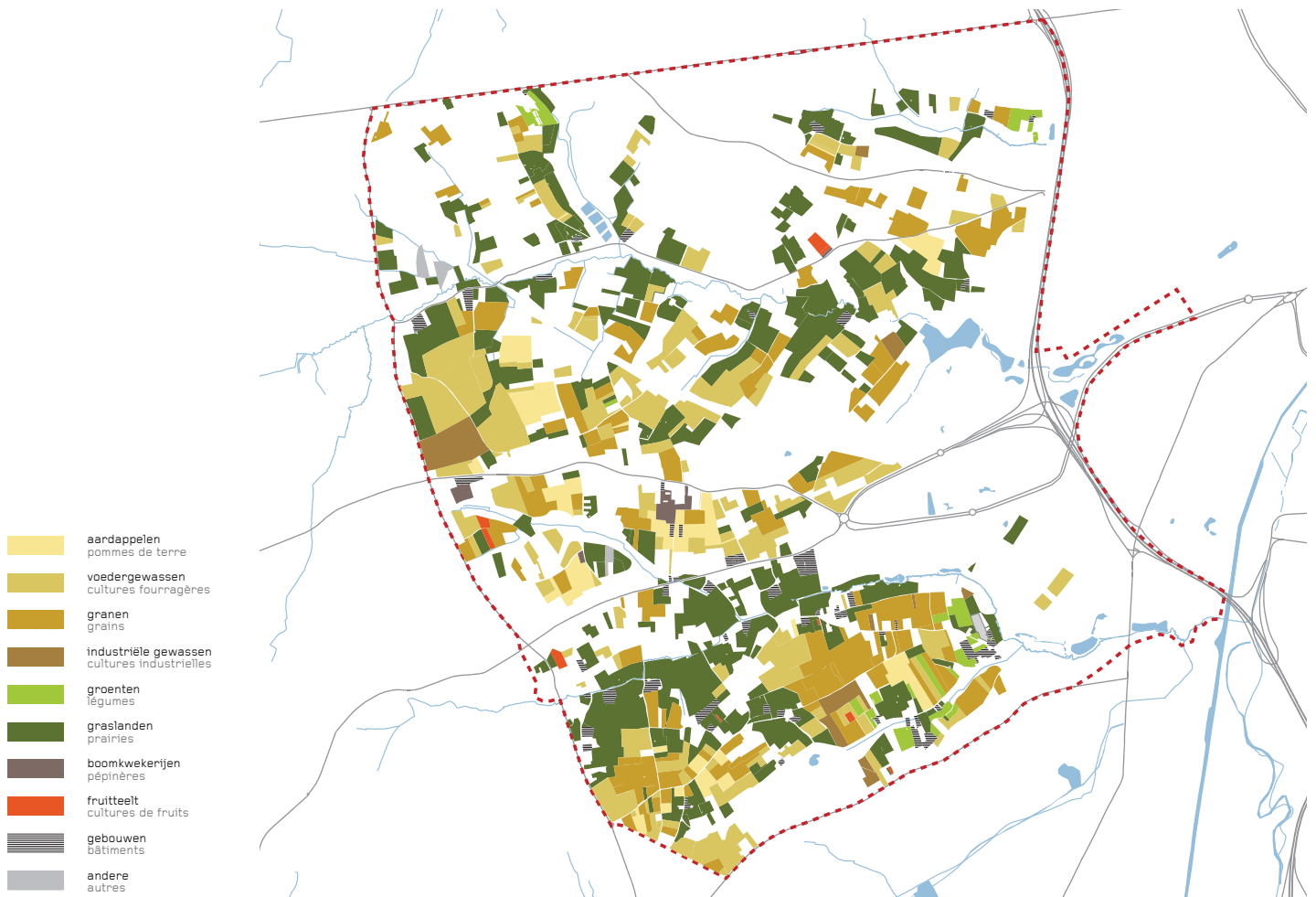
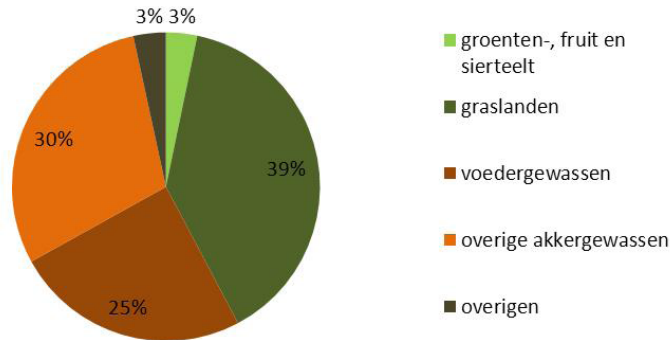
Een deel van de landbouwgrond wordt gebruikt door manèges, ondanks de regelgeving die dit zou moeten vermijden. Die wordt dus omzeild.

Landbouwgebied volgens bestemmingskaart (uitgeknipt in luchtfoto) versus landbouwpercelen volgens perceelsregistratie (in licht grijs).

3.1.5. Actuele teelten

GIS analyse-gemeenten-teelten	totaal				ANDERLECHT			SINT-PIETERS-LEEUV			DILBEEK					
TOTAAL	736.27	ha	100%	100%	137.09	ha	100%	19%	383.81	ha	100%	52%	215.37	ha	100%	29%
controle	0.00	ha			0.00	ha			0.00	ha			0.00	ha		
groenten-, fruit en sierteelt	24.04	ha	3%		1.32	ha	1%		17.39	ha	5%		5.33	ha	2%	
graslanden	287.03	ha	39%		61.48	ha	45%		134.24	ha	35%		91.31	ha	42%	
akkergewassen	400.03	ha	54%		73.43	ha	54%		213.25	ha	56%		113.36	ha	53%	
overigen	25.17	ha	3%		0.86	ha	1%		18.93	ha	5%		5.37	ha	2%	

Overzichtskaart per teelttype volgens perceelsregistratie 2012 (zie kaart agr2 teeltenkaart, deel 1 inventaris)

3.1.6. Verbreding van de landbouw

Zorg voor de natuur lijkt aanvaard te zijn als thema. Landbouwers kijken als bedrijfsvoerders naar kansen om taken te gaan doen in functie van natuur of landschapsbeheer, of hiervoor ruimte te geven op hun percelen. In functie van hun beschikbare middelen -machineriepark, tijd en een marktconforme vergoeding- wordt dit overwogen.

De veelvoorkomende familiale gemengde landbouw is belangrijk bij het instandhouden van het landschap met akkers en weilanden.

Hoeveverkoop: het aanbod moet voldoende breed zijn om dit te kunnen uitbouwen. Dit kan door een veelvoud van teelten of door de verwerking. De mogelijkheid hiertoe is verbonden aan het bedrijfsmodel.

Verdwijnen van lokale kleinhandel kan een rol geven aan hoeveverkoop.

Er bestaat geen duidelijk label voor hoeveproducten en dat kan waarschijnlijk ook niet. Toch wordt door sommige intervenanten gewezen dat het vertrouwen in het hoeveproduct kan worden ondergraven door bepaalde praktijken, bijvoorbeeld door het Korte keten systeem. Verschillende intervenanten, zelf actief in korte keten, wijzen erop dat er plaats genoeg is voor bijkomende actoren. Wie zelf verkoopt moet wel communicatief ingesteld zijn bijvoorbeeld op markten.

Eigen verwerking: vergt investeringen. Eigen verwerking verveelvoudigt nog het papierwerk en de controles door het voedselagentschap.

Inzetten op kwalitatieve producten: alle intervenanten beschouwen natuurlijk hun product als kwalitatief. "Een boer moet fier zijn op wat hij verkoopt". Omschakeling van teelt wijze of bedrijfsmodel is niet eenvoudig eenmaal de grote investeringen zijn gebeurd.

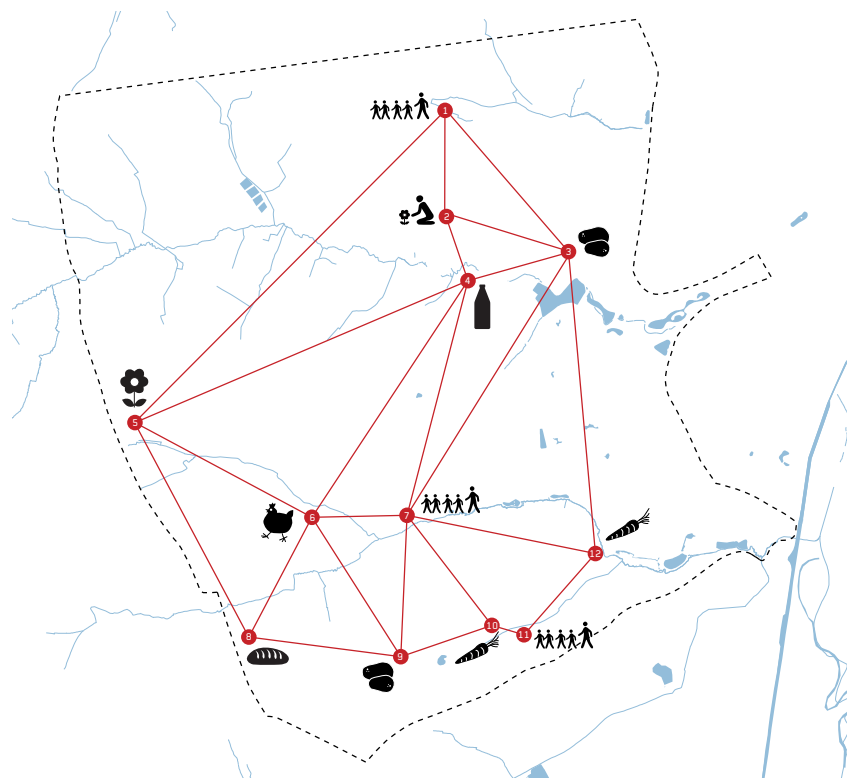
Vandaag zijn een 8 tal bedrijven actief in de zogenaamde verbrede landbouw:

- Zelfpluk (1)
- Hoeveverkoop (8)
- Verwerking op de hoeve (3)
- Landbouweducatie (3)

Er zijn twee beheersovereenkomsten gesloten in verband met de aanplant en onderhoud van hagen (Sint Anna Pede en Zobbroekvallei).

Kaart: in het projectgebied is brede landbouw reeds aanwezig met hoeveverkoop, verwerking, en pedagogische werking:

- 1 Neerhof
- 2 Fruittime
- 3 Snoeck
- 4 Heymans
- 5 Lenniksebaan
- 6 Postweg 42
- 7 Steenbergstraat
- 8 Rekerstraat
- 9 Rattendaal 3
- 10 Bezemstraat
- 11 Bezemstraat
- 12 Herdeweg

3.1.7. Actieplannen

De actieplannen in het richtplan focussen op de landbouwaspecten die ingaan op de relatie tussen de landbouw en de nabije stad. Er wordt dus ingezet in de versterking van stads"nabije" landbouw met het versterken van de tuinbouw, het verduurzamen van de gemengde landbouw (landbouwtechnieken, nevenfuncties zoals landschapszorg en natuurontwikkeling, landbouweducatie, korte keten...).

Collectieve volkstuintjes worden vanuit Brussel gezocht omwille van hun sociale en educatieve waarde, in functie van een (weliswaar beperkte) voedselproductie.

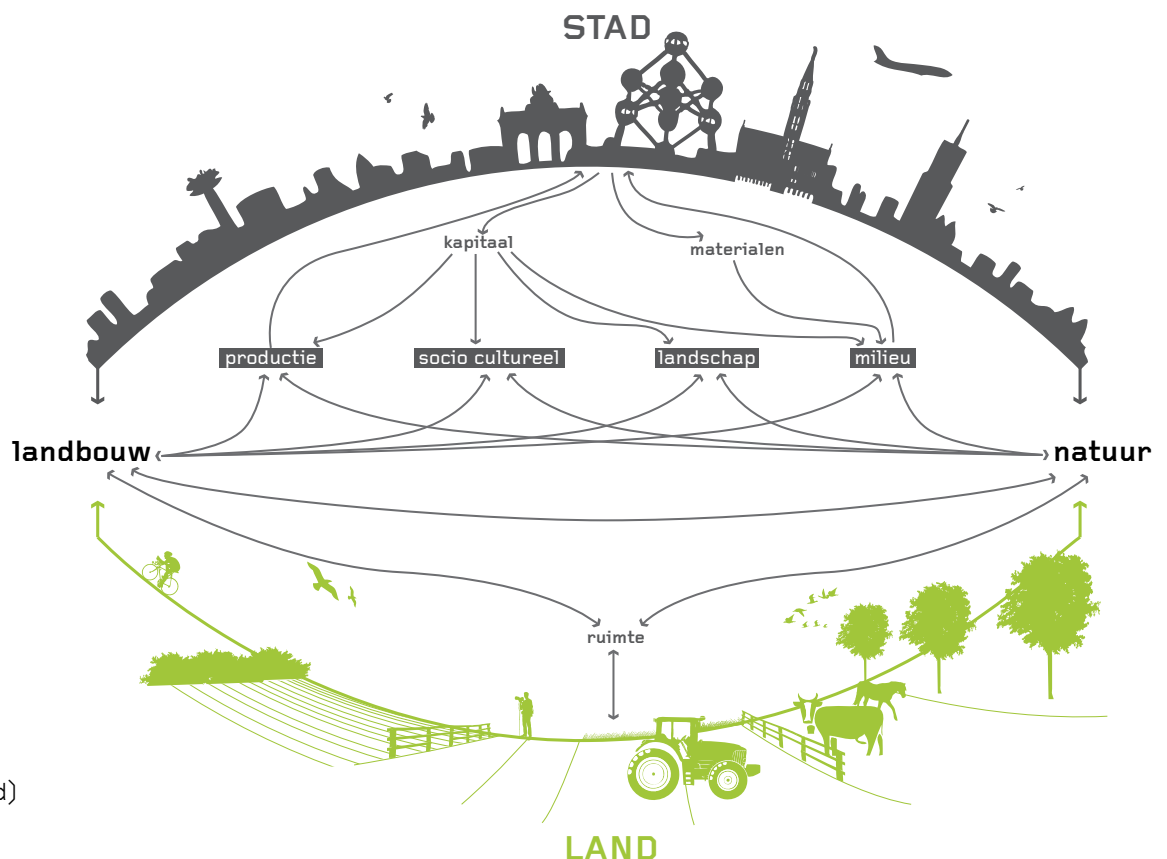
Kwaliteit en nabijheid zijn de sleutelbegrippen waar de stedeling en de landbouwer mekaar kunnen terugvinden in een win win verhaal.

Permanent moet de impact op de bestaande landbouw worden afgetoetst. De nieuwe ontwikkelingen mogen niet ten koste gaan van de huidige landbouwbedrijven.

Binnen doelstelling 3 - Kansen creëren voor land- & tuinbouw en volkstuintjes zijn volgende actieplannen uitgewerkt:

- Actieplan 3.1 Duurzame landbouwactiviteiten
- Actieplan 3.2 Valoriseren van lokale kwaliteitsproducten

Het actieplan 1.1 Landschapsinrichting brengt een ruimtelijk kader aan door het beeldkwaliteitsplan. De landbouw is de belangrijkste beheerder van de open ruimte en heeft dus een belangrijke rol te spelen in het implementeren van het beeldkwaliteitsplan. De inplanting van type bedrijven is hierbij al een eerste stap. Zo behoort tuinbouw meer in het verkamerd landschap, terwijl akkerbouw beter past in het open kouterlandschap op de heuvelruggen. Deze locaties zijn ook niet onlogisch in functie van bodemgesteldheid, die tenslotte aanleiding hebben gegeven tot dit agrarisch landschap.

Schema
Stadsrandmodel
(cfr deel 2 Streefbeeld)

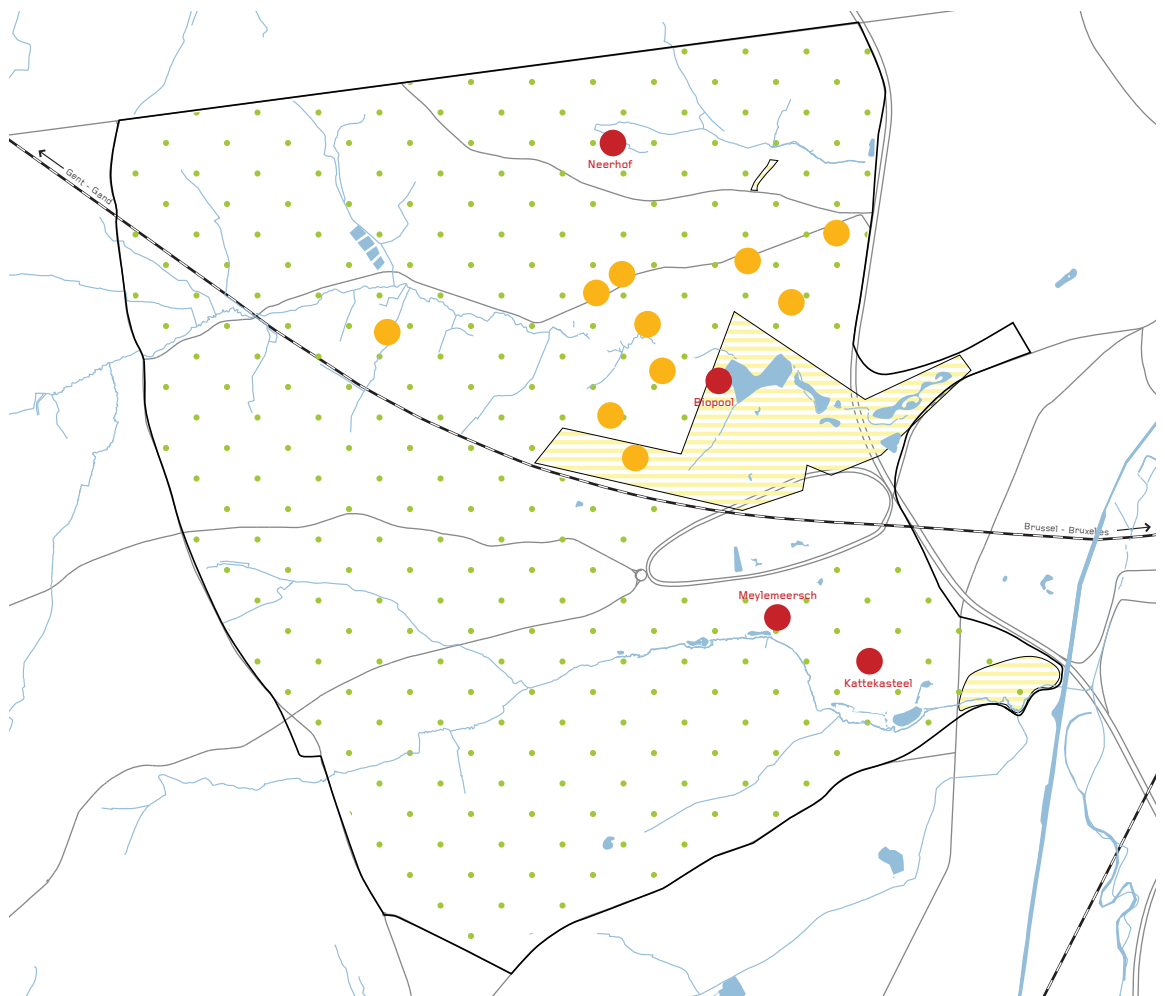
3.2. Actieplan 3.1 - Duurzame landbouwactiviteiten

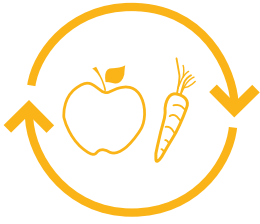
Omschrijving

De specificiteit van het studiegebied ligt in de nabijheid van de stedelijke en de landelijke conditie. Uitbouw van een nieuw stadsrandmodel: een zoektocht naar wederkerige interacties in de behoeftes en aanbod tussen stad en landbouw.

In het actieplan worden strategische opties genomen die de uitbouw van het landbouwmodel in het plangebied bevorderen, aan de hand van 3 deelplannen:

- - Heractiveren tuinbouwgronden in onbruik
 - - Transitie gemengde landbouwbedrijven (geldig voor het hele studiegebied)
 - - Zoekperimeter voor inplanting van collectieve volkstuintjes (mogelijkheid in Parc W, aan de Zuun en aan Broekbeek)
- Aan de hand van pilotprojecten wordt het beoogde stadsrandmodel gepromoot en uitgetest naar haalbaarheid toe.

Heractiveren tuinbouwgronden in onbruik

In het projectgebied zijn meerdere percelen waarneembaar die tot voor kort bewerkt werden voor tuinbouw en die momenteel braak liggen of voor privégebruik gebruikt worden (als tuin, hobby,...). De visie van het richtplan streeft naar het verzekeren van de tuinbouwactiviteiten in de toekomst, daarom is het wenselijk om deze gronden opnieuw een tuinbouwgebruik te geven.

De moeilijkheid is dat deze gronden dikwijls privé-eigendom zijn. Vaak sluiten de gronden aan bij de woning van de voormalige tuinbouwer. Bij het verkopen of verhuren van de grond voor een nieuwe tuinbouwer moet er extra aandacht gegeven worden aan de toegankelijkheid tot de gronden en moet de privacy van de woning gewaarborgd worden. Het opnieuw benutten van deze gronden voor tuinbouw kan enkel vrijwillig gebeuren.

Een van de randvoorwaarden tot slagen is de prijs van de grond. De grondprijzen die recent zijn vastgesteld in het projectgebied, zijn echter niet binnen een economisch terugverdienmodel te verantwoorden. Wel zijn er initiatieven (bv. biogrondfonds) die gericht zijn op grondverwerving voor biolandbouw. Sommige kandidaat-tuinbouwers beschikken zelf over een kapitaal dat voor grondverwerving kan worden ingezet. Het is één van de doelstellingen van het pilootproject om dergelijke initiatieven mogelijk te maken door inzicht te krijgen in de eigendomsstructuur en door opportuniteiten op te sporen.

Transitie gemengde landbouwbedrijven

De aanwezigheid van de gemengde landbouw in het gebied is gewenst in functie van het optimaal landgebruik, de specifieke producten (melk-, graan, aardappelen...) die complementair zijn aan de tuinbouw en de educatieve en landschappelijke bijdrage van een brede praktijk.

Hefbomen voor de transitie zijn tweeënlei:

- vanuit het grondbezit
- vanuit het bedrijf

Publiek of privé grondbezitters kunnen in hun grondbeleid ifv verkoop, verhuur en pacht condities inbouwen die aansturen naar een transitie van de landbouw naar hogere duurzaamheid. Terre en vue (in Vlaanderen Land in Zicht), een VZW gericht op het veiligstellen van landbouwgronden voor biologische landbouw, heeft zo gronden opgekocht waaraan een milieuclausule was verbonden. Dit betekent dat de grondbezitters moeten worden geïdentificeerd en hun bereidheid afgetoetst. Ook dat kan mee in het pakket zitten van het pilootproject (zie verder).

Transitie van de landbouwpraktijk, vanuit het inzicht dat de bedrijfsinvesteringen een snelle omslag dikwijls onmogelijk maken, moet worden aangevat vanuit een middellange termijnpolitiek.

Sleutelmoment daarbij zijn de opvolging van het bedrijf.

Landbouwers die denken te stoppen doen dat ook dikwijls niet bruusk. Als er geen opvolger zich aandient dan worden gronden veelal geleidelijk overgedragen aan andere boeren, waardoor die gronden opnieuw voor lange termijn vast komen te liggen.

Een geloofwaardige en vertrouwenwekkende aanwezigheid op het terrein, als landbouwer (in opleiding, of medehelper), lijkt dan een belangrijke sleutel te zijn, om zicht te krijgen in de eigendomsstructuur en gronden aan te kopen die het mogelijk maken een nieuw landbouwbedrijf op te starten.

Transitie naar brede landbouw kan ook vanuit de actuele bedrijfsvoering. Hoeveverkoop, zelfverwerking, picknick op de hoeve, educatieve werking, landschaps- en natuurbeheer wordt vandaag actief ondersteund in het Vlaams Gewest voor de bestaande bedrijven, voornamelijk door de provincie. Het verder intensifiëren van brede landbouw in het projectgebied, ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, kan de zichtbaarheid van de acties enkel versterken. Hierdoor ontstaat ook voor de consument een herkenbaar, breed en geconcentreerd aanbod van landbouwproducten in een landschappelijk en ecologisch versterkt kader.

Inplanting van collectieve volkstuintjes

Collectieve volkstuintjes kunnen voorzien worden, dicht bij de stad en aansluitend bij het openbaar vervoer. Collectieve tuinen vergen een vorm van collectief beheer en kan percelen bevatten die individueel of in groep worden bewerkt. Ze hebben een belangrijke bijdrage bij de sociale cohesie, recreatie en de voedseleducatie. De voedselproductie is meestal secundair in het verhaal.

Vanuit de gemeenten Dilbeek en Sint Pieters Leeuw is er momenteel geen vraag vanuit de bevolking voor volkstuintjes. Het richtplan focust dus op Anderlecht, waar zowel de gemeente als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een actieve politiek voeren in verband met de volkstuintjes.

In het projectgebied zijn drie zoekzones aangeduid: Zone Zuun te Anderlecht, parc W en Broekbeek.

Pilootproject

Middels Privé-publieke samenwerking wordt in het projectgebied één of meerdere pilootprojecten opgezet rond stadsgerichte tuinbouw. Deze pilootprojecten zijn erop gericht om:

- de economische haalbaarheid van het model te testen en uit te dragen, inclusief hoeveverkoop, zelfverwerking, horeca, zorghoeve etc...Pilootproject moet na eerste investeringen zelf bedruipend zijn en dus voldoende inkomen kunnen genereren.
- een educatieve werking naar het bredere publiek ifv teeltwijze, voedselproductie en eventuele verwerking te kunnen vormen
- tuinbouw te stimuleren in het projectgebied:
 - door ervaringen op te bouwen en uit te wisselen met bestaande of nieuwe land- of tuinbouwers. (best practice documenteren, lerend netwerk uitbouwen...)
 - bestaande land- of tuinbouwers te steunen als zij initiatieven in de zin van stadslandbouw wensen te nemen. (toeleiding naar ondersteunende maatregelen, opname in een netwerk...)
 - opportuniteiten ifv ongebruikte gronden te detecteren en hierop projecten te stimuleren (contactname eigenaars, onderzoek naar knelpunten en mogelijke oplossingen voor deze gronden, gegadigden en eigenaars in contact brengen...)

Mogelijke sites die hiervoor in aanmerking komen:

- Kattekasteel en omgeving (Vogelzangstraat in Anderlecht). Anderlecht momenteel onderzoekt (voorjaar 2014) of zij een minimale oppervlakte kan garanderen.
- Meylemeersch hoeve en omgeving : bescherming als landschap in aantocht. Eigendom deels citydev.brussels
- Agrobiopool (Ketelstraat Anderlecht): eigendom Brussels Hoofdstedelijk gewest. (Leefmilieu Brussel (LB-BIM))
- Het Neerhof in Dilbeek vervult al een deel van de bovenliggende taakstelling, met een hoofdopdracht als kinderboerderij. Het Neerhof wordt beheerd door de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC Brussel)

Deze sites zijn dus geheel of gedeeltelijk in overheidshanden.

Le projet Agrobiopôle à Neerpede s'inspire d'options avancées dans le PRDD. Bruxelles Environnement (IBGE-BE) veut soumettre un projet au Fond Européen pour le Développement Régional (FEDER), en partenariat avec la commune d'Anderlecht, la Maison Verte et Bleue asbl, le Début des Haricots asbl, Le projet se focalise sur les thèmes de l'agriculture urbaine, l'alimentation durable, la récréation et l'environnement (espaces verts).

L'Agrobiopôle aura pour vocation d'être un site de production agricole et d'éducation à l'alimentation durable en milieu urbain. Ce sera également un centre d'expertise et de référence; un incubateur qui vise soutenir de nouvelles entreprises agricoles urbaines, les agriculteurs professionnels déjà sur place dans la conversion vers une agriculture plus durable et orientée sur la ville (organisation du cycle d'alimentation court) et aussi l'économie de transformation de produits locaux (alimentation durable). L'Agrobiopôle devra aussi remplir des fonctions publiques : création d'un horeca (à proximité du parc, promotion des produits locaux), création d'ateliers d'éducation à l'environnement, organisation d'un marché et un point de vente et/ou un réseau de distribution en ville. Il s'agira d'une part de créer et de réaménager une série d'infrastructures nécessaires pour mener à bien ces différentes fonctions, tels que la ferme régionale de Neerpede, la ferme communale (Tacqui), le Kattenkasteel et une partie du parc de Neerpede et de la Drève Olympique (amélioration de l'accessibilité et espace dédié à un marché 'boerenmarkt'). D'autre part le projet vise à mettre sur pied une structure professionnelle pour mener à bien les différentes missions de l'Agrobiopôle mentionnées ci-dessus. Il faudra une ou deux personnes pour coordonner le projet FEDER pendant les cinq ans du Fond. Le projet vise la mise en place d'une structure autonome pour continuer à mener les missions sur le long terme : emplois liés à la structure de l'incubateur (soutien aux agriculteurs), emplois liés à l'horeca et sensibilisation du grand public (écoles, visiteurs,...). De manière générale et sur le plus long terme, Neerpede deviendra un pôle récréatif-touristique majeur pour la Région bruxelloise. L'Agrobiopôle en formera un élément d'attraction essentiel.

Mogelijke partners

Algemeen:

- Europese middelen

Op 16/01/14 heeft op initiatief van het kabinet Leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een uitwisselingsforum rond stadslandbouw plaats genomen waarbij 31 actoren konden kennis nemen met elkaar. Deze vergadering vormt een interessante listing van potentieel te betrekken partners.

Op 26/03/2014 vindt het symposium Stadslandbouw plaats.

In de context van de lancering van het nieuwe programma van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 2014-2020, wil het Brussels Hoofdstedelijk Gewest projecten initiëren onder de hoofding; "Brussel 2020: Europese fondsen voor een duurzame stad". Binnen de strategische alliantie werkgelegenheid –leefmilieu is het gewest actief op zoek naar project initiatieven op een grotere schaal rond stadslandbouw. Dit zou potentieel een belangrijke financieringsbron kunnen vormen.

De gemeente Anderlecht, via haar dienst duurzame ontwikkeling, en het gewest onderzoeken de mogelijkheden om een gezamenlijk project in te dienen voor de Europese projectoproep.

Vlaams Gewest:

- Landbouw en Visserij: ondersteuning voor onder andere: Agromilieuverbintenissen, biologische landbouw, zorgboerderijen... zie <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/default.asp>

Provincie Vlaams Brabant

- Ondersteuning van projecten rond landbouw
- Advies landschapsintegratie
- Erosiebestrijdingsplannen (samenwerkingen gemeenten en provincie Vlaams Brabant)

Brussel Hoofdstedelijk Gewest

- Leefmilieu Brussel (BIM) beheert meer dan 200 moestuinen
- citydev.brussels ivm de site Meylemeersch

Gemeente Dilbeek

- Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei: uitwerking inrichtingsconcepten...

Gemeente Sint Pieters Leeuw

- Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei: uitwerking inrichtingsconcepten...

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Bestuur Economie en Werkgelegenheid, Directie Conceptie en Coördinatie, Landbouwcel
- LB -BIM beheerder van de Biopool hoeve, en als ondersteunende overheid
- City Dev (beheerder van de Meylemeersch hoeve)

Gemeente Anderlecht:

- Dienst duurzame ontwikkeling van de gemeente Anderlecht, in samenwerking met de dienst Stadsontwikkeling en de mobiliteitscel en in partneriaat met de VZW « Het Groen en Blauw Huis »

Instrumenten & Referenties

Algemeen:

- Europese middelen: onder anderen het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Vlaams Gewest:

- Inrichtingsinstrumentarium van de Vlaamse Landmaatschappij: beheersovereenkomsten

Provincie Vlaams Brabant

- Boeren met Klasse: <http://www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/land-en-tuinbouw/voor-landbouwers-en-gemeentebesturen/subsidies/boeren-met-klasse-landbouwers/index.jsp>
- Advies landschapsintegratie: <http://www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/land-en-tuinbouw/voor-landbouwers-en-gemeentebesturen/advies-landschapsintegratie/index.jsp>
- Erosiebestrijding: <http://www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/land-en-tuinbouw/voor-landbouwers-en-gemeentebesturen/erosie/index.jsp>

3.3. Actieplan 3.2 - Valoriseren van lokale kwaliteitsproducten

Omschrijving

De valorisatie van lokale kwaliteitsproducten is een belangrijke hefboom in de implementering van het hernieuwde stadsrandmodel. Het brengt afnemers en producenten dichter bij mekaar, waardoor meerwaarde effectief kan worden gevaloriseerd. De valorisatie kan indirect gebeuren doorheen het distributienetwerk en de horeca of direct door rechtstreeks contact tussen producent en consument te stimuleren. De studie richt zich op het tweede aspect: het stimuleren van het direct contact. Op vlak van het distributienetwerk of de horeca zijn reeds verschillende andere initiatieven actief.

Uitgangspunten

Als kwaliteitsproduct wordt verstaan: hoeveproducten, lokale producten, Hoevetoerisme/ landbouwinitiatie, sociale tewerkstelling, zorgboerderij, natuur- & landschapsbouw. Elk initiatief in deze zin wordt opgenomen, zonder verdere selectie. Wel wordt transparantie betracht door eventuele labels waaronder de producten ressorteren duidelijk te communiceren.

De communicatie is complementair op bestaande initiatieven. Een apart label wordt niet opportuun beschouwd, gezien de talrijke reeds bestaande labels.

De perimeter van het studiegebied wordt in eerste instantie gehanteerd. Dit omdat de bereikbaarheid door wandelaars en fietsers in deze zone optimaal is voor mensen uit de stad. Op termijn kan worden onderzocht of een uitbreiding van de communicatie tot het gehele Pajottenland en daarbuiten opportuun is.

De communicatie is gebaseerd op transparantie.

Inhoud communicatie:

- Producent: wie, wat, waar
- Productiewijze en Labeling: bestaande labeling vermelden
- Distributiekanaal (openingsuren, website...)
- Nederlands, Frans

De informatie wordt opgenomen in een troevenkaart (zie actieplan 5.1 communicatie) en andere reeds bestaande of te ontwikkelen communicatiekanalen.

De informatie wordt opgebouwd op basis van reeds bestaande initiatieven in het project gebied. Regelmatige updates moeten de kaart actueel houden en nieuwe initiatieven kunnen worden opgenomen.

De coördinatie en opvolging van de informatie is essentieel voor het succes.

Mogelijke partners

- Provincie Vlaams Brabant
- VZW RABAD
- Agrobiopool: gewestelijke hoeve in Neerpede, uit te bouwen samen met de gemeente Anderlecht (zie actieplan 3.1 duurzame landbouwactiviteiten)
- Dienst duurzame ontwikkeling van de gemeente Anderlecht, in samenwerking met de dienst Stadsontwikkeling en de mobiliteitscel en in partneriaat met de VZW «Groen en Blauw Huis»
- Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei

Instrumenten & Referenties

De Provincie Vlaams Brabant heeft een reeks initiatieven ontwikkeld rond streekproducten en educatie en hoevebezoek:

VZW Streekproducten:

www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/economisch-beleid/vzw-streekproducten/index.jsp

www.straffestreek.be

Hoevebezoek: Piknik een hoeve

www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/land-en-tuinbouw/plattelandsbeleving/publicatie-picknick-een-hoeve.jsp

Educatief project: Boeren met Klasse

www.vlaamsbrabant.be/economie-landbouw/land-en-tuinbouw/plattelandsbeleving/hoevebezoek/index.jsp#paragraph1

Andere initiatieven rond streekproducten:

www.pajottenland.be/2010/producent.php

www.lekkersuithetpajottenland.be/

www.saveurspaysannes.be

De gemeente Anderlecht (dienst duurzame ontwikkeling) verspreid ook al een kaart voor Neerpede en Vogelzang die de lokale producten promoot, samen met de wandelingen in het gebied.

Uitwerking

Rond dit thema zijn reeds heel wat actoren in het Vlaams Gewest actief. De uitwerking kan erin bestaan dat deze actoren worden uitgenodigd om in het projectgebied verder in te zetten op de valorisatie, in het bijzonder in relatie met de Brusselse markt.

Dit betekent dat de communicatiekanalen ook gericht worden naar het Brussels doelpubliek, wat onder ander meertaligheid impliceert.

Vanuit Rotterdam zijn er bijvoorbeeld handelsmissies opgestart, waarbij sleutelfiguren in de voedingssector (toonaangevende restaurants, klein- en groothandelaars...) de lokale producenten opzoeken.

Verschillende tuinbouwers hebben ook aangegeven dat er onvoldoende markten zijn met een duidelijk kwaliteitslabel. Op specifieke verkooppunten kunnen lokale kwaliteitsproducten beter gevaloriseerd worden in een korte keten.

In Brussel is de organisatie RABAD, als netwerk van Brusselse actoren voor een duurzame voeding, een interessant platform omdat het de verschillende actoren in de voedselketen verzamelt. Het netwerk dat bestaat uit een uiteenlopende groep van 42 organisaties (gaande van landbouwers over distributeurs en restaurants tot NGO's) werkend rond duurzame voeding. (www.rabad.be)

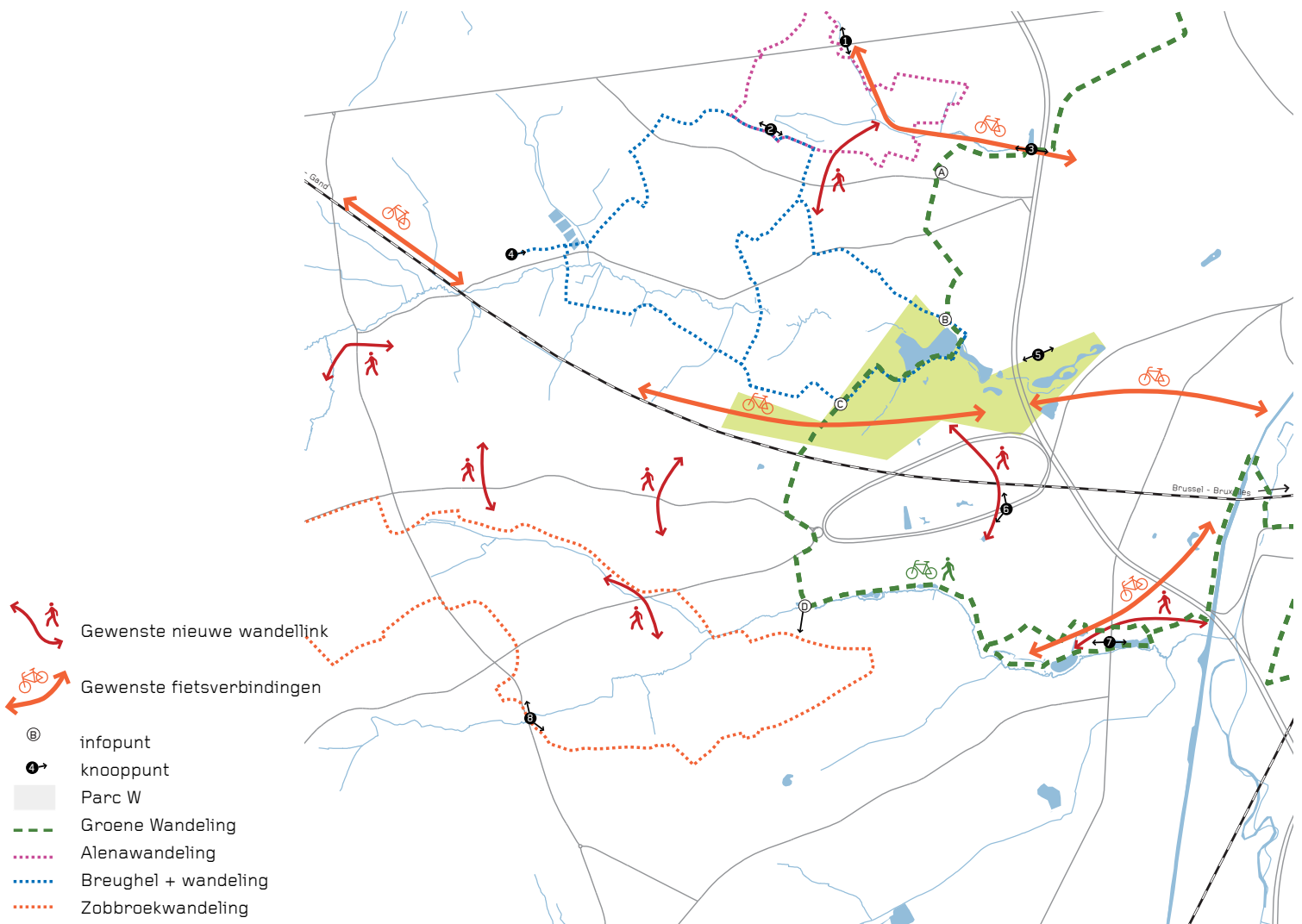
In het projectgebied is brede landbouw reeds aanwezig met hoeveverkoop, verwerking, en pedagogische werking (zie kaart p56).

4 Doelstelling 4 - Passende ontsluiting

Doelstelling 4 is ruimtelijk gekaderd in het ontsluitingsplan van het richtplan.

Binnen doelstelling 4 zijn volgende actieplannen uitgewerkt:

- Actieplan 4.1 Zachte verbindingen
- Actieplan 4.2 Parc W

Kaart passende ontsluiting (cfr deel 2 Streefbeeld)

4.1. Actieplan 4.1 - Zachte verbindingen

Omschrijving

Waar de kerngebieden van de valleien doorsneden worden door tal van wandelroutes, missen een aantal connecties die deze kerngebieden onderling en met de omgeving verbinden.

Rechtstreekse functionele en veilige fietsverbinding van het projectgebied met Brusselse stedelijk gebied, de omliggende dorpskernen en het projectgebied is essentieel om de potenties van het gebied tenvolle te ontwikkelen. De nabijheid van de stad is hierbij van strategisch belang.

Het richtplan zoekt ook de bereikbaarheid door de fietser sterk te verbeteren door het realiseren van het Fiets GEN doorheen het projectgebied, in connectie met de kanaalfietsroute die leidt tot het stadscentrum.

De wandel- en fietsverbindingen zijn verder gedocumenteerd in volgende fiches:

Fiche 4.1.1 – Olympische dreef (incl. inrichtingsprincipes)

Fiche 4.1.2 – fiets-GEN, Ninoofsesteenweg-parc W -Kanaal

Fiche 4.1.3 – connectiviteit Broekbeekvallei vergroten

Fiche 4.1.4 – versterking Groene Wandeling

Fiche 4.1.5 – wandelverbindingen Pedebeek – Laarbeekvallei

Fiche 4.1.6 – wandelverbindingen Pedebeek -Zobbroek

Prioriteiten wandelverbindingen

We onderscheiden een primaire en een secundaire wandelstructuur. De primaire structuur is gericht op een eerste ontdekkingstocht van het wandelgebied en op het versterken van de interconnectiviteit van de wandelgebieden.

Deze primaire wandelstructuur laat toe om op talrijke plaatsen de verbinding te leggen met het dichte wandelnetwerk in het projectgebied, recent nog ontwikkeld in onder andere het wandelnetwerk Pajottenland.

Het actiepunt zet in op volgende aspecten:

- Primaire wandelstructuur: Per valleigebied is één wandeling geselecteerd als zijnde emblematisch. Deze wandelingen laten toe de vallei te ontdekken en daarna verder de andere wandelmogelijkheden te exploreren. De connectie tussen de Alenawandeling (broekbeekvallei), Breughelwandeling (Pedebeekvallei) en Zobbroekwandeling met de Groene Wandeling wordt hierbij nagestreefd.
- Verbinden van wandelgebieden: in het richtplan zijn een aantal missing links vastgesteld die het gefragmenteerd wandelgebied zouden kunnen verbinden. Deze mogelijkheden om deze ontbrekende schakels kwalitatief te realiseren worden verder onderzocht.

De locatie van de wandelverbindingen werd geconcretiseerd uitgaande van volgende principes:

- Aansluitend bij bestaande wandelpaden
- Indien geen bestaande wandelpaden, zich baserend op juridische rechten
- In bepaalde zones waar geen juridische rechten bestaan, zijn zoekzones aangeduid.
- De verbindingen zijn bij voorkeur ingericht langsheen perceelsranden en verstoren de landbouwactiviteit zo weinig mogelijk.

Prioriteiten fietsverbindingen

Als grote prioriteit wordt ingezet op het realiseren van het fiets GEN diagonaal doorheen het projectgebied. Deze verbinding op hoger schaalniveau ontsluit het gebied en stimuleert het fietsverkeer als alternatief voor het autoverkeer doorheen het gebied. Het vormt een veilige en snelle connectie tussen de Ninoofsesteenweg en het Kanaal.

De fietsroute langsheen het kanaal brengt fietsers reeds in 15 minuten tijd tot in de omgeving van het projectgebied. Een fietspad loopt nagenoeg onderbroken langsheen het kanaal. Er is echter geen kwaliteitsvolle verbinding van het kanaal tot in het gebied zelf. De aanzet werd gegeven met het GEN-netwerk voor wat de Pedevallei betreft. Er ontbreken weliswaar een aantal missing links om een continue fietsroute te bekomen.

Eenzelfde kwaliteit moet ook gerealiseerd worden om de Broekbeekvallei richting Anderlecht en de Vogelzangbeekvallei richting Kanaal voor de fiets veilig en aantrekkelijk te ontsluiten.

Binnen het projectgebied zijn de recreatieve fietsmogelijkheden langs kleine wegen aanwezig in aansluiting met de boven beschreven functionele verbindingen.

Mogelijke partners

Vlaams Gewest

Provincie Vlaams Brabant: De provincie heeft mee het fiets expresnetwerk uitgetekend en ondersteunt haar realisatie

Gemeente Dilbeek : Dienst mobiliteit

Gemeente Sint Pieters Leeuw: Dienst mobiliteit

Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei: uitwerking inrichtingsconcepten...

Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Leefmilieu Brussel LB-BIM
- Brussel mobiliteit

Gemeente Anderlecht: Dienst mobiliteit en dienst duurzame ontwikkeling

Anderen: VZW Trage Wegen

Instrumenten & Referenties

Trage wegen:

www.groenewandeling.be

www.tragewegen.be

www.tragewegendilbeek.be

www.sint-pieters-leeuw.be/content/content/record.php?ID=606

<http://www.anderlecht.be/leefmilieu/duurzame-ontwikkeling/wandelingen-neerpede-en-omgeving>

<http://www.toerismevlaamsbrabant.be/wandelen/wandelnetwerk-pajottenland/index.jsp>

Fiets-GEN:

www.vlaanderen.be/nl/mobiliteit-en-openbare-werken/verkeer/fiets-gen-tussen-vlaanderen-en-brussel

<http://www.vlaamsbrabant.be/verkeer-mobiliteit/fiets/index.jsp>

www.bruplus.irisnet.be/sites/default/files/documents/FietsGEN.pdf

www.brusselmobiliteit.irisnet.be/articles/fiets/fietsroutes

<http://www.mobielbrussel.irisnet.be/articles/fiets/>

4.1.1. Fiche Olympische dreef

Situering

De Olympische dreef is een belangrijke link tussen het metro station Eddy Merckx en Neerpede (en de toekomstig Gewestelijke recreatiepool zoals gestipuleerd in het Gewestelijk Plan Duurzame Ontwikkeling GPDO). Bovendien is er continuïteit met de verbinding over de Meylemeersch tot de Vogelzangvallei. Beide valleien zijn grotendeels afgesneden van elkaar door de ontwikkelingen op de Erasmussite en de lintbebouwing langsheen de Lenniksebaan.

Gezien hier wel ruimtelijke mogelijkheden bestaan om een kwalitatieve verbinding te realiseren is de herinrichting van strategisch belang voor de ontsluiting van het gehele projectgebied.

Il est dès lors primordial pour l'accessibilité et pour l'attractivité du Parc W que les liaisons piétonnes et cyclistes entre le parc et ces arrêts de transport en commun soient fortement améliorées : panneaux d'indication, cheminement qualitatif au niveau fonctionnel et esthétique en donnant priorité aux modes actifs.

Doelstellingen

- het aanleggen van een sterke, groene en attractieve link tussen Neerpede en metrohalte Eddy Merckx. Deze link verbindt het park niet alleen met de metro, maar verbindt ook Neerpede met de Meylemeersch en het Vogelzanggebied, die een belangrijke wandelverbinding vormt tussen de valleien.

Knelpunten

- De strook is landschappelijk verrommeld met baanwinkels, publiciteit allerhande, groenstroken, opritten van parkings en vooral een dominantie van de auto.
- vanuit het metrostation komt men terecht op een brede baan met veel verkeer. Er is geen duidelijke link naar Neerpede
- de psychologische afstand is groter, terwijl de feitelijke afstand slechts 600 meter bedraagt
- de feestzaal die de gemeente Anderlecht opricht voorziet in een ondergrondse parking die toegankelijk moet blijven,
- onder de viaduct is een depot van wegenismaterialen van het gewest, die de passage niet veraangenaamt.
- De sociale veiligheid is beperkt, (geen aanwezigheid, gebrekkige verlichting, weinig aantrekkelijke inrichting...)
- ronde punten zijn gevaarlijk voor fietsers en vormen een omweg voor wandelaars, er is geen continue groene en veilige verbinding
- er is geen signalisatie met aanduiding van het gebied Neerpede

Middelen

De Olympische dreef is deels een gewestelijke weg, deels een gemeentelijke. In het kader van de realisatie van de feestzaal langsheen de dreef bekijkt de gemeente Anderlecht een nieuwe visie van het functioneren van de Olympische dreef. Dit zou een eerste stap kunnen betekenen in het plan om de dreef in het kerngebied van het regionaal park, autovrij te houden.

Het uitgangspunt is dat de wandel- en fietsverbinding, samen met het omgevend groen, maar exclusief de wegenis, deel gaan uitmaken van het regionaal Parc W, zodat de inrichting en beheer coherent gebeurt en de landschappelijke continuïteit is verzekerd. Dat betekent dat uiteindelijk Leefmilieu Brussel in beeld komt als sleutelactor.

Andere partijen zijn: de gemeente Anderlecht, Brussel Mobiliteit in verband met de wegenis en de aangelanden.

Stappenplan

- Maximaal integreren van de visie in het lopend project van de gemeente Anderlecht voor de feestzaal en de hernieuwde visie op de mobiliteit en het functioneren van de Olympische dreef. (eerste coördinatievergaderingen vonden plaats in februari en maart 2014)
- Studie voor het realiseren van vervangparkings langs de rand van het regionaal park en het installeren van een autovrije zone vanaf de feestzaal tot aan de Neerpedestraat, inclusief onderzoek en mogelijkheden van verwerven van de nodige percelen.
- Integreren van de wandelverbinding in de visievorming en realisatie van het parc W als essentiële schakel

Opmerking juni 2014: De mogelijkheid van een randparking ter hoogte van de ingang van de tunnel aan Decathlon wordt bemoeilijkt doordat dit perceel geen publieke eigendom zou zijn, maar toebehoort aan Decathlon. Dit vertraagt minstens de realisatie van deze parking. In de coördinatievergadering wordt momenteel eerder uitgegaan van een auto- en busparking onder de brug tot aan het kruispunt met de vijvers, een kiss en ride, De aanleg zou die van een shared space zijn. Mogelijks kan in een tweede fase de randparking wel worden voorzien, wat de autodruk verder zou verminderen. (informatie MH Steurs, gemeente Anderlecht).

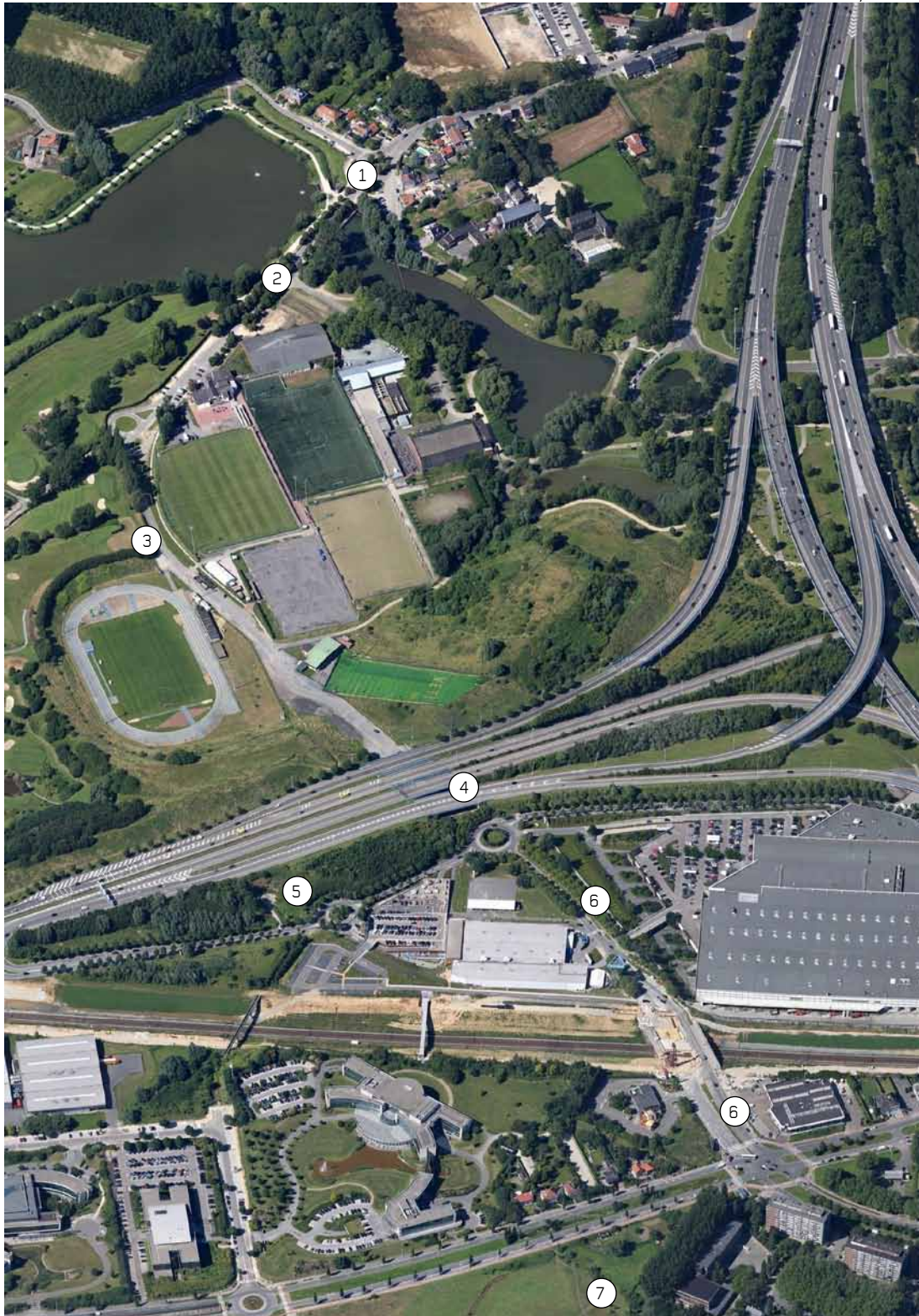
Inrichtingsprincipes Olympische dreef

1. plein met kiosk als startpunt
kiosk als landmark, boerenmarkt (zie ook actieplannen 3.1 en 3.2 met betrekking tot de Agrobiopool), horeca, ...
2. brede promenade
multifunctioneel gebruik: rolschaatsen, leren fietsen, ...
aansluitende ligweide met zicht op water
eenzelfde type verlichting op de hele lengte van de dreef, als verticaal element om de continuïteit te markeren

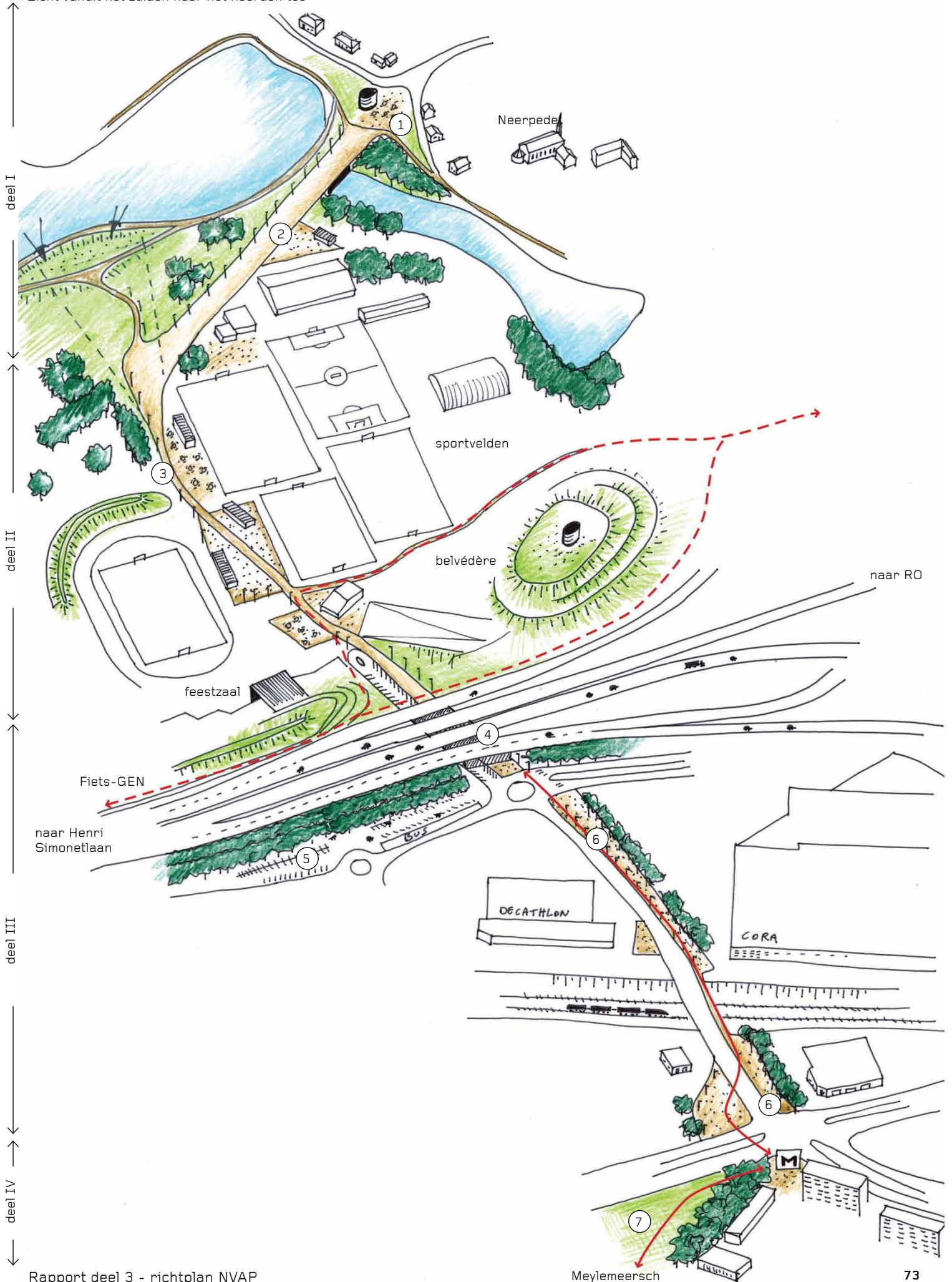
3. versmalde promenade
actieve randen
zicht op sportactiviteiten
perspectief op vijver
4. inrichting van de tunnel
verlichting, kunstwerken, graffiti muur, ...

5. aanleg parking
bus en auto's
6. "groene loper"
dissociëren autoverkeer
aandacht voor oversteken
continuïteit verlichting

7. rechtstreekse link van metrostation naar Meylemeersch

Zicht vanuit het zuiden naar het noorden toe

Inrichtingsprincipes Olympische dreef

Deel I: plein met kiosk als startpunt (1)

- voorplein als genereuze inkom van het parc W met grotere kiosk als verzamelpunt, informatiecentrum, eventueel bruikbaar voor kleinere evenementen.
- brede promenade met een multifunctioneel gebruik als wandelboulevard, rolschaatsen, fietsen... (2)
- aansluitend speelweide bij het water
- zicht op water
- kiosk, voorplein en brede boulevard kunnen worden ingezet voor markten en festiviteiten.

Bestaande toestand Deel I

1. huidige toegang

2. huidige Olympische dreef, stuk tussen de twee vijvers

2. huidig zicht op water

Referenties Deel I

1. Plein/togang tot park met paviljoen/kiosk, Detour, Noorwegen

Kunstwerk, Parc de la Deule

2. Zicht op water, referentie Topotek - Maselake, Duitsland

2. Brede promenade, referentie Topotek - Maselake, Duitsland

2. Brede promenade, referentie Topotek - Superkilen, Copenhagen

Deel II:

- versmalde promenade (+/- 8 à 10m), waardoor er ruimte vrijkomt langs de sportterreinen voor paviljoenen, terrassen, petanquevelden... (3)
- de actieve randen animeren de boulevard
- zicht op sportactiviteiten
- uitnodigend perspectief op de grote vijver is vrijgemaakt
- integratie van het Fiets-GEN

Bestaande toestand
Deel II

3. Huidige Olympische Dreef, vol met geparkeerde auto's in piektijden

3. Huidige Olympische Dreef, leeg, "no man's land"

Referenties
Deel II

boven: Terras in het groen
onder: Pic-nic ruimte, Detour, Noorwegen

3. Versmalde promenade en actieve randen, ref.
Topotek - Eberswalde post-industrial park, Duitsland

Bestaande toestand Deel III

4. huidige tunnel (noordkant)

4. huidige tunnel (zuidkant), weinig uitnodigende toegang tot het recreatief gebied

6. huidige "groene loper", voetpad ok, geen fietspad

Referenties Deel III

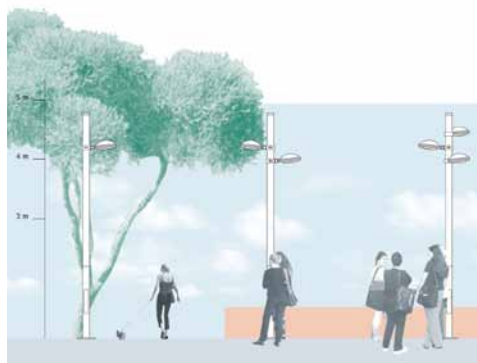
6. "groene loper", Parc de la Deule, Frankrijk

4. Referentie inrichting tunnel, SumProject Doorniksetunnel, Kortrijk

Type verlichting, referentie gamma Totem, Eclatec

Deel III: "groene loper", continuïteit

- Het bezoek aan het regionaal park moet beginnen aan de uitgang van de metro. Hiervoor moet het principe van de groene loper worden gevestigd, waarbij wandelaars en fietsers via een kwalitatieve groene strook geleid worden tot het park.
- Eenzelfde type "ruraal park verlichtingsmast" vestigt de sfeer van het park vanaf de uitgang van de metro tot in het park. De keuze van een verlichtingsmast als herkenbaar begeleidend element, laat toe om ook onder de tunnel de continuïteit te behouden. De op de hele lengte van de dreef, als verticaal element om de continuïteit te markeren. Door dit soort van elementen wordt het park een herkenbaar en leesbaar geheel voor het publiek.
- inrichting van de tunnel (4): de breedte van de tunnel (+/- 26m) laat toe om enerzijds een parking te voorzien en anderzijds een brede voetgangers- en fietsverbinding. De aanwezigheid van de parking versterkt de sociale veiligheid op deze plek. De tunnel is nu al onderbroken met stroken waar het daglicht binnenvalt. Deze stroken kunnen worden uitgewerkt, onder andere met groen elementen. Verder kan de tunnel worden geanimeerd met verlichting, kunstwerken, graffiti muur, ...
- De groene loper moet zo veel mogelijk worden losgekoppeld van het autoverkeer (6). Het openbaar domein langsheen de dreef laat toe om over het grootste deel van het traject een kwalitatief tracé uit te bouwen. De kruisingen met het autoverkeer moeten zo goed mogelijk worden opgelost, voornamelijk onmiddellijk bij de metro en bij het rondpunt nabij de tunnel.

Deel IV: naar Meylemeersch

- Een rechtstreekse link vanaf het metrostation met het wandelpad (7) zou de continuïteit van het wandelnetwerk sterk verbeteren. De ontbrekende schakel bedraagt +/- 150m.

De realisering van deze punten kan gefaseerd gebeuren, in functie van de opportuniteiten en de instelling van een verkeersvrije zone in het park (zie actieplan 4.2).

Een snelle opwaardering van de verbinding tussen de Metro en de sportinfrastructuur stimuleert het gebruik van het openbaar vervoer bij de talrijke sportbeoefenaars. Dit zou al een belangrijke eerste stap kunnen betekenen in het autovrij maken van de zone. Coördinatie met de werf van de feestzaal van de gemeente is noodzakelijk.

Bestaande toestand Deel IV

Metrostation Eddy Merckx - er ontbreekt een link met het natuurgebied dat er net achter ligt (foto rechts)

4.1.2. Fiche Fiets-GEN

Situering

De Continuïteit van het fiets-GEN verzekeren naar Brussel is essentieel voor de bereikbaarheid van het gebied.

Het tracé maakt onderdeel van de Zuidtangent Jezus Eik (E411)-Delta-Vorst Anderlecht-L50A), zoals opgenomen in de Fiets-GEN studie, Eindrapport dd 20 november 2012.

De inplanting van een regionale recreatieve pool veronderstelt ook een directe verbinding met het Fiets-GEN

De gemeente Anderlecht voorziet een sterke fietsverbinding tussen de Lenniksebaan en de Carêmelaan. Er wordt een nieuw verkeerslicht gepland aan de Carêmelaan aan het vijverpark.

Opmerking juni 2014: Op basis van recente informatie blijkt dat uiteindelijk dit tracé niet langer is weerhouden als fietsGEN, maar wel de Lenniksebaan. Dit belet evenwel niet om deze structurerende fietsas te blijven aanhouden, gezien de vesting van een gewestelijke recreatiepool in Neerpede, de valorisering van reeds aangelegde stukken langsheen de spoorwegbedding vanaf de Ninoofse steenweg (conflictvrije kruising met deze drukke verkeersas) tot bijna de gewestgrens, en de ontsluiting van het projectgebied. Verder overleg over de integratie van deze verbinding in het fiets Gen is nuttig, onder andere in functie van de subsidiëring.

Voor de fietssnelweg Itterbeeksebaan kijkt de gemeente naar een alternatieve nieuwe route vb. langs

Vlinderlaan en Appelboomstraat. Dit is een dan bijkomende ontsluiting, dat de bereikbaarheid enkel ten goede zal komen.

Zie ook actieplan 4.2 Parc W

Doelstellingen

- het voorgestelde tracé (komt ongeveer overeen met het alternatief tracé dat opgenomen is in de fiets-GEN studie) tracht zo lang mogelijk in het groen te blijven
- wens om de Brusselse agglomeratie binnen te treden via Neerpede, op die manier wordt de toegankelijkheid van de toekomstige gewestelijke recreatiepool (parc W) verhoogd

Knelpunten

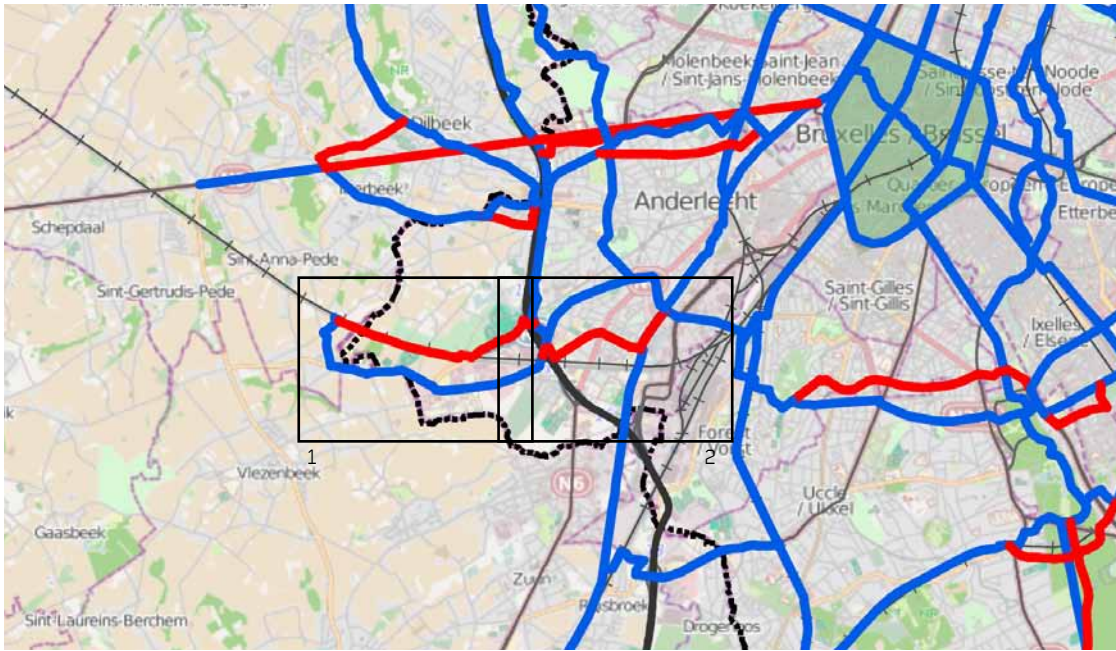
- het huidig fiets-GEN tracé kent een aantal discontinuïteiten waardoor het niet kan functioneren als rechtstreekse en snelle link tussen het Pajottenland en de Brusselse agglomeratie
- Het oorspronkelijk tracé parallel met het spoor tot aan het kanaal kan niet gezien de bruggen onvoldoende plaats laten naast het spoor voor het beoogde fietspad.
- De ecologische verbindingfunctie moet bewaard blijven bij aanleg van fietsinfrastructuren.

Mogelijke partners & middelen

- Provincie Vlaams Brabant, Mobiel Brussel, Leefmilieu Brussel (LB-BIM)
- Gemeenten Dilbeek & Anderlecht
- TUC Rail

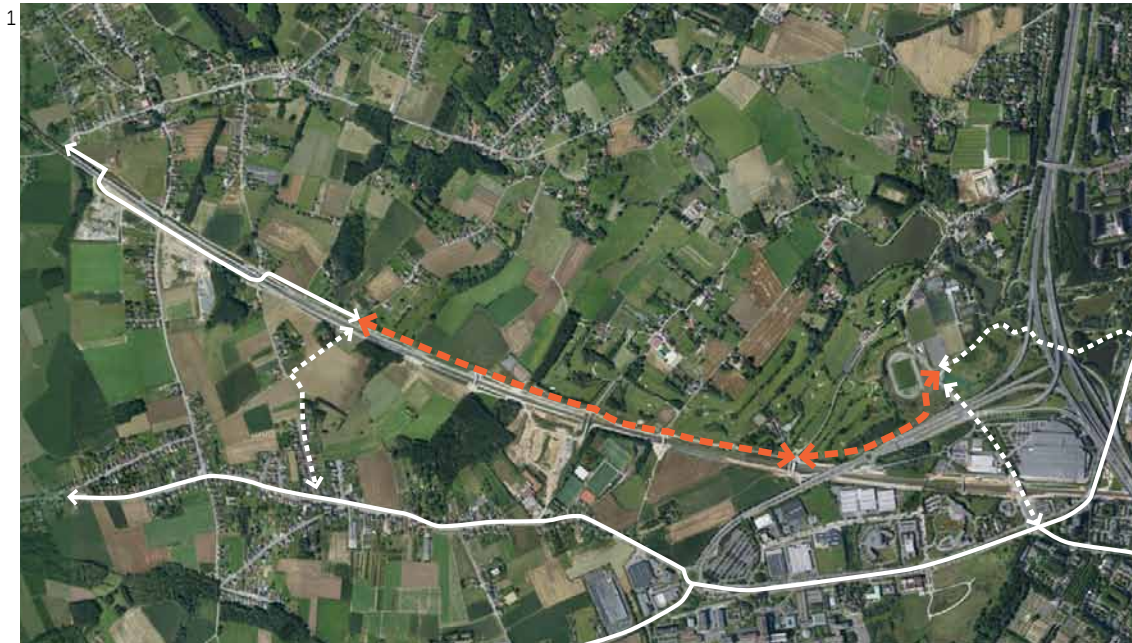
Stappenplan

- fiets-GEN integreren in de visie voor een regionaal recreatief pool te Neerpede
- fiets-GEN opnemen in het RUP dat opgemaakt wordt door Anderlecht voor de buurt rond de Jean Hayet square
- uitvoering Mobiel Brussel i.s.m. gemeente Anderlecht

Fiets-GEN studie Timenco, 2012

- voorkeursroute
- alternatief

Voorstel:

- fiets-GEN laten lopen langs gewestelijke recreatiepool
- vermijden van grote infrastructuurwegen (Lenniksebaan)

- ↔ bestaande recreatieve routes
- ⇌ nieuw aan te leggen signalisatie
- ⇌ potentieel aan te leggen infrastructuur en signalisatie

Voorstel:

- link met kanaal is essentieel voor de bereikbaarheid van en naar Brussel Centrum
- alternatieve route uit GEN-studie lijkt beter te zijn dan de voorkeursroute
- > vermijden van grote infrastructuurwegen
- > kortere weg naar kanaal

4.1.3. Fiche Connectiviteit Broekbeekvallei vergroten

Situering

Het gebied van de Broekbeekvallei wordt in het VSGB (RUP Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel) aangeduid als een natuurverwevingsgebied waarbij de functies natuurbehoud en landbouw nevensgeschikt zijn.

Dilbeek heeft een landschapsplan opgemaakt voor het gebied Broekbeek.

In het kader van dit interregionaal richtplan vinden we het belangrijk om dit gebied te valoriseren door de bereikbaarheid voor wandelaars en fietsers te versterken, dit met respect voor de natuurwaarden.

Een kwalitatieve verbinding is gerealiseerd tussen het dorpscentrum van Dilbeek en het valleigebied, doorheen de tunnel onder de Ninoofsesteenweg. De kwaliteit van deze verbinding moet nu worden doorgetrokken door een aantal missende schakels te realiseren.

Doelstellingen

Wandellink: een duidelijke wandellink aanmaken tussen Dilbeek en het Neerhof

Fietsroute: een aangename groene fietsverbinding aanduiden tussen Dilbeek en de Brusselse agglomeratie.

Knelpunten

Wandellink: er ontbreekt een rechtstreekse wandellink tussen de Broekbeek en het Neerhof
Fietsroute:

- er bestaat geen functionele fietsroute tussen Dilbeek en de Brusselse agglomeratie (met uitzondering van de onveilige en drukke Ninoofsesteenweg). Voor de fietssnelweg Itterbeeksebaan kijkt de gemeente naar een alternatieve nieuwe route vb. langs Vlinderlaan en Appelboomstraat. De gemeente is ook voorstander van het verlengen van de route vanuit Dilbeek centrum die de voetgangerstunnel neemt onder de steenweg en richting de scholen of Anderlecht loopt. Voor schoolgaande jeugd is deze verbinding belangrijk.
- Strategische percelen zijn momenteel niet beschikbaar (eigendom OCMW Brussel)

Middelen

Wandellink:

- Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
- Dilbeek

Fietsroute:

- De oversteek van de Broekstraat naar de Vruchtbaarheidsstraat bestaat reeds voor voetgangers. Door het aanleggen van een befietsbaar oppervlakte en een goede signalisatie is dit snel opgelost, mits een goede coördinatie tussen de gemeente Anderlecht en Dilbeek. Gezien de omgevende potentiële natuurwaarde en de landschapskwaliteit wordt deze verbinding best niet te breed uitgevoerd (bv. 2m breed, maximaal 3m voor gemengd verkeer). Het verlies aan bermen of groenelementen moet gecompenseerd worden bij aanleg van de zachte infrastructuur.
- Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
- i.s.m. Dilbeek en Anderlecht

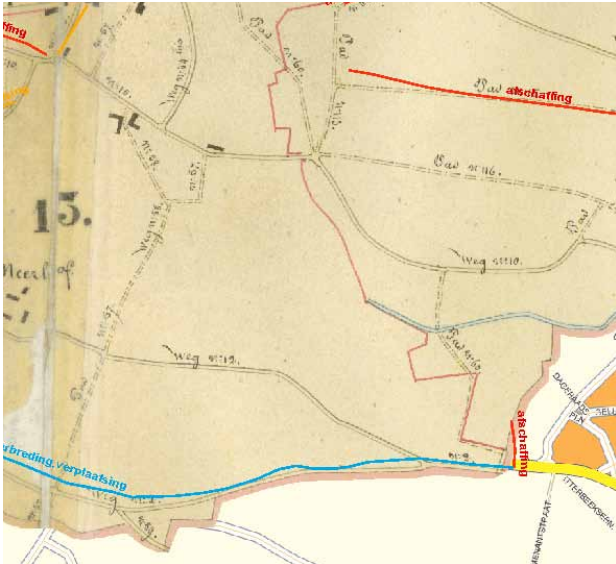
Stappenplan

Wandellink:

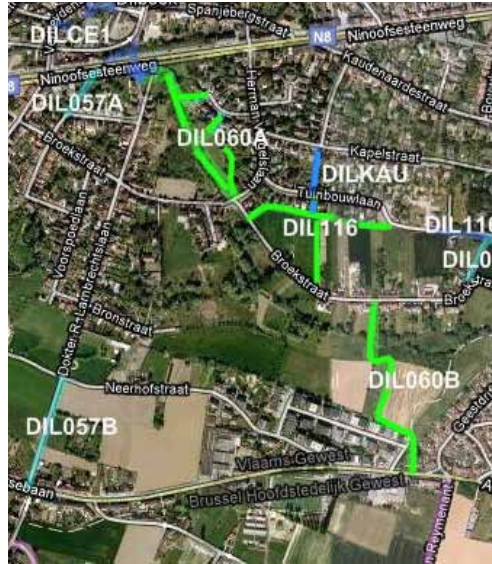
- Dilbeek onderhandelt aankoop perceel (eigenaar: OCMW Brussel) in het rood
- Dilbeek onderzoekt de mogelijkheid om een pad aan te leggen op privé percelen (zie aanduiding met zwarte cirkels op luchtfoto)
- uitvoering: Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
- i.s.m. Dilbeek

Fietsroute:

- uitvoering: Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
- i.s.m. Dilbeek

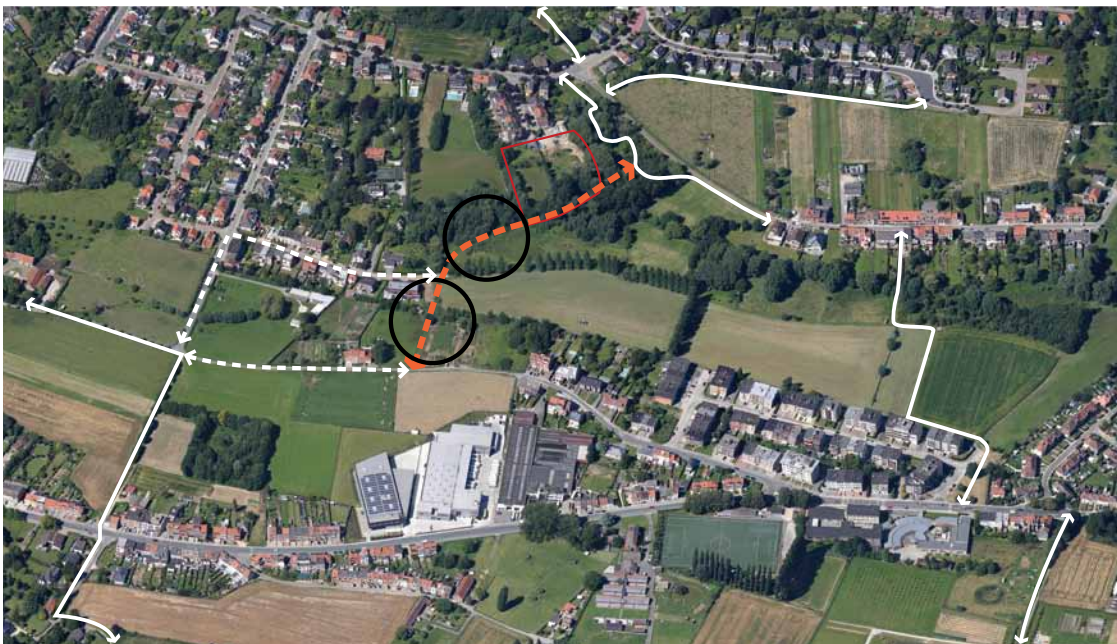

Atlas der buurtwegen

Trage Wegen Dilbeek

- legende trage wegen:
- verhard autoarm
 - verhard autovrij
 - half verhard
 - onverhard en ok
 - niet onderhouden
 - doorgang versperd

Voorstel: wandellink maken tussen Broekbeek en Neerhof

- ⇔ bestaande recreatieve routes
- ⇔⇔⇔ nieuw aan te leggen signalisatie
- ⇔⇔⇔ potentieel aan te leggen infrastructuur en signalisatie

Voorstel: aanleg van een functionele fietsroute, groene verbinding tussen Dilbeek en Brussel (zie ook fiche 2.1.1 Broekbeekvallei)

Inrichtingsprincipes Broekbeek

Volgende cijferaanuiding refereert naar het inrichtingsschema (zie volgende pagina).
Voor foto's van de bestaande situatie zie p18-19.

1. Het Neerhof is een bestaande vzw die reeds volgende functies vervult: hoeveverkoop en educatief programma. Dit is een waardevol initiatief.

Verder bestaat de mogelijkheid om het Neerhof uit te bouwen tot pilootproject om het voorgestelde model rond stadslandbouw in het richtplan uit te testen en uit te dragen. Het is van essentieel belang om de toegankelijkheid tot het Neerhof te versterken voor fietsers en voetgangers.

Momenteel (voorjaar 2014) is een specifiek beheersplan in opmaak voor het Neerhof en aangelanden.

2. Er bestaan talrijke wandelingen in het studiegebied maar het mist aan kwalitatieve schakels tussen de verschillende deelgebieden en met de Pedevallei (zie actieplan 4.1). Hierbij wordt er een nieuwe wandelink voorgesteld tussen de Broekstraat en de Bronstraat.

2a. OCMW Brussel is mogelijks bereid dit perceel te verkopen. Dit is een goede opportuniteit om de wandelroute aan te leggen en een deel van de ruimtelijke fragmentatie op te heffen.

2b. Voorstel om het wandelpad tussen de velden aan te leggen voor een sterkere ervaring in de natuur. Vandaag loopt het pad langs de achterzijde van de gebouwen van de Hoogveldlaan.

2c. Signalisatie en link aanmaken tussen de Groene Wandeling en de Alena wandeling.

2d. Alternatief parcours aanduiden voor de Groene Wandeling -enkel voor wandelaars, met boeiende zichten op de vallei. Langsheen deze link kunnen mogelijks ook volkstuintjes worden ingepland op het grondgebied van Anderlecht. Volkstuintjes en aanleg wandeling zijn dan op te vatten als één inrichtingsproject.

2e. Wandelpad van de Groene Wandeling langs de Broekbeek aanleggen voor meer gevoel met het waternetwerk. Gezien het terrein hier is opgehoogd, krijgt de wandelaar hier een goed overzicht op de overgelegen natte weiden. Fietsers blijven op de Vruchtbaarheidstraat.

Inrichtingsprincipes Broekbeekvallei (kijkend vanuit Brussel naar het Westen toe)

- nieuwe wandellink
- belangrijk te behouden zichten en perspectieven

4.1.4. Fiche Versterking Groene wandeling (zone Zuunstraat)

Situering

Dit stukje van de Groene Wandeling gelegen tussen het natuurreservaat en het kanaal is een belangrijke link tussen de Brusselse agglomeratie en het studiegebied. Het kanaal vormt een directe, korte en snelle verbinding met het centrum van de grootstad. Deze link realiseert hierdoor een strategische snelle verbinding tot het studiegebied.

Langs de overzijde van de grens (Vlaams Gewest) loopt een studie in opdracht van Water en Zeekanaal vzw een studie rond de ontsluiting van de bedrijven tussen de N6 en het kanaal naar de rechteroever van het kanaal.

Mogelijks kan een coördinatie met leefmilieu Brussel en de VZW Water en Zeekanaal aanleiding tot een betere landschappelijke inpassing.

Het sluipverkeer wordt vandaag al uit het gebied gehouden door de afsluiting van de Zuunstraat ter hoogte van de gewestgrens.

Doelstellingen

- een veilige overstek voorzien van de Bergensesteenweg, zowel voor fietsers als wandelaars
- een goed beheer van de moestuinen voorzien
- de fiets- en wandelroute in een aantrekkelijk, groen en veilig kader laten verlopen.
- De ecologische en landschappelijke waarde van het gebied respecteren
- De heraanleg en sanering van de volkstuintjes.
- De valorisatie van de Zuunbeek

Knelpunten

- de kwaliteit van de Groene Wandeling tussen het natuurreservaat en het kanaal is vandaag ondermaats
- de moestuinen worden slecht beheerd
- hoop afval langs de wandeling
- onveilige overstekplaats aan de Bergensesteenweg. Sommigen stellen een passerelle voor op dit punt. Gezien de hoogte van deze brugconstructie (+/- 5m) is hier geen eensgezindheid voor.
- huidig tracé van de Groene Wandeling over de Zuunstraat is een onaangename route voor fietsers, op de toeleveringsbaan van Ikea (gevaarlijk bij manoeuvres vrachtwagens). Bijkomende bedrijfsvestigingen in het industriegebied zullen de verkeersdruk verder doen toenemen

Middelen

- Leefmilieu Brussel (LB-BIM)
- gemeente Anderlecht

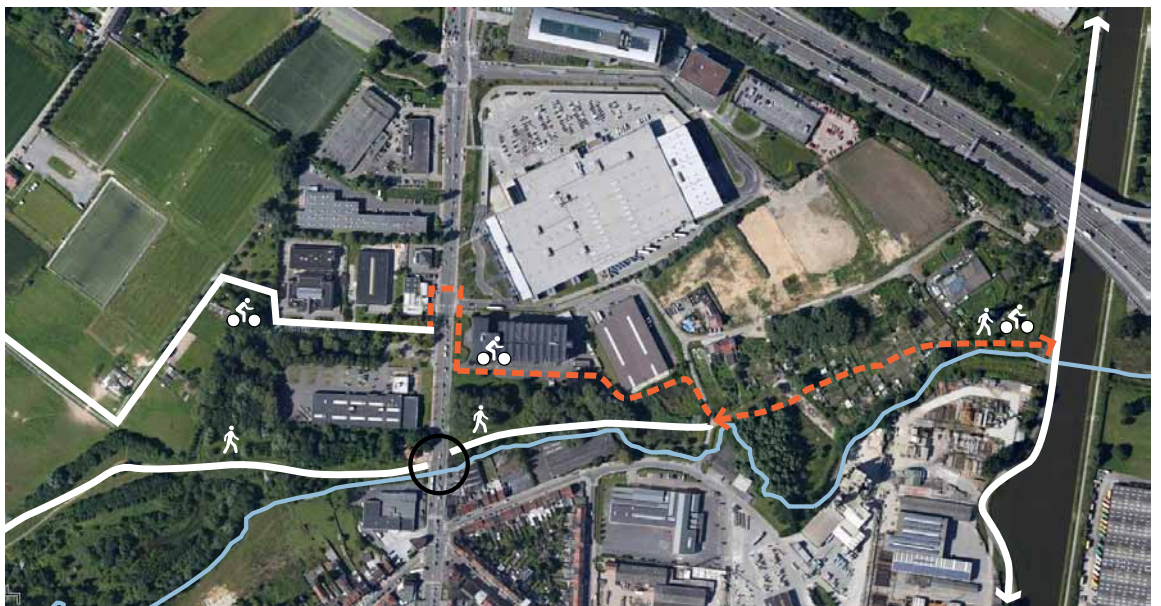
Stappenplan

- Leefmilieu Brussel (LB-BIM) werkt momenteel aan dit stukje van de Groene Wandeling
- gemeente Anderlecht maakt een plan op voor de herorganisatie van de moestuinen.
- De beherende natuurvereniging CCN Vogelzang is natuurlijk te betrekken bij de inrichtingsvoorstellen doorheen de verschillende delen van het natuurgebied.

Huidige situatie

- ↔ bestaande recreatieve routes
- ↔↔↔ nieuw aan te leggen signalisatie
- ↔↔↔ potentieel aan te leggen infrastructuur en signalisatie

Voorstel

- wandelaars laten oversteken aan rood licht zoals de fietsers of aanleg van een extra zebrapad ter hoogte van de beek
- fietsroute laten lopen op de site VDAB
- wandel- en fietsroute dicht bij de natuur plaatsen, net ten zuiden van het gebouw (tussen de moestuinen, na herorganisatie ervan)
- serre (concessie hondenclub loopt tot 2018) kan deel uitmaken tot het uitbouwen van collectieve volkstuinten
- ecologisch gevoelige zone (moeras) zo min mogelijk aantasten. Sterke ecologische beekbegeleidende corridor voorzien.

4.1.5. Fiche Wandelverbindingen Pedebeek – Laarbeekvallei

Situering

Deze fiche zoomt in op het westelijke deel van de studieperimeter, gelegen tussen de Roomstraat, de Doylijkstraat en de Enkelenberg.

Dit gebied wordt begrensd door de Pedebeek ten noorden, de Laarbeek ten westen en de Zobbroekbeek ten zuiden. Het is met andere woorden een belangrijke schakel die men wenst te ontsluiten voor wandelaars.

Doelstellingen

- link A: link aanleggen tussen de Pedebeek en de Laarbeekvallei en verduidelijken aan de hand van een duidelijke signalisatie
- link B: klein stukje aanleggen om zo ook de link te maken tussen de twee gemeenten, Dilbeek en Sint-Pieters-Leeuw
- link C: klein stukje wandelpad voorzien tussen de velden om een grensoverschrijdende link te maken tussen Dilbeek en Sint-Pieters-Leeuw, tussen de Pedebeekvallei en de Zobbroekbeek

Knelpunten

- link A: er is op vandaag geen duidelijke wandelroute die de link maakt tussen de Pedebeek en de Laarbeekvallei
- link B: het wandelpad eindigt midden in de velden. Er ontbreekt een klein stukje om de link te maken naar de Galgenveldweg
- link C: er ontbreekt een klein stukje wandelpad om de link te maken tussen de Pedebeekvallei en de Zobbroekbeek

Middelen

- Regionaal Landschap Pajottenland&Zennevallei
- gemeenten Dilbeek en Sint-Pieters-Leeuw

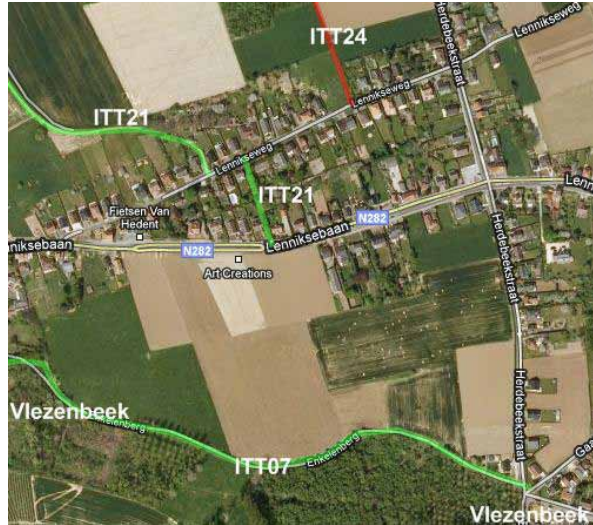
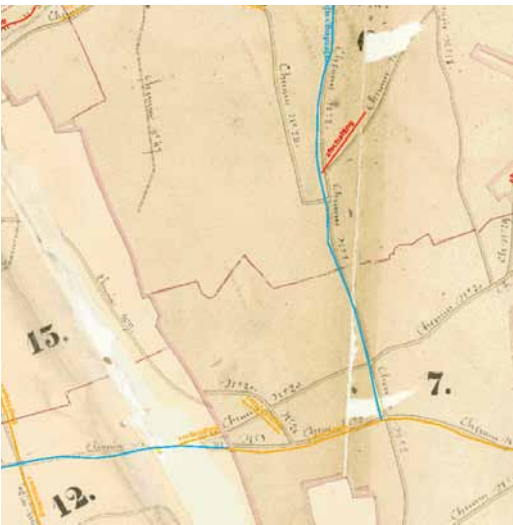
Stappenplan

- link A: uitvoering door RL P&Z ism Dilbeek
- link B: uitvoering door RL P&Z ism Dilbeek en Sint-Pieters-Leeuw
- link C: uitvoering door RL P&Z ism Dilbeek

A.

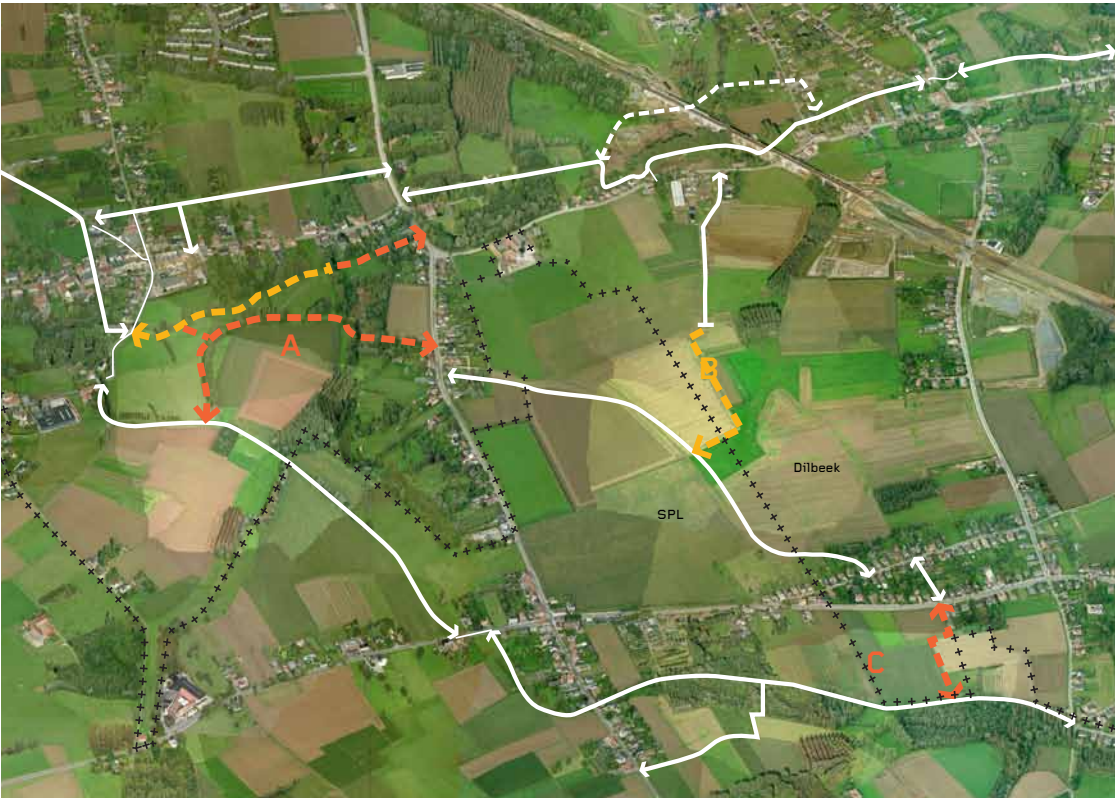
C.

- legende trage wegen:
- verhard autoarm
 - verhard autovrij
 - half verhard
 - onverhard en ok
 - niet onderhouden
 - doorgang versperd

Atlas der buurtwegen

Trage Wegen Dilbeek

- ↔ bestaande recreatieve routes
- pad versterken
- pad heropenen

Witte pijlen = bestaande wandelpaden

4.1.6. Fiche Wandelverbindingen Pedeebeek -Zobbroek

Situering

Talrijke oost-west breuken in het landschap (spoorweg, Lenniksebaan en Postweg) maken het moeilijk om kwalitatieve wandelroutes aan te leggen die de Pedevallei met de Vogelzangvallei met elkaar verbinden.

Doelstellingen

- doelstelling is om de Pedevallei en de Vogelzangvallei met elkaar te verbinden via een attractieve wandelroute in het groen

Knelpunten

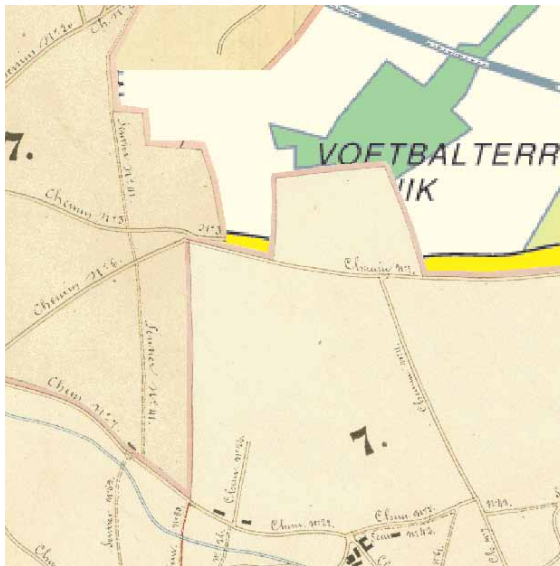
- een tekort aan wandelroutes die deze verbinding maken
- de bestaande wandelroutes liggen onvoldoende in het groen

Middelen

- Regionaal Landschap Pajottenland&Zennevallei
- gemeenten Anderlecht, Dilbeek en Sint-Pieters-Leeuw

Stappenplan

- uitvoering door RL P&Z ism Dilbeek en Sint-Pieters-Leeuw

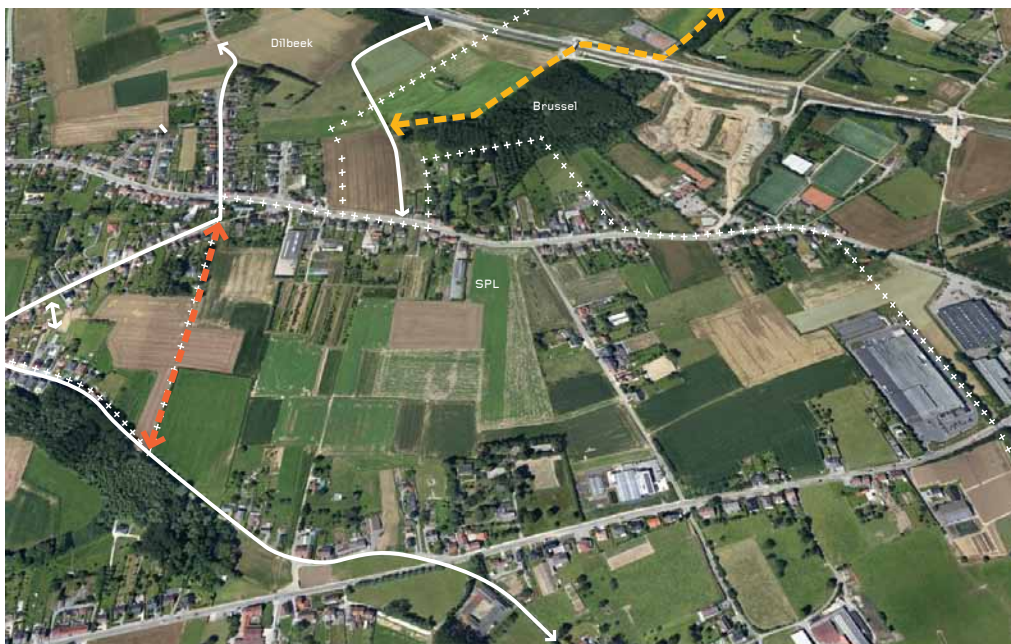

Atlas der buurtwegen

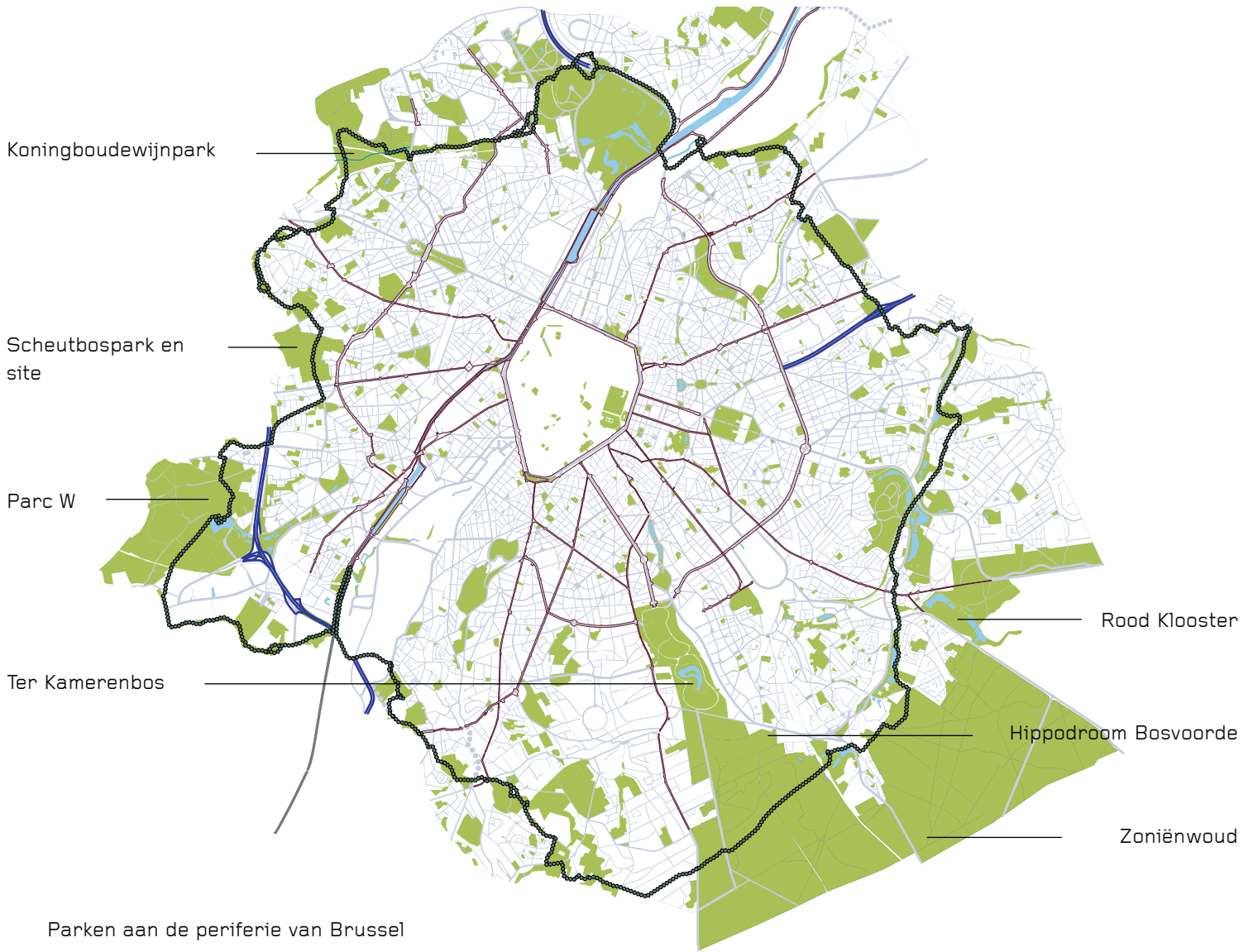
- legende trage wegen:
- verhard autoarm
 - verhard autovrij
 - half verhard
 - onverhard en ok
 - niet onderhouden
 - doorgang versperd

Trage Wegen Dilbeek

Voorstel: nieuwe wandelverbinding tussen Koeijverbos en de Groenstraat

- pad versterken (is in slechte staat)
- pad heropenen

Uittreksel van de kaart "02 Levenskader" van het GPDO

4.2. Actieplan 4.2 - Parc W

In de studie wordt het park gedefinieerd doorheen volgende aspecten:

- Context
- Ambitieniveau
- Huidige situatie en verkenning afbakening
- Basisconcepten bij de inrichting
- Mogelijke componenten in het park
- Beheersplan
- Plan van aanpak

4.2.1. Relatie met de beleidsvisie

De wil om een gewestelijke recreatieve pool in de gebied van Neerpede in te richten is verankerd in het GPDO (Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling). Het landschap van Neerpede kenmerkt zich als een interactiezone tussen de stad en het platteland. Het Intergewestelijk richtplan NVAP interpreteert de politieke visie breed door het gebied van Neerpede aan te duiden als spel-, sport-, natuur- en landbouwgebied.

In een context die wordt gekenmerkt door een gestadige stadsuitbreiding (nieuwe verkavelingen: Ketelwijk, ...) en demografische expansie is het des te belangrijker om een nakend gebrek aan groenzones op te vangen en het bestaande groen te versterken.

Het daadwerkelijk streven naar een gewestelijke recreatieve pool wordt hierna onder de noemer "Parc W" gevat, een combinatie van Park West en Parc Ouest. Via deze codenaam kan abstractie worden gemaakt van wat nu in het gebied bestaat, met al zijn bijklank en met het huidig gebruik. "Parc W" staat voor een nieuwe identiteit.

In tegenstelling tot het Warandepark of het park van Vorst wordt het "Parc W" een randstedelijk park, een ruimte waar de stadsbewoners een dag in een niet-stedelijke omgeving kunnen doorbrengen.

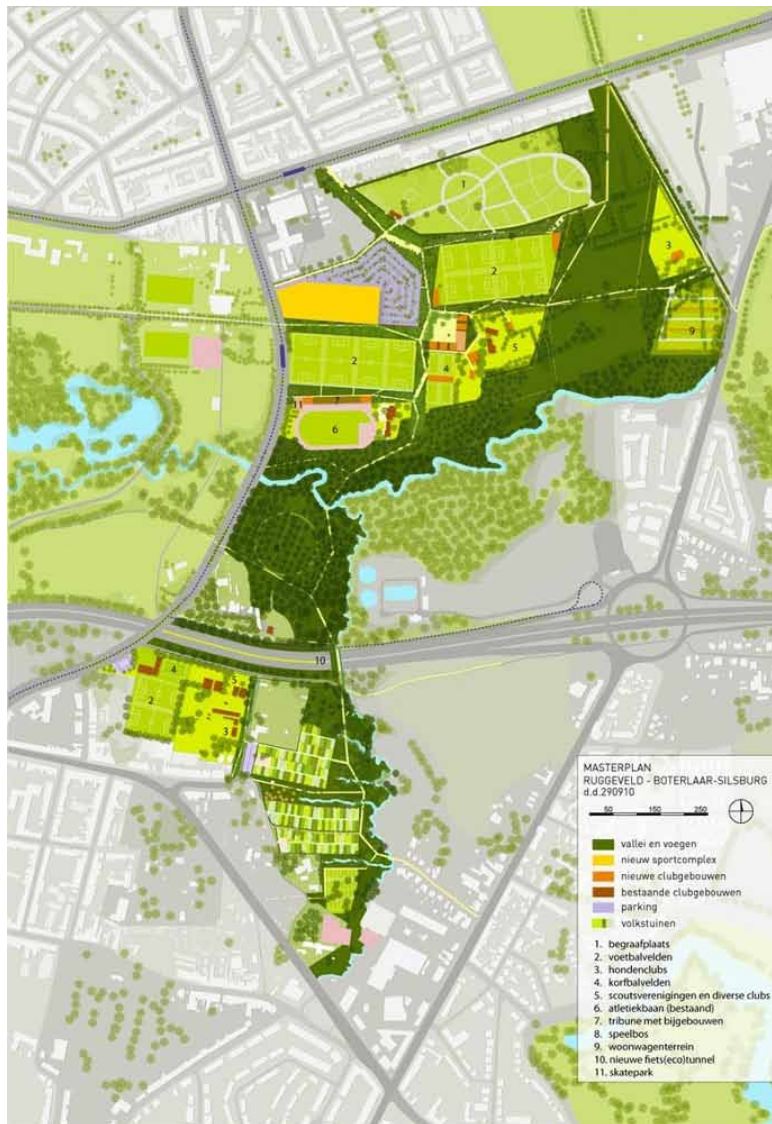
Het Brusselse gewest beschikt op het ogenblik over een aantal grote periferische groenzones:

- het Laarbeekbos en het Koning Boudewijnpark
- het Scheutbosspark en de omliggende site
- het Ter Kamerenbos
- het Rode Klooster
- de Hippodroom van Bosvoorde
- het Zoniënwoud

Deze parken worden gekenmerkt door hun functie als overgangsgebieden of poorten tussen de stad en de natuur of de buiten. Ze vormen als zodanig inleidende plekken van waaruit de niet-stedelijke omgeving kan worden betreden en ontdekt.

Behalve het Zoniënwoud vormen deze parken natuur- of groengebieden in een stedelijke omgeving. Een specifiek kenmerk van het "Parc W" is daarentegen dat het park rechtstreeks aansluit bij het landelijk gebied van het Pajottenland naar het westen. Het "Parc W" vult de bestaande parken functioneel aan door zijn situering aan de westkant van Brussel, waar grote groenruimten eerder schaars zijn, en door de specifieke thematische opzet gelinkt met het landbouwlandschap.

Park Spoor Noord
Antwerpen - 24 ha

Park Groot Schijn
Antwerpen - 83 ha

4.2.2. Ambitieniveau

Een gewestelijke recreatieve pool behoort een ambitieus project te zijn, waarin de bestaande situatie grondig kan worden aangepakt en een samenhangende visie voor de gehele site wordt ontwikkeld.

Het welslagen van het project hangt voor een groot deel af van de aantrekkingskracht en de identiteit van het "Parc W". De identiteit van het park als overgangszone tussen de grootstad en het buitengebied dient sterk te worden uitgebouwd.

De ambities voor het "Parc W" worden als volgt samengevat:

- In de westrand van Brussel een groot, gewestelijk gericht park inrichten, met oog voor het territoriaal evenwicht en een veelzijdige infrastructuur voor de grootstad. Vanwege zijn locatie als scharnier tussen de stedelijke en de landelijke condities vormt het park tegelijkertijd een toegang naar het Pajottenland (verkennen van het omgevende landschap, inleiding op biodiversiteit, landbouw, landelijk erfgoed, ...) en een groene poort voor Brussel.
- Een recreatief aanbod op regionaal niveau uitbouwen, complementair met de reeds aanwezige sportclubs: speelterreinen, wandelnetwerk, stadssporten, jogging, fietsen, avontuurterreinen, waterrecreatie, camping, ontdekking van de natuur / de landbouw, ...
- Een herstructurering van het gebied met het oog op een grotere synergie tussen de diverse onderdelen en een hoge landschapskwaliteit in relatie met de omgeving.
- Een veelzijdig activiteitspark, open voor iedereen.

Een eerste goede referentie in Antwerpen is het Park Groot Schijn van 83 hectare. Antwerpen en Deurne hebben samengewerkt om de site te ontwikkelen tot een interessant landschappelijk park dat zijn identiteit weet te vinden in de rand van het stedelijk gebied Antwerpen. De ecologische functie van de Schijnvallei en de vallei van de Koude Beek wordt gecombineerd met de recreatieve doelstellingen en noden van Deurne en Antwerpen. Oorspronkelijk een zeer heterocliet landschap, wil het masterplan doorheen een intens overleg de verschillende actoren scharen achter een ambitieus masterplan voor De Grote Schijn.

Het park Spoor Noord in Antwerpen combineert groen, ruimte, licht, recreatie en cultuur op de site van een oud station. Het park is een betekenisvolle referentie voor de ambitie van het project "Parc W", voor de beoogde infrastructuur en voor het stimuleren van een informeel ruimtegebruik. Het succes van het park Spoor Noord en zijn supralokale aantrekkingskracht was boven alle verwachtingen. De kindertuinen, de BMX- en skatepistes, de watertuinen en de overdekte hal met een gezellig terras werden onmiddellijk door het Antwerpse publiek aangenomen en gebruikt om te spelen, te ontspannen, te zonnen of te sporten – als zodanig vormt het park een reële meerwaarde voor de stad, zijn inwoners en zijn bezoekers. Wel moet worden opgemerkt dat de fysieke locatie van het park Spoor Noord in de stad Antwerpen heel anders is dan die van het "Parc W".

Het streefbeeld van het "Parc W" wordt opgevat naar het voorbeeld van de twee bovenstaande referenties.

4.2.3. Vier concepten

Het "Parc W" is een overgangszone tussen de grootstad en het buitengebied. De bewegingen tussen deze twee gebieden zijn markant, alhoewel te schaars en te sporadisch: de link verdient sterk te worden verbeterd. Het "Parc W" kan een plek worden waar het buitengebied over de ring komt tot dichterbij de stad, en waar de stadsbewoner de stedelijke sfeer van gebouwen en viaducten verlaat naar een landelijke en landbouwomgeving.

Het "Parc W" stopt niet bij de gemeentegrens van Anderlecht maar is een inleidende ruimte op wat verder naar het westen gebeurt. Het sluit aan bij het Pajottenland. Het "Parc W" is als zodanig niet strikt afgebakend, maar vormt een zachte, diffuse overgangszone.

Er kan slechts sprake zijn van een park als de site op een zekere samenhang steunt, zowel wat het beheer ervan betreft als voor de typologie van zijn diverse onderdelen.

Het park moet als een geheel worden ervaren.

Daarom dienen de openbare ruimten worden aangelegd en ingericht om deze samenhang waar te maken, met spelterreinen, rustruimten, waterpartijen, ... Verder dient zorgvuldige aandacht uit te gaan naar de restruimten.

Het "Parc W" wordt gestructureerd door een veelvoud aan kleinere attractiepunten, niet door één omvangend, centraal thema. Net zoals de recreatieve pool zich niet op één locatie concentreert, maar over de hele site verspreid is. Deze spreiding speelt ook in op de verschillende benaderingen van de site, en op aanliggende ontwikkelingen zoals de toekomstige woningzones (Ketelwijk, Klaververkaveling, ...).

Het "Parc W" kan uit zeer verschillende onderdelen bestaan zonder dat de samenhang als park daardoor inboet. Het zoneringsbeginsel kan hier succesvol worden toegepast.

Naast de diversiteit aan functies en onderdelen van het park is het aanbrengen van een sterke identiteit noodzakelijk: het park vormt een overgangszone tussen de stads- en de buitenwereld, tussen de vallei en de gewestelijke recreatiepool. Deze identiteit kan worden versterkt door een aantal emblematische elementen: de heuvel en het prachtige uitzicht, water als leidraad tussen stad en buitengebied, aanwezigheid van naar de buiten verwijzende landschappelijke elementen (hagen, wilgen, ...), eenduidigheid van de interventies (infrastructuur, aanleg en meubilair van het park, wegenissen, ...).

Dit concept van 'rode loper' illustreert de ambitie om de groene continuïteit naar de voorgrond te brengen in Parc W

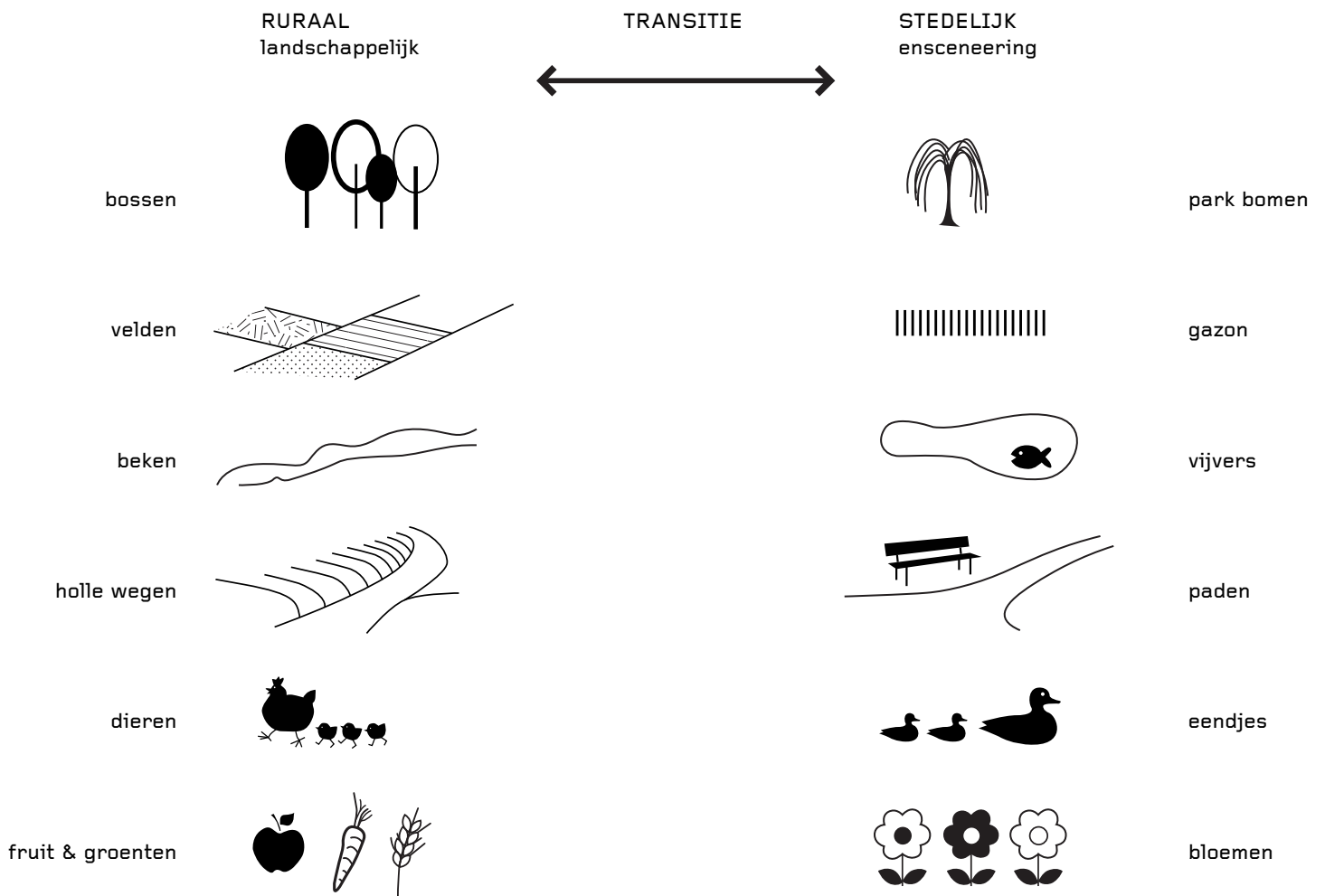
Red Carpet
Gaëlle Villedary
Jaujac, France, 2011

Concept 1 - Landelijke en stedelijke overgang

Het "Parc W" vormt de overgang tussen het stads- en het landelijk landschap. Het verbindt twee verschillende sferen die toch dichtbij elkaar liggen en elkaar vervolledigen.

Het Vijverpark, een stadspark, wordt gekenmerkt door een geënceneerd landschap. De onderdelen ervan zijn weloverwogen en volgens een doorgedachte orde gerangschikt. In een landelijke landschap bestaat de natuur op een meer organische wijze. Het onderstaande schema is een vereenvoudigde weergave van de kenmerkende natuurelementen aan beide kanten van de ring.

Het Pedepark bevat reeds voldoende stedelijke landschapselementen. Daarom wordt in de opzet van het "Parc W" vooral beoogd om onderdelen van het landelijk landschap op te nemen om de stadsbewoners een "voorproef" van de buiten te geven en hen aan te zetten om "over de ring" te kijken.

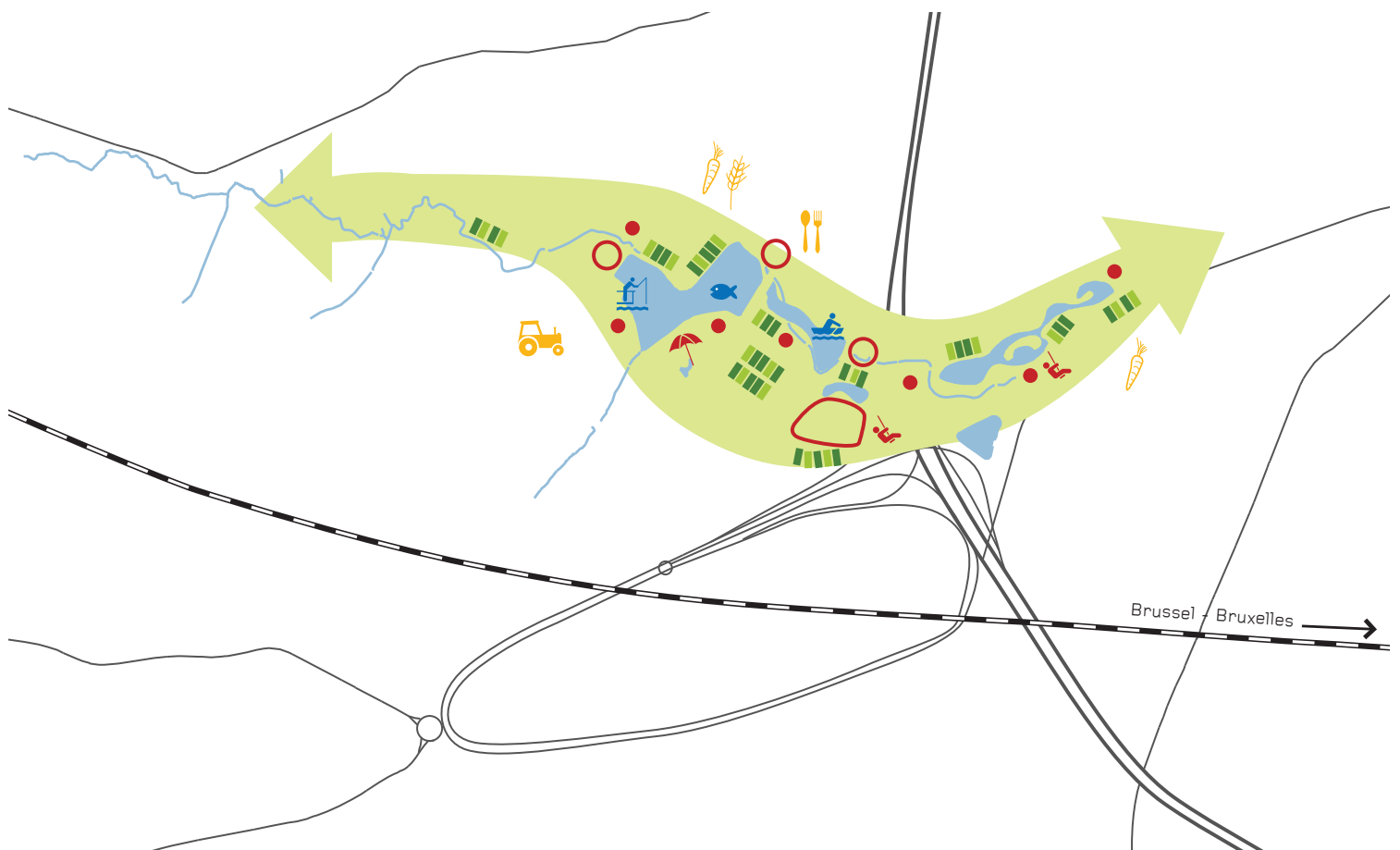
Concept 2 - Een ecologische vallei met speelgelegenheid en volkstuintjes

De Pedeebeek vormt als groen/blauwe as een continue link tussen het Pajottenland en Brussel en maakt de hoofdstructuur van het "Parc W" uit, zowel ruimtelijk als symbolisch.

De aanleg van het "Parc W" is een mooie kans om het groene karakter van Neerpede te versterken. Er bestaat reeds een groot aantal terreinen met hoge natuurwaarde in het gebied. Voor andere percelen kan het natuurbeheer worden verbeterd, onder meer voor het golfterrein en de taluds.

- Een kans om het groene karakter van Neerpede te bestendigen
- Beter natuurbeheer
- De belangrijke troeven van het reliëf uitspelen
- De banden met het landelijk landschap versterken door een verbeterd landschap van velden en vergezichten en door de aanleg van volkstuintjes.

De ecologische waarde dient te worden versterkt via ontwikkeling en beheer van gediversifieerde biotopen: natte natuur (wilgen, rietvelden, natte weiden, beekoevers, ...), wateromgeving, landbouwomgeving (fauna!), steilteellingen als schuil- of refugegebied voor de fauna.

Conceptueel schema van de ecologische vallei met speelgelegenheid en volkstuintjes

Concept 3 - Voorrang aan actieve verplaatsingsmodi

De twee belangrijkste Poorten naar "Parc W" zijn:

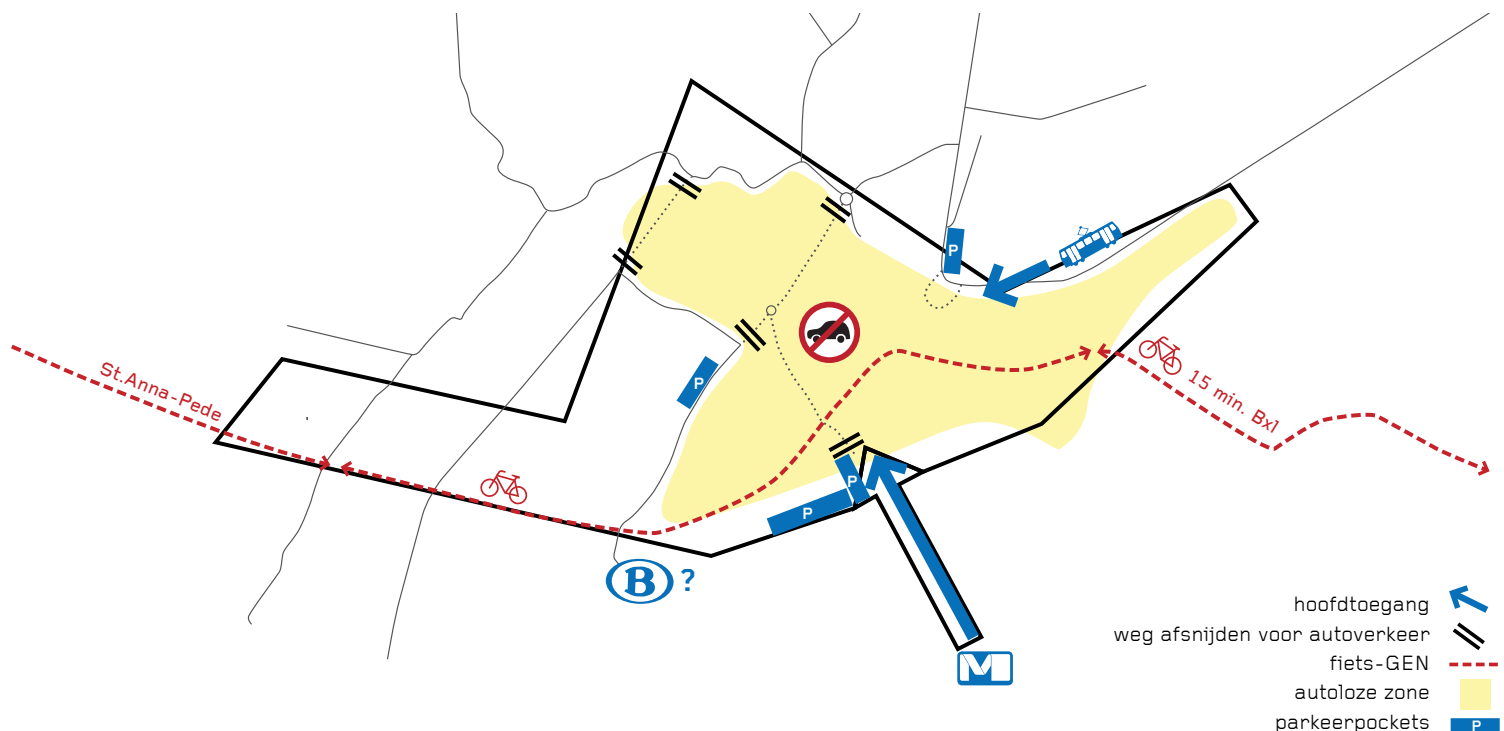
- Het metro- en busstation Eddy Merckx (lijnen 141, 142, 620), 600 m tot na de tunnel onder het viaduct, 7 minuten te voet
- De trameindhalte Marius Renard (300 m, 3 minuten te voet, tram 81 tot 20u, tram 31 vanaf 20u,) en buslijnen 141, 142 en 620 (halte Marie Curie, 700 m tot na de tunnel onder het viaduct, 8 minuten te voet).

Om het "Parc W" bereikbaar en aantrekkelijk te maken is het essentieel dat de wandel- en fietsverbindingen tussen het park en de voorgenoemde openbare vervoershaltes aanzienlijk worden verbeterd, via signalisatie, esthetisch en functioneel kwalitatieve routes en voorrang aan actieve verplaatsingsmodi.

Het hart van het "Parc W" dient volledig te worden toegewezen aan voet- en fietsverkeer, zodat dit zachte gebruik kan plaatsvinden in een veilige en kalme omgeving, een aangenaam parkgebied om te wandelen en te ontspannen aan de rand van de stad.

In het hieronder aangeduide schema worden enkele wijzigingen in het verkeer voorgesteld teneinde de identiteit van het "Parc W" te versterken. Deze voorstellen wijken af van het mobiliteitsplan van de gemeente Anderlecht en dienen verder te worden besproken bij het opstellen van het richtplan.

- Onderbreking van de Ketelstraat tussen de Neerpedestraat en de Kiekensstraat: versterkt de link enerzijds tussen Het Groene en Blauwe Huis en de Biopool, en anderzijds tussen het "Parc W" en het landbouwlandschap van het Pajottenland.
- Onderbreking van de Neerpedestraat tussen de Konijnenstraat en het rondpunt (tegenover Chalet de la Pede): versterkt de link tussen de twee vijvers.
- Onderbreking van de Olympische Dreef tussen het viaduct en de verbinding met de Neerpedestraat. De Olympische Dreef wordt de hoofdtoegang en een as waarop de diverse sportactiviteiten van het park zijn geënt.

De Agrobiopool (combineert horeca, verkooppunt, workshops voor educatie, verdeelnetwerk voor lokale producten, ...), het Pony Paradise en de golfclub blijven met de auto bereikbaar via de Ketelstraat en de Schollestraat vanuit Erasmus. Een toegang voor technische en leveringsdiensten blijft mogelijk in het voetgangersgebied. Het is cruciaal dat er niet meer verkeer naar de Ketelstraat wordt aangetrokken. Deze as maakt immers deel uit van de Groene Wandeling.

Door samenvoeging van verspreide parkeerplaatsen tot meer geconcentreerde parkeerterreinen aan de rand, kan de openbare ruimte worden geoptimaliseerd en kan de aanwezigheid van auto's in "Parc W" worden tegengegaan.

De parkeerterreinen worden zo dicht mogelijk bij de grote verkeersassen ingeplant: tussen de Luizenmolenlaan en het viaduct langs de Luizenmolenlaan (onder het viaduct), en tussen het rondpunt van de Henry Simonetlaan en de Olympische Dreef (bermen B201 tussen de rondpunten).

Tot slot kan via een efficiënte fietsroute tussen het "Parc W" en Brussel het park op 15 minuten fietsen van het stadscentrum worden gebracht.

Een snelle, doorlopende link naar het Pajottenland, langs de spoorweg, dient eveneens te worden voorzien. Door het project van een feestzaal in Anderlecht dreigt het traject complexer te moeten verlopen. Een route direct langs de B201 ten zuiden van de skipiste is een mogelijk alternatief.

Concept 4 - Doorwaadbaarheid en openbare groene ruimte

De site die voor deze nieuwe gewestelijke recreatieve pool wordt voorgesteld bevat vandaag reeds een groot aantal recreatieve activiteiten. Deze zijn ruimtelijk evenwel versnipperd en functioneren als individuele eenheden, zonder onderlinge samenhang. Het gaat veelal om privé-activiteiten met een besloten karakter.

De opzet is niet om de aanwezige onderdelen te schrappen binnen de perimeter van het "Parc W".

Het gaat er eerder om deze onderdelen met elkaar te verweven via een ononderbroken, kwaliteitsvolle openbare groene ruimte die de verschillende onderdelen fysisch verbindt..

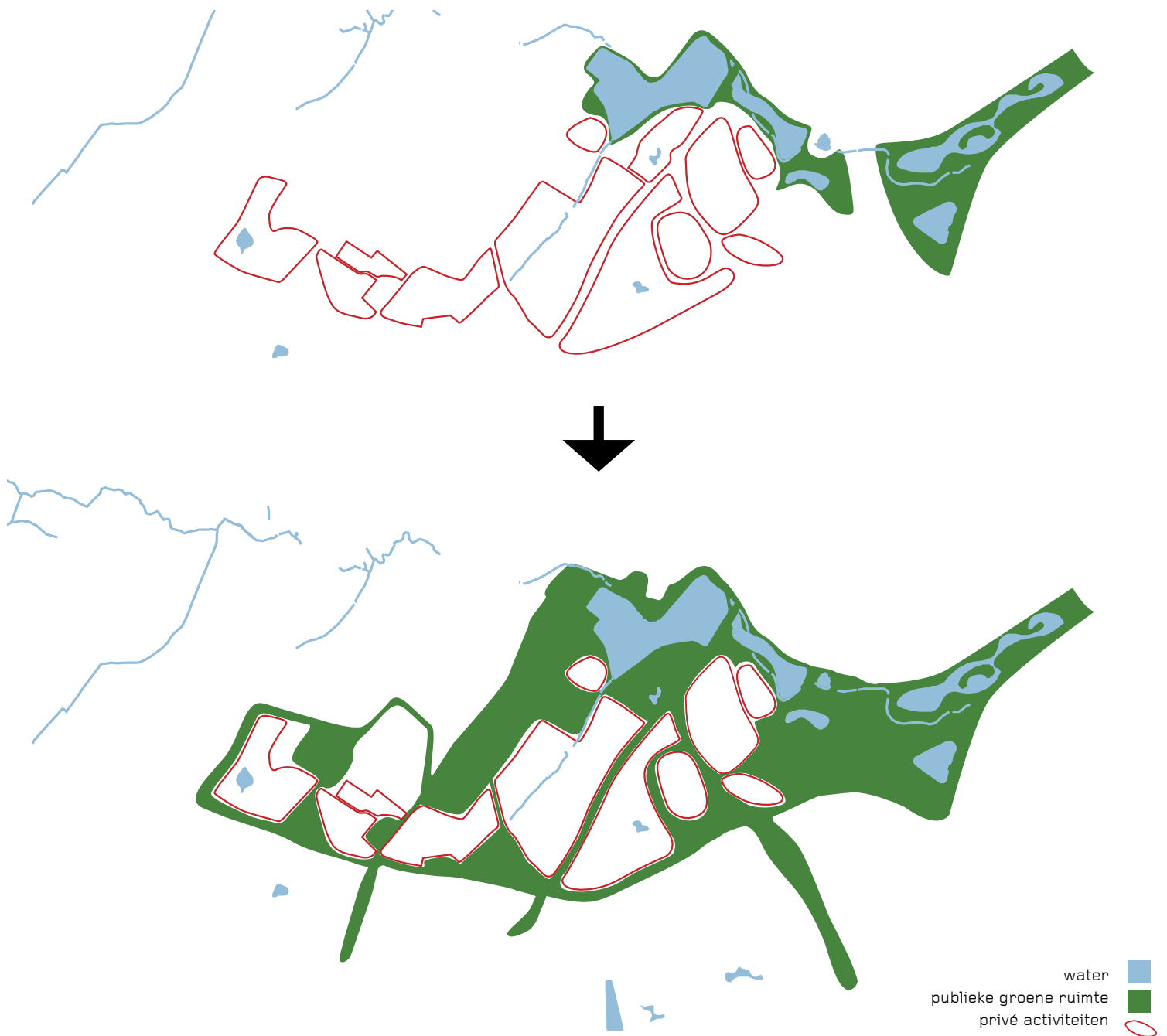
De openbare ruimte moet worden herwonnen, braakliggende percelen dienen te worden herwaardeerd, en het verkeer en de werking van de site moeten worden herdacht.

Bijzondere aandacht dient daarbij uit te gaan naar de ontwikkeling van ecologische waarden in het park op basis van de bestaande elementen: aanwezigheid van water, beekoevers, wilde natuur in de hoger gelegen zones, aanwezigheid van bomen, ... Verder dienen compenserende maatregelen worden voorzien voor potentieel verlies aan oppervlakte met ecologische waarde, door een betere geleiding van het bezoekerspubliek en daarmee een betere bescherming van bepaalde zones, een doelmatig beheer, het gebruik van inheemse soorten voor nieuwe aanplantingen, het toepassen van een globaal plan voor biodiversiteit, het inzetten van eetbare beplantingen in relatie met de Agrobiopool en het buitengebied, of het inrichten van nieuwe natuurzones.

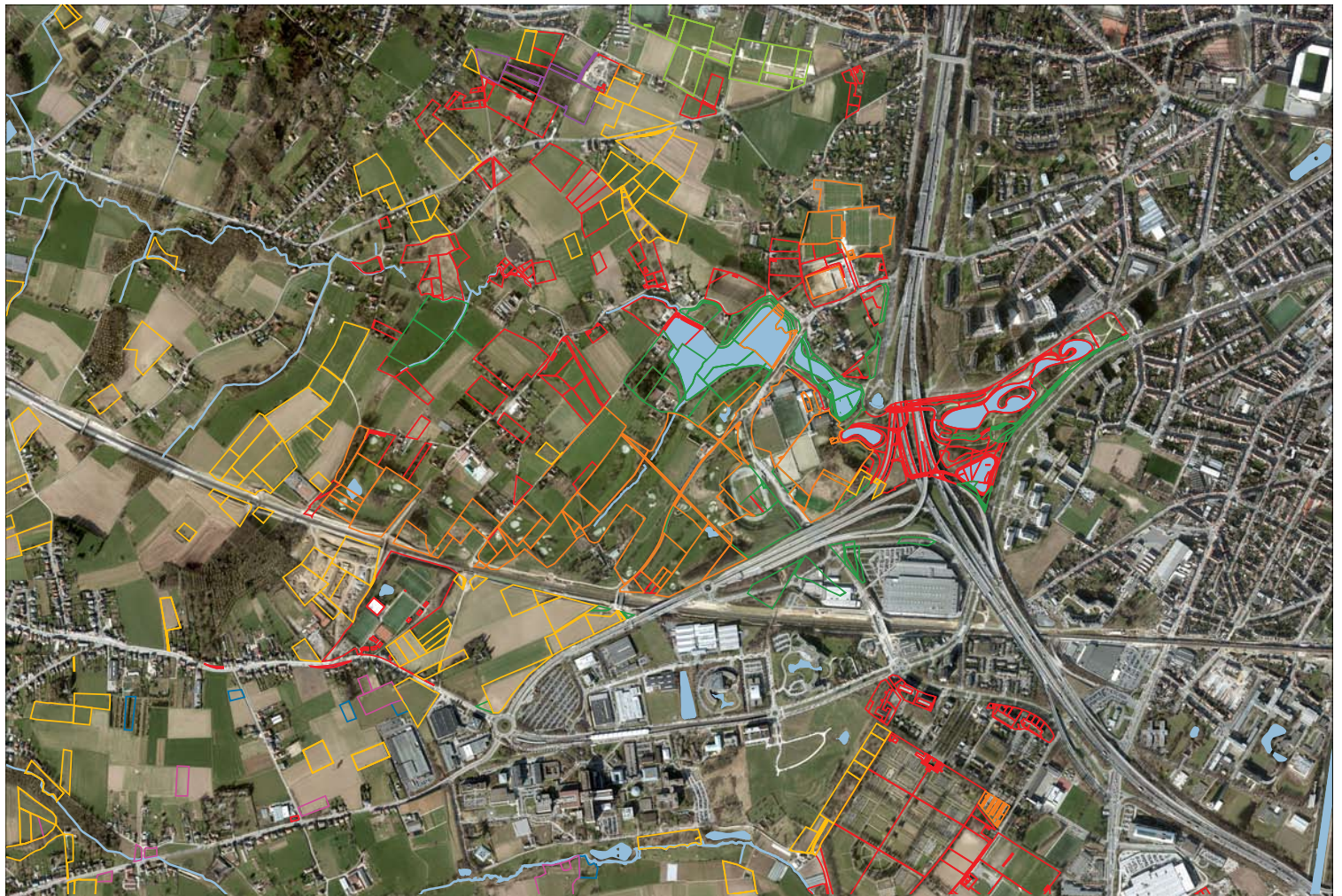
Zo kan een groene structuur worden gecreëerd als weefsel tussen de diverse functies en als eenheidsdrager voor het park. De groene structuur refereert aan de buiten- en naturomgeving.

Aan de west- en noordkant van het park gaat de landschappelijke inrichting van het parkgebied over in het bestaande landschapsbeeld, met zijn natuureservaten, velden en weiden, ...

Zie fiche 2.1.2 Pedevallei.

Voorstel van perimeter
115 ha

eigendom gewest of federale staat	eigendom ocmw Brussel	gehuurd door gem. Anderlecht
eigendom gemeenten	eigendom andere ocmw's	verhuurd door gem. Anderlecht
eigendom kerkfabrieken	Vereniging/BNVR/Natuurpunt beheer	Ceria en «Jardins de Pomone»

4.2.4. Huidige situatie

De zone Neerpede is nu een versnipperd gebied waar nochtans veel potenties bestaan. De ring vormt een fysieke barrière, met het viaduct als onderdoorgang. Psychologisch blijft de barrière evenwel aanzienlijk, omwille van de zware geluidshinder, het onpersoonlijk karakter van de plek en het onveiligheidsgevoel.

En tweede psychologische barrière ondervindt men tussen de zone Neerpede en het Pajottenland. Vandaag moet de bezoeker al ver weg van de ring en verder dan de vijvers Neerpede trekken om de wijde velden van het Pajottenland te ervaren. De identiteit van het Pajottenland wordt men pas gewaar tussen Het Groene en Blauwe Huis en de gewesthoeve (toekomstig project Agrobiopool) of langs de Ketelstraat.

De sportinfrastructuur is ongeordend over de site ingeplant. De wegenissen en de formele of informele parkeerterreinen nemen een groot deel van de openbare ruimte in beslag en maken de ruimte daarmee voetgangers- en fietsonvriendelijk. De directe omgeving van de sportterreinen is weinig kwaliteitsvol.

Water is duidelijk aanwezig door de opeenvolging van vijvers. De Pedebeek is daarentegen weinig zichtbaar en verdient beter als structurerend blauw snoer.

De site wordt gekenmerkt door een markant reliëf, met onder meer een grote heuvel waarop een skipiste is aangelegd en een lang talud tussen de atletiekpiste en het golfterrein. Vanaf de heuvel beschikt men over een 360° panoramisch uitzicht, gaande van het park en de stad over de verkeersinfrastructuur en de grote winkels tot het buitenlandschap van het Pajottenland. De heuvel heeft ontwikkelingspotentieel als baken van de bipolaire identiteit van de site en als schakel te fungeren tussen de stedelijke en de landelijke condities.

Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid van het "Parc W" is een belangrijke hefboom voor het welslagen van het project. De verbindingen met het openbaar vervoer zijn hierbij cruciaal. Op het ogenblik zijn deze verbindingen onvoldoende sterk of leesbaar. Twee voetgangersassen zijn hier strategisch: de eerste gaat van de tramhalte Marius Renard (eindhalte) tot de Olympische Dreef, de tweede van het metrostation Eddy Merckx tot de vijvers. De Groene Wandeling is een geschikt instrument om een aansluiting van het "Parc W" met het kanaal te maken. Het kanaal is op zijn beurt rechtstreeks met het stadscentrum gelinkt.

Behalve metro en tram is er ook busvervoer naar het park (zie kaart mob 1 van het deel Inventaris). Geen enkele buslijn gaat op het ogenblik tot in het park zelf. Meerdere buslijnen volgen de Itterbeeksebaan en de Lenniksebaan. Eén van de drie buslijnen die langs de Lenniksebaan komen (bus nr. 141, 142, 620) kan mogelijk via een lus langs het rondpunt aan de ingang van het "Parc W" worden geleid. Deze ingreep maakt de afstand 500 m korter voor de voetgangers, die dan slechts onder het viaduct moeten wandelen om in het park te geraken (afstand 100 m).

De bereikbaarheid dient sterkt te worden verbeterd in functie van het beoogde publieksbereik.

Er is sprake van een nieuw GEN-station bij Erasmus. Deze informatie moet nog worden bevestigd.

De bereikbaarheid per fiets dient te worden vervolledigd met als basis het Fiets-GEN netwerk. Het is wenselijk dat de gewestelijke recreatieve pool zo rechtstreeks mogelijk toegankelijk wordt vanuit het stadscentrum. Ook de connectiviteit tussen het park en de directe omgeving ervan is voor verbetering vatbaar. De grote verkeersassen rond de perimeter, de Marius Renardlaan en de Maurice Câremelaan zijn hier belangrijke obstakels. Met een voetgangers- en fietsbrug bijvoorbeeld kan de nieuwe wijk langs de Maurice Câremelaan met het "Parc W" worden verbonden; de brug dient dan ook als fietslink naar het kanaal.

Het aantal parkeerterreinen en hun locatie in de zone werken vrij intens autoverkeer in de hand. Door de overwegende aanwezigheid van auto's kan het idee van een park niet worden uitgebreid naar de sportzone en blijven de bestaande groenruimten versnipperd. Vanwege de negatieve invloed van het autoverkeer wordt elders in dit document de aanleg van een grotere autovrije zone verdedigd (hoofdstuk Concepten).

Zie ook fiche 4.1.1 Olympische Dreef en fiche 4.1.2 Fiets-GEN

Parallele projecten

- Bouw van een metrostelplaats en een onderhoudshal bij Erasmus (Anderlecht).
- Naast de bouw van de metrostelplaats wordt een GEN-station Erasmus ter hoogte van de Henri Simonetlaan overwogen (project onder studie). Dit station betekent een meerwaarde voor de nieuwe Ketelwijk en kan de algemene bereikbaarheid van het park aanzienlijk verbeteren. Voetgangers moeten in dat geval slechts de spoorlijn oversteken (bestaande overgang) en 150 m lopen om de westkant van het park aan de Schollestraat te bereiken.
- De Ketelwijk (1400 woningen). De nieuwe wijk zal de vraag naar recreatie-infrastructuur in het gebied verhogen. Het bouwproject houdt blijkbaar rekening met een link tussen de wijk en de site van het park.
- Project voor een feestzaal en een polyvalente zaal (gemeente Anderlecht). Het project wordt ingenesteld in de zuidelijke helling van de heuvel rond het Jesse Owens stadion. Er dient gezorgd te worden voor een minimale impact op de ecologische functie van het talud en indien nodig compenserende maatregelen te voorzien. Een eventuele doorgang voor het Fiets-GEN kan in het project worden opgenomen.
- Saneringsproject Pede (zie actieplan 2.2, Waterbeheer)
- Project Agrobiopool: (zie actieplan 3.1, Duurzame landbouwactiviteiten)
- Versterking van het wandelnetwerk zoals beschreven in actieplan 4.1, Zachte verbindingen.

Perimeter

De perimeter van de Gewestelijke recreatieve pool moet beantwoorden aan de regionale ambitie. Het park heeft geen duidelijk afgelijnde perimeter, maar vormt een overgangszone tussen de grootstad en het buitengebied. Om een projectgebied te kunnen definiëren is desalniettemin een perimeter vastgelegd, rekening houdend met de volgende vereisten:

- Het park vormt een gearticuleerde overgang tussen de stad en de landelijke omgeving
- De aanwezigheid van autoverkeer dient tot een strikt minimum worden herleid
- Een goede bereikbaarheid moet mogelijk zijn, met duidelijke ingangspoorten vlakbij haltes van het openbaar vervoer (metro, tram, bus (en GEN)).
- Het park dient de reeds bestaande recreatieve activiteiten te omvatten
- Publiek grondbezit om tot een geïntegreerd beheer te komen.

Daarom wordt voorgesteld om de volgende zones in het parkgebied op te nemen:

- De bestaande parken:
 - Het vijverpark (gemeente Anderlecht)
 - Gewestelijk Pedepark (BIM-BHG)
- De openbare domeinen:
 - Het Groene en Blauwe Huis (gemeente Anderlecht)
 - De site van het project Agrobiopool (LB BHG), gedragen door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BIM) en de gemeente Anderlecht (zie actieplan 3.1 Duurzame landbouwactiviteiten).
 - De as Olympische Dreef (zie fiche 4.1.1 Olympische Dreef)
 - Bermen van de wegeninfrastructuur en de stormbekkens
- Sportinfrastructuur:
 - Skipiste YETI
 - Amicale Anderlecht Hockey Club
 - Royal Amicale Anderlecht Golf Club (40 ha)
 - Jesse Owens stadium (atletiek) (gemeente Anderlecht)
 - Centrum voor Hippotherapie Pony Paradise
 - Voetbal- en hockeyterreinen
 - Sporthal (badminton, politie, ...)

Een kwaliteitsvolle verbinding naar het metrostation Eddy Merckx en de tramhalte Marius Renard zijn cruciaal om het park een rol als recreatieve pool op gewestelijk niveau te laten spelen. De Olympische Dreef wordt daarom bij de perimeter van het "Parc W" gevoegd, met een link naar Meylemeersch en Vogelzang-site (groen en recreatief netwerk).

De volgende zones zijn niet in de perimeter inbegrepen:

- Het gemeentepark Joseph Lemaire. Liggt in het verlengde van het vijverpark maar wordt ervan afgesloten door de Frans Halssquare en vooral door het lange appartementencomplex. Dit park heeft een lokale functie.
- Het gedeelte ten noorden van de Neerpedestraat (Picky club, rugbyterrein, Chalet de la Pède, oefenvelden RSC Anderlecht). Het autoverkeer in de Neerpedestraat lijkt moeilijk te vermijden vanwege de bestaande woningen en de aanwezigheid van de Picky club en diensten van de gemeente Anderlecht (personeelslokalen en parkeerplaatsen voor de technische diensten), het huizenblok aan de rand van het park tussen de Neerpedestraat, de Haasstraat en de Luizenmolenlaan. Een BBP is opgesteld voor dit gedeeltelijk bebouwde blok. De Sint-Gerarduskerk, de school en de Grot van Lourdes hebben patrimoniale waarde. Het eigen karakter van dit huizenblok is niet gerelateerd aan de identiteit van het park.

De meeste percelen van het gebied in Neerpede zijn eigendom van Anderlecht, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Federale Overheid. Voor de inrichtingen / reconversies en het daarna volgende beheer dienen samenwerkingsovereenkomsten te worden aangegaan.

4.2.5. Componenten

Zoals in het vorige hoofdstuk werd gesteld heeft het project niet als opzet om de aanwezige recreatieve activiteiten binnen de perimeteervan het "Parc W" te schrappen, maar deze integendeel te herwaarderen en te versterken door andere activiteiten, betere aanleg, goede bereikbaarheid, ...

In dit hoofdstuk wordt een idee gegeven van de huidige en toekomstige onderdelen voor het "Parc W". De opgesomde onderdelen moeten niet als een uitputtende lijst worden opgevat en dienen slechts om de potenties van dit stadsrandgebied aan te tonen.

De volgende onderdelen zijn weerhouden:

- De belangrijkste toegangspunten
- Ecologische functie
- Recreatie-elementen onder de ringinfrastructuur
- Water
- Spel- en speelnetwerk
- Volkstuintjes
- Hall of Fame
- Trajecten
- Camping
- Sport
- Golf

De belangrijkste toegangspunten

De belangrijkste Poorten naar het "Parc W" worden:

- het metrostation Eddy Merckx
- de tramhalte Marius Renard (tram 81 en 31) en de bushalte Marie Curie (bus 141, 142 en 620)
- de parkeerplekken tussen de Luizenmolenlaan en het viaduct (onder het viaduct), langs de Luizenmolenlaan, en tussen het rondpunt van de Henry Simonetlaan en de Olympische Dreef (bermen B201 tussen de rondpunten).

Omwille van de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van het "Parc W", is het essentieel om de wandel- en fietsverbindingen tussen het park en de voorgenoemde openbare vervoershaltes aanzienlijk te verbeteren, via signalisatie, esthetisch en functioneel kwalitatieve routes en voorrang aan actieve verplaatsingsmodi.

Olympische Dreef (zie fiche 4.1.1):

- minerale oppervlakte beperken
- groene oppervlakte uitbreiden, horizontaal en verticaal
- een veilige, doorlopende en kwaliteitsvolle fiets- en wandellink aanleggen

Onder de infrastructuur:

- werk aan de verlichting en de natuurlijke lichtinval
- de "verloren" ruimte als fiets- of autoparking gebruiken, ...
- "Hall of Fame" uitbreiden tot onder de Simonetlaan. De benaming "Hall of Fame" is ontstaan in hip-hopkringen voor de ruimte onder het viaduct, waar de pijlers als dragers fungeren voor kunstwerken en graffiti. De plek is een welbekende exporuimte in de graffitiwereld.

Via een mobiliteitsstudie dient te worden getest of het aantal rijbanen kan worden teruggebracht en of een gedeeltelijke afsluiting van de Dreef en de Ketelstraat mogelijk is.

De gemeente Anderlecht, Leefmilieu Brussel en Mobiel Brussel houden overleg over een concept-aanlegplan van een gedeelte van de Olympische Dreef en mobiliteitsaspecten in het "Parc W"-gebied.

Ecologische functie

Binnen de perimeter van het Parc W zien we volgende potenties voor natuurontwikkeling:

1. De beek, zijbeekjes en vijversnoer:

Een maximale integratie van alle waterlichamen door middel van een globale waterbeheersvisie is gewenst. Nu zijn vijvers en beek parallelle watersystemen, weliswaar gelieerd door overstorten. Na verbetering van de waterkwaliteit is er mogelijk een opportuniteit om tot een eengemaakt continue systeem te komen. Naast waterkwaliteit mag het waterbergend vermogen niet worden aangetast.

Een hogere diversiteit aan type van waterlichamen (beek, vijvers, poelen, tijdelijk natte infiltratiezones, ecologisch geoptimaliseerd stormbekken, "visloze" vijvers op golfterrein,...). De diversiteit in types van waterlichamen genereert een grotere variatie in natte en vochtige biotopen, wat op zijn beurt de lokale biodiversiteit ten goede komt.

Natuurvriendelijke oeverinrichting : ontkokeren van de beek waar mogelijk en het realiseren van ruimte voor de beek (winterbedding, natte zones, knotwilgen, moerasbosjes, natte weiden,...).

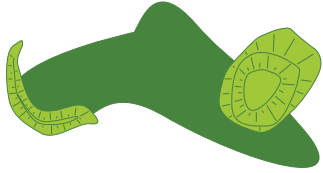
Groen/blauwe verbindingen via de zijbeekjes versterken richting golf en het rietveld. Er kunnen misschien extra poelen worden aangelegd die ook een natuur educatieve functie vervullen.

Voor de twee stormbekkens van de ring zijn er veel mogelijkheden, van grootse herinrichtingen tot minimale onderhoudswerken. Een eerste piste is het aanleggen van een natuurlijk substraat op de bodem (vb mengsel grind en zand) die de groei van waterplanten kan bevorderen. De waterkwaliteit zal zeker niet ideaal zijn, toch is dit goed voor "vervuilingstolerante" waterinsecten.

Concreet voor de Neerpedebeekvallei zijn volgende stappen prioritair:

- het verbeteren van de waterkwaliteit door het wegwerken van puntlozingen van huishoudelijk afvalwater. De bouw van een kleine/middelgrote waterzuiveringsinstallatie kan eveneens een verbetering betekenen.
- het ontwikkelen, van 1 continu systeem;
- het behouden (sommige vijvers hebben een serieuze onderhoudsbeurt nodig) en indien mogelijk het verhogen (bvb door slibruimen, herstructureringswerken,...) van het waterbergend vermogen

Partners hierbij zijn de gemeente Anderlecht, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de betrokken OCMW 's en de bevoegde beherende instanties van waterinfrastructuur.

2. Het reliëf

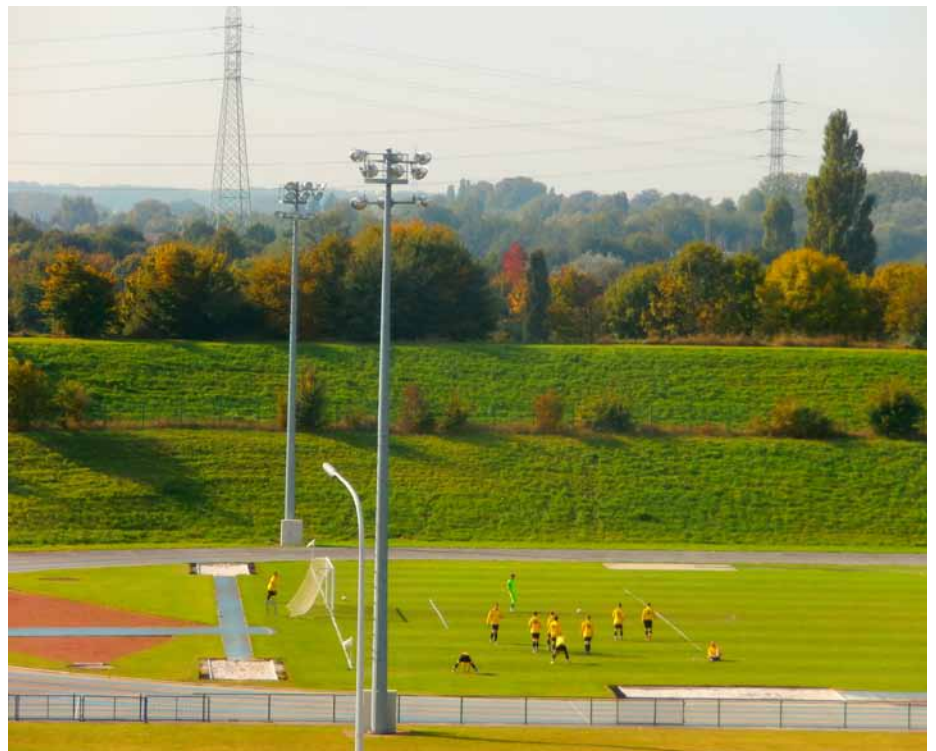
De verschillende artificiële taluds herbergen enkele regionaal zeer zeldzame planten. Er zijn zones af te bakenen waar natuur de hoofdfunctie is, met daarnaast recreatieve zones met natuur als nevenfunctie (sport- en spelmogelijkheden, panorama's...). De pioniersvegetatie moet vandaag plaats maken voor struiken en opgroeiende bomen. Een op te maken natuurbeheersplan voor de taluds laat een gediversifieerd beheer toe, waarbij ook rekening wordt gehouden met de recreatieve en landschappelijke doelstellingen.

Er bestaan veel mogelijkheden: begrazing, maaibeheer, ruigtebeheer, bloemenweide,... Dit wordt best in het beheerplan bepaald dat door een gespecialiseerd bureau zal opgemaakt moeten worden.

Partners voor de hoge talud (langs autostrade): Gemeente Anderlecht, Ski-club, BIM
Partners voor de lange talud (langs atletiekpiste): Gemeente Anderlecht, Golf, BIM

Huidige situatie

3. Het landschapspark:

- Het ecologisch beheer van het landschapspark laat toe dat de natuur als medegebruiker alle kansen krijgt in het park. Hierbij wordt specifiek het landbouwlandschap als biotoop beoogd ;
- Het vastleggen van een aantal «koester»soorten zoals tuinvogels, zwaluwen, mussen, akkervogels (patrijzen, leeuwerik,..;) egels, hazelwormen;
- Een beheersplan legt voor de verschillende activiteiten (volkstuintjes, waterrecreatie, spelinfrastructuur, lig- en speelweiden, speelbos,...) de natuuraspecten vast, met voldoende ruimte voor de natuur (bvb nest- en foerageermogelijkheden)

Op schaal van het landschapspark kan er een ecologische hoofdstructuur uitgetekend worden in drie subthema's:

- Netwerk van opgaande (verticale) elementen (bomenrijen/struweel/bosjes/...)
- Netwerk van grazige biotopen (hooiland, bloemenruigte, gazon, weiland, ...)
- Netwerk van blauwe elementen (poelen, vijvers, oevervegetaties, beken, ...)

Op basis van de eigenaars van de parkonderdelen kunnen dan per deel van ieder netwerk de partners worden bepaald.

4. De golf:

Als grote oppervlaktegebruiker is een ecologisch beheer van de golf belangrijk.

Partners: gemeente Anderlecht, uitbating Golf, BIM

5. het stadspark:

Vandaag is er een gradiënt van sterk ingericht in het oostelijk gedeelte naar meer ruimte voor natuurlijke processen in het westelijk gedeelte van het park. Die gradiënt is interessant.

Om de link met het landschapspark en het Pajottenland te maken kan het aangewezen zijn om moestuinen in te richten op de Jean Hayet Square. Tegelijkertijd kan dit voor een sterkere cohesie zorgen tussen de inwoners van de gebouwen rond de square. Educatie kan worden ontwikkeld in samenwerking met Natagora, CNN Vogelzang en het Blauw/groen huis.

Pushak Arkitekter
Snefyord, Havoyssund

Rintala Eggertsson Architects
Selyord Lookout Point

Possibilité de tyrolienne du
haut du talus

Water

Vanwege de huidige, matige waterkwaliteit van de Pede kan de beek niet worden geïntegreerd met de vijverbekken en is er geen ecologische ontwikkeling of recreatief gebruik mogelijk. De waterkwaliteit zal naar verwachting duidelijk verbeteren na de beëindiging van een aantal saneringsprojecten stroomopwaarts (zie actieplan 2.2., Waterbeheer).

Water kan daardoor een belangrijke rol in het park spelen als ecologische drager, voor recreatief gebruik en als structurerend element in het landschap.

Een groot aantal vogels doen nu reeds de vijvers aan. Hun aanwezigheid is een troef voor natuurobservatie en voor de biodiversiteit van de site.

De recreatieve activiteiten in en rond het water mogen geen afbreuk doen aan de natuurwaarde van de site.

De bestaande waterloopstructuur is sterk aanwezig in de site. De waterlopen zijn zichtbaar en de vijvers beslaan grote oppervlakten.

De stroomopwaartse vijver werd aangelegd als stormbekken maar wordt niet voor die functie gebruikt. Het is thans eerder een "stormvijver". De technische werking en de bestemming van het systeem kunnen worden herdefinieerd zodra de waterkwaliteit een nauwere relatie tussen de verschillende bekkens (vijvers en andere) en de Pedebeek toelaat.

Toch kan de blauwe structuur duidelijker naar voren komen door de zichtbaarheid van het water te verhogen en zo de continuïteit van het park als geheel te onderstrepen (onder meer onder de ring).

Het watersysteem kan verder worden versterkt door het aanleggen van overstromingsgebieden in het park langs de beek en de zijbeekjes. Het watersysteem in deze natte gebieden kan worden gevoed door regenwateropvang.

Een integraal beleid van het blauwe netwerk is nu niet verzekerd omdat het beheer op het ogenblik deels ligt bij de gemeente en deels bij het gewest.

De vijvers hebben geen specifiek statuut; ook is er geen beheersplan. Aangezien het wateroppervlakte van de vijvers kunnen deze een interessante meerwaarde aan de recreatieve pool van het "Parc W" geven.

Watersanering is een belangrijke doelstelling bij de herwaardering van Neerpede en de aanleg van het "Parc W". De beek kan mogelijk deels of geheel in de vijvers uitmonden. Daardoor wordt de waterkwaliteit van de vijvers verbeterd en kan een continu systeem worden verkregen.

Afgezien van de huidige watervervuiling – uitgaande dus van een aanvaardbare waterkwaliteit – kan aan de volgende recreatieve activiteiten op en rond de vijvers worden gedacht:

- bootjes, waterfietsen
- modelboten
- kajak
- sportvissen
- zwemzone (onder voorbehoud) en rustzone (strand, groen, ...)

De ecologische waarde van het water en de natte gebieden kan hierop aansluitend worden ontwikkeld: natuurlijke oevers, gradiënt water – natte zones – hoger gelegen gronden, vluchtoorden voor fauna (eilandjes en andere moeilijk toegankelijke plekken), overstromingsgebieden, middendeel van de beek, versterking van de ecologische link tussen de vijvers langs beide kanten van het viaduct, ...

Via een beheersplan met een duidelijke zonering van de verschillende functies kan het samengaan van gevoelige functies (ecologische zone, rustige zone, ...) en recreatieve functies worden gewaarborgd.

Huidige situatie: middenvijver, gelegen tussen het Vijverspark en de gewestelijke recreatiepool

Ponton, Porto

Park Spoor Noord, Antwerpen

Visserij

Waterfietsen

Speelse inrichting

Spel- en speelnetwerk

Een aantal spelinfrastructuren bestaan reeds in het gebied, zoals het speelterrein langs de vijver, tussen de gewesthoeve (toekomstig project Agrobiopool) en Pony paradise. De site wordt ook door jeugdbewegingen gebruikt. Deze infrastrukturelementen en de spelmogelijkheden zijn echter weinig ontwikkeld ten opzichte van de noden en de potenties van de site.

Het spel- en speelnetwerk wordt geënt op het concept van de ecologische vallei, langs de vijvers en de waterlopen. Het versterkt het gebruik van de openbare ruimte en geeft plaats voor ontmoetingsplekken. In samenhang met deze spel-as in de vallei kunnen ook de specifieke potenties die het reliëf van heuvel of de ruimte onder het viaduct worden aangeboord.

Verder worden specifieke inrichtingen voorzien, met goed toegankelijke spel- en speelgelegenheid voor de diverse (leeftijds)groepen: kleuters, kinderen, teenagers, volwassenen, personen met beperkte mobiliteit, visueel gehandicapten, ...

- speelpleinen voor kleuters
- speelterreinen met natuurlijke materialen die de verbeelding de vrije loop laten
- niet aangelegde, afgebakende "wilde" zones kunnen als avontuurterrein fungeren
- groene zones voor jeugdbewegingen, balspelen, picknicks, informeel gebruik, ... (in functie van de reorganisatie van het golfterrein, mogelijke zone tussen de Kiekensstraat, de vijver en de Olympische Dreef)
- minerale zones (niet verhard) voor rollers, rolschaatsen, leren fietsen, ...
- bosspelen
- BMX-parcours
- avonturenparcours
- waterspelen
- reuzenlabyrint in een maïsveld (buiten de perimeter van het "Parc W"), met animatie door acteurs (<http://www.labyrinth.be/fr>)
- ...

Naast zijn ecologische waarde vervult het reliëf eveneens een ludieke functie.

De heuvel wordt nu gebruikt door ruiters.

De heuvel en de talud bieden een veelvoud aan mogelijkheden:

- de langste glijbaan
- een tokkelbaan ("death ride")
- een uitzichttoren
- een indianenbrug of wandelbrug tussen de heuvel en de talud
- ervaring van de natuur (verschil maken tussen zone met natuur als hoofdbestemming en recreatieve natuurzone)
- ...

Hierbij dient wel gelet te worden op de bodemkwaliteit. De heuvel werd gebouwd met afgegraven gronden van infrastructuurwerken. Deze gronden zijn (deels) vermoedelijk vervuild.

Er is voor het ogenblik geen gedetailleerde informatie hieromtrent beschikbaar.

De integratie in het landschap en het respect voor het ecologisch kader landschaps, zijn bepalend bij het ontwerp van het spel- en speelnetwerk, met elementen die aansluiten bij de buiten- en landbouwomgeving, gericht op ontdekking en avontuur. Het concept voor het spel) en speelnetwerk haalt voordeel uit de specifieke condities van de site: het reliëf, de aanwezigheid van water, het viaduct, de bestaande bomen, ... De inrichtingen worden speciaal voor de site bedacht en gebouwd, en worden niet uit een standaardcatalogus gekozen. De gemeenschappelijke kenmerken voor de recreatieve aspecten en het verdere meubilair (materialen, kleuren, ...) worden opgenomen in een charter om een esthetische coherentie voor het park te bewaren.

Speelplein in hout

Spelen in het bos

Mais doolhof in Durbuy

Avonturencours

Inhabitable bridge - Waiting for the river
Observatorium
Emscher River, Duitsland 2010

Recreatieplekken creëren onder de ringinfrastructuur

Onder de viaducten is een aanzienlijke ruimte beschikbaar met een specifieke potentie voor ontwikkeling. Hier kunnen bijvoorbeeld luidruchtige recreatieve functies worden voorzien. Er bestaat een vraag voor een overdekte ruimte voor BMX- en skategebruik. De inrichtingsmogelijkheden en -modaliteiten onder de Ringweg dienen met Mobiel Brussel te worden onderzocht.

Het geluid van de ring bepaalt in grote mate de sfeer onder het viaduct. Vanwege het diffuse karakter van de geluidsbronnen kan het geluidsniveau moeilijk worden teruggebracht. Idealiter zouden daarvoor ingrepen op het viaduct zelf moeten worden ondernomen.

Misschien kunnen beschermde ruimten onder het viaduct worden aangelegd. De mogelijkheid van een overdekte, geluidsisolerende infrastructuur kan worden onderzocht, al naargelang de functie en de locatie ervan op een site die als park wordt uitgebouwd. Ook kan een langwerpige constructie naar het model van een serre de gebruikers overdekt naar het park leiden.

Voor sommige "urban sports" activiteiten hebben gebruikers nu al voor deze locatie gekozen. De overlast van het geluid lijkt hierbij dus relatief. Deze activiteiten kunnen verder ontwikkelen in dit ongewoon kader, dat ruimte laat aan een identiteit en sociale en sportactiviteiten toelaat die een jong publiek aantrekt.

Mogelijke activiteiten:

- skatepark
- schommels
- basketveld
- fietsenverhuur
- ...

Sinds mei 2014 heeft het Gewest (MBHG, Mobiel Brussel, BUV, Directie Beheer en Onderhoud) een vergunning toegekend aan een vzw van amateurs van telegeleide auto's die er een circuit heeft aangelegd. De verenigbaarheid van deze activiteit met de "hall of fame" (zie verder) en verdere landschaps-, ecologische en recreatieve ambities is betwistbaar. Dit voorbeeld toont de dringende nood aan van een globale en gedragen visie voor het "Parc W".

Het is niet duidelijk wie eigenaar is van de grond onder de viaducten.

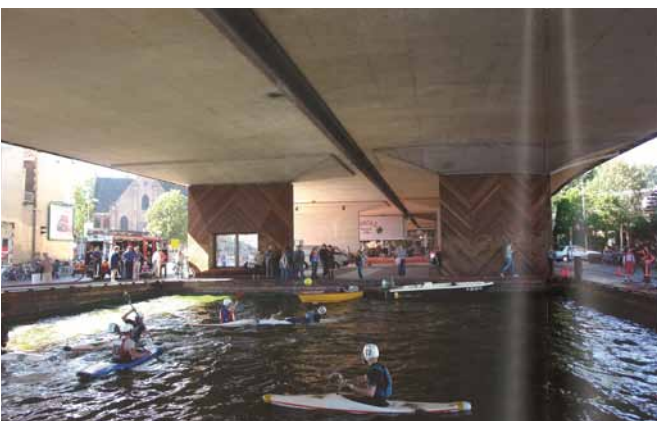
Deze hele infrastructuur dient mee worden opgenomen in de logica van het park: strategische perspectieven, doorwaadtrajecten en Fiets-GEN traject, opname in de vormtaal van het park, ...

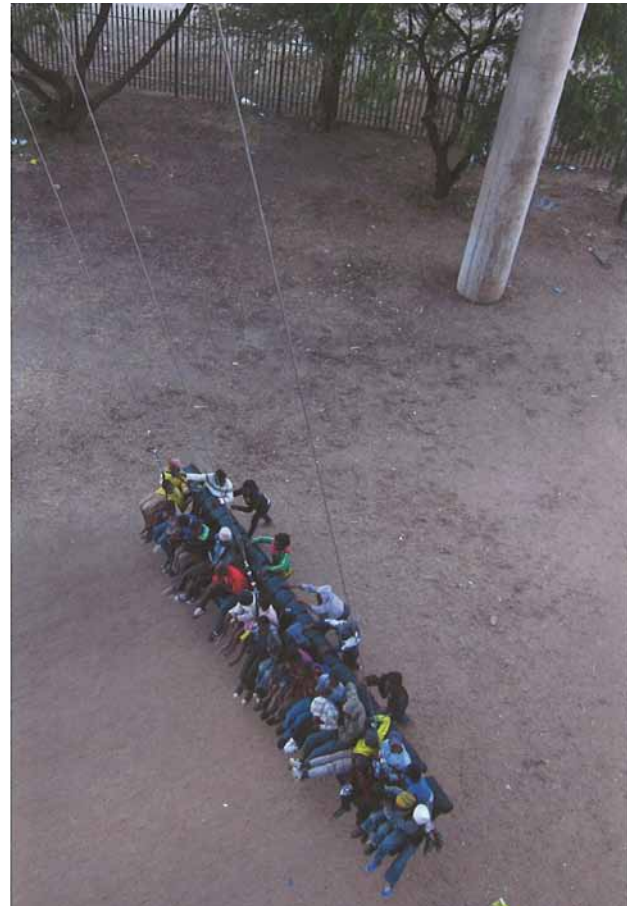
Huidige situatie

Daring Leisure - Hector Zamora
Nagoya, Japan, 2010

Life under the viaduct
ABERNA - Koog aan de Zaan, Nederland, 2003

Gravity Passengers - Refunc
Mafikeng, Zuid-Afrika, 2010

Stedelijk park langs een grote weginfrastructuur
Basel, Zwitserland

Volkstuintjes

Het Brussels gewest is op zoek naar nieuwe ruimte voor volkstuintjes.

De bereikbaarheid van de sites, zowel via het openbaar vervoer als met de auto, is een sleutelfactor voor de keuze van nieuwe percelen voor volkstuintjes.

Vanwege zijn geografische ligging, de bereikbaarheid en de groene omgeving bezit Neerpede ruim potentie voor het aanleggen van volkstuintjes (zie de studie "Het moestuinnetwerk: ontwikkeling van ecologische stadstuinbouw voor iedereen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest").

De nieuwe volkstuintjes worden strategisch ingeplant ten opzichte van de bestaande tuintjes. Een goede geografische spreiding over het gewestelijk grondgebied is hierbij een belangrijke factor.

De bodemkwaliteit een derde criterium waar rekening mee moet worden gehouden (zie onder meer de bodeminventaris).

De gemeente Anderlecht wil collectieve en geen individuele volkstuintjes omdat het eerste type tuintjes het sitebeheer vergemakkelijkt. Onder "collectieve volkstuin" wordt verstaan een serie percelen onder gezamenlijk beheer. De percelen kunnen verder individueel of in groepsverband worden verbouwd. De collectieve instantie beheert de toewijzing van de percelen en collectieve infrastructuur zoals paden, omheiningen, uitrustingen, waterbekken, composthoop, ...

Referenties zoals het Eetbaar Park (Kunstberg, Brussel), Marie's Garden in Overijse, Fruittime in Neerpede of de dierenboerderij in Schaarbeek zijn andere mooie voorbeelden van een geslaagde integratie van landelijke elementen in een stedelijke omgeving. Op deze sites kunnen families met jonge kinderen worden onthaald die er het plukken kunnen ontdekken zonder daarom te moeten instaan te worden met het dagelijks onderhoud van een moestuin.

In het kader van het "Parc W" kunnen collectieve volkstuintjes worden ingeplant in de ecologische vallei, bij voorkeur langs de paden. Zij creëren zo een visuele dialoog en staan in relatie met de gebruikers van het park zonder voor het algemene publiek toegankelijk te zijn.

De ontwikkeling van moestuintjes beantwoordt aan verscheidene doestellingen voor de stadsbewoners: productie van voedsel voor eigen gebruik, naast recreatie en ontspanning, een sterkere band met de natuur, educatie en ontdekking van de natuurlijke ritmes en de lokale plant- en diersoorten, solidariteit en gezellig samenzijn.

De locatie van de collectieve volkstuinen dient rekening te houden met de andere functies van de parken: sociale aanwezigheid, bereikbaarheid, grondkwaliteit, ecologische potentie, ... Zoals alle andere functies moeten de collectieve volkstuinen worden gekaderd in een globaal richtplan.

Verder straalt de agrarische biopooldimensie een aantrekkingskracht op zichzelf uit via de verkoop van lokale producten, proeverijen rond lokale producten, en pedagogische, didactische en andere activiteiten. Het project Agrobiopool (zie actieplan 3.1, Duurzame landbouwactiviteiten) neemt een strategische plaats in binnen het "Parc W".

Huidige situatie van de volkstuintjes aan de Zuun

Referenties van volkstuintjes

Hall of Fame

De "Hall of Fame" is een graffitimuseum in open lucht, in casu onder de viaducten.

De "Hall of Fame" werd in de jaren 1990 opgericht na een akkoord in het kader van het Grootstedenbeleid (GSB): artiesten kunnen zich hier (overdag) vrij uiten. De site wordt ook gebruikt door Kunstscholen voor de eindejaarsexamens van hun leerlingen.

Anderlecht staat bekend om zijn lange traditie van muurschilderingen, die reeds in de 14de eeuw zijn oorsprong heeft. Sinds 2 jaar heeft de dienst voor Toerisme het onderwerp toegelicht via folders (digitaal en in drukwerk), rondleidingen georganiseerd en er over uitgeweid op uitnodiging van de geschreven en audiovisuele pers. Ook toeristische operatoren, Kunsthogescholen en vooral Visit Brussels (als toeristische instelling van het Brussels Gewest) organiseren rondleidingen naar de "Hall of Fame".

Het is hoognodig deze site te beschouwen als een deel van een park voor wat het beheer ervan betreft: het gaat immers om een vooraanstaande drager voor creatie en kunstuiting, die zowel bij toeristen als kenners enthousiast wordt ervaren.

De opzet is om dit graffitimuseum in open lucht meer aandacht te geven en het in te passen in het globaal concept voor het "Parc W".

Hall of Fame - bestaande situatie

Wandelnetwerk

Een fitometer-parcours en een groot aantal wandel- en fietsroutes bestaan reeds in de zone Neerpede, onder meer de Groene Wandeling – de ruggengraat van het wandelnetwerk.

Toch dient in de optiek van het tot stand brengen van een gewestelijke recreatieve pool, het aanbod van en de communicatie rond deze routes te worden ge diversifieerd en verbeterd.

Bestaande elementen:

- wandelroutes
- recreatieve fietsroutes

Te ontwikkelen:

- “gegarandeerde” routes, vlot toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit
- ontdekkings- en pedagogische routes
- jogging-parcours
- fitometer-parcours
- wandelingen te paard in samenwerking met Pony paradise.

Global Arquitectura Paisagista
Lissabon

Camping

Het idee van een kampeerterrein dicht bij de grootstad kan kaderen in de ontwikkeling van het "Parc W", binnen of buiten de beoogde perimeter.

De wenselijkheid van een camping in Neerpede moet worden gezien in functie van de toeristische aantrekkingskracht van zulke faciliteit. Veel hoofdsteden beschikken immers over kampeergelegenheid niet ver van de stad, waarmee een breder publiek van toeristen kan worden aangesproken. Een camping voor tenten kan worden voorzien in de sportzone, tussen de heuvel en de sporthal. Er kan een synergie worden ontwikkeld tussen het kampeerterrein en de sportclubs voor het gebruik van het sanitair.

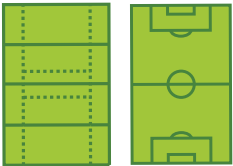
Er kan ook logement worden overwogen in het kader van het project Agrobiopool: hier is plaats voor 2 of 3 tenten en/of voor slaapzalen en sanitair in een van de bestaande gebouwen.

De aanleg van een kampeerterrein dient uiteraard te gebeuren met respect voor de logische werking van de omgeving:

- landschappelijke integratie
- impactstudie mobiliteit
- beheer van het afvalwater

Bij de eventuele inrichting van een camping in het park moet rekening worden gehouden met de geluidsimpact van de ring en met veiligheidsoverwegingen vanwege de geïsoleerde locatie van de site. De kampeerfunctie werd niet als hoge prioriteit weerhouden, maar denood blijft bestaan. Mogelijks zijn er betere opportuniteiten in het Vlaamse gewest.

Sport

Er bestaan verschillende sportclubs (ski, hockey, voetbal, atletiek, sporthal, ...) binnen de perimeter. Het merendeel is niet vrij toegankelijk.

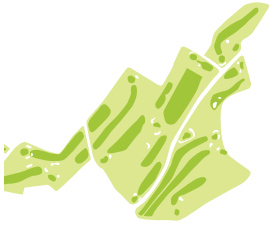
De opzet is om het huidige aanbod te behouden maar de inplanting en de integratie ervan te verbeteren in de nieuwe parksfeer. De aantrekkingskracht en de bereikbaarheid van de bestaande infrastructuur verdient te worden versterkt voor een optimaal gebruik.

Een bijkomend streefdoel is om een groter aantal gebruikers toegang te geven tot actieve sport. Het huidige privé-model van de infrastructuur dient daarom te worden herzien en verbreed.

Concreet betekent dit:

- Investeren in de directe omgeving van de sportterreinen: begroening, kwaliteitsvolle onthaalinfrastructuur, zichtbare sociale activiteiten, openbaar toegankelijke activiteiten zoals terras, bar, pétanque, ...
- De visuele en geluidsimpact van de sportactiviteiten verminderen (kleuren van de kunststofterreinen, reclame, verlichting, geluidsinstallatie, ...)
- Een esthetisch verantwoorde verlichting voorzien (zie ook de inrichtingsprincipes van actieplan 4.1, Olympische Dreef, punt 4.2.6). Het aanwenden van één enkel soort verlichting voor het gehele park en de toegangswegen bevordert de totale leesbaarheid als park en geeft het park een duidelijke identiteit.
- Een omslag in de mobiliteit: actieve verplaatsingsmodi, openbaar vervoer, parkeergelegenheid bij de ingang van het park
- Verhoogde synergie tussen de verschillende actoren: gedeelde infrastructuur (club, sanitair, fietsenparking, ...), agenda, ...
- Clubs en clubverantwoordelijken betrekken als partners in het uitbouwproces van het park.

Golf

Een dialoog is gaande tussen de gemeente Anderlecht, Natagora en de golfclub in het kader van het gemeentelijk blauw/groen plan. Het opzet is het versterken van de landschapsintegratie van het golfterrein, het verhogen van de ecologische waarde en de doorwaadbaarheid voor het publiek. Het gaat hier om een positieve dynamiek, met resultaat. Deze aanpak dient te worden voortgezet met respect voor het rurale landschap. Dan wordt de opname van het golfterrein als activiteit in het park logisch.

Het grondbeslag van het golfterrein is uiteraard zeer ruim. Het is wenselijk dat het perceel tussen de Olympische Dreef en de stroomopwaartse vijver meer doorwaadbaar wordt gemaakt. Een recreatieve weide zou kunnen worden aangelegd op een gedeelte van dit perceel, aan de vijverkant. Het perceel is strategisch voor de opwaardering van de Olympische Dreef als structurerende as en voor de vijver als hoofdaantrekkingspunt van het park.

De impact op het golfparcours dient te worden onderzocht, met mogelijke terreinuitwisseling (zie kaart hieronder).

Het parkeerterrein van de golfclub wordt bij voorkeur bereikt vanaf Erasmus via de Schollestraat en/of de Ketelstraat.

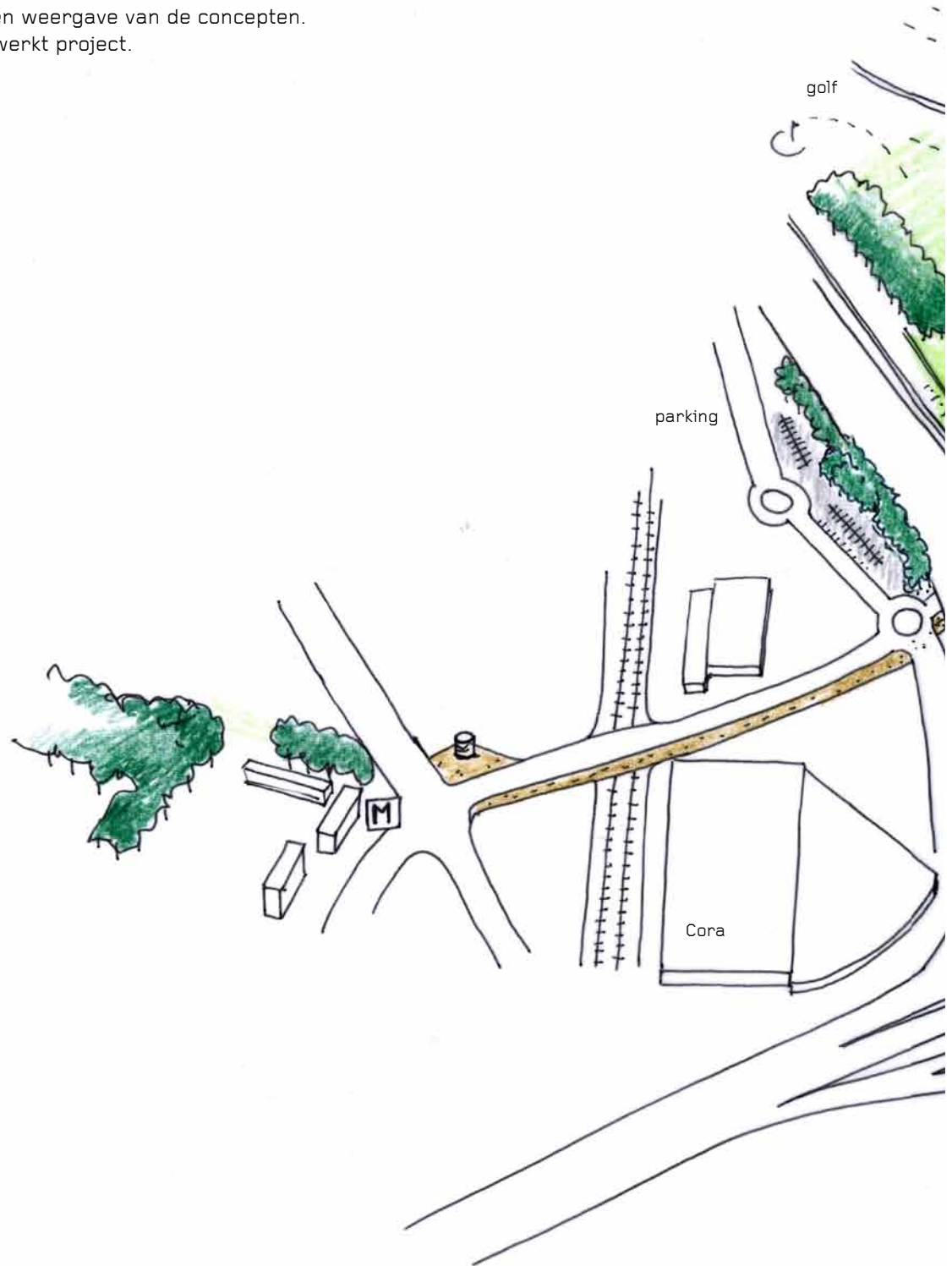
Site 1: eigendommen van de staat en van de gemeente Anderlecht, verhuurd door de golf. Ruilmogelijkheid met site 2?

Site 2: wordt vandaag verhuurd door de gemeente Anderlecht

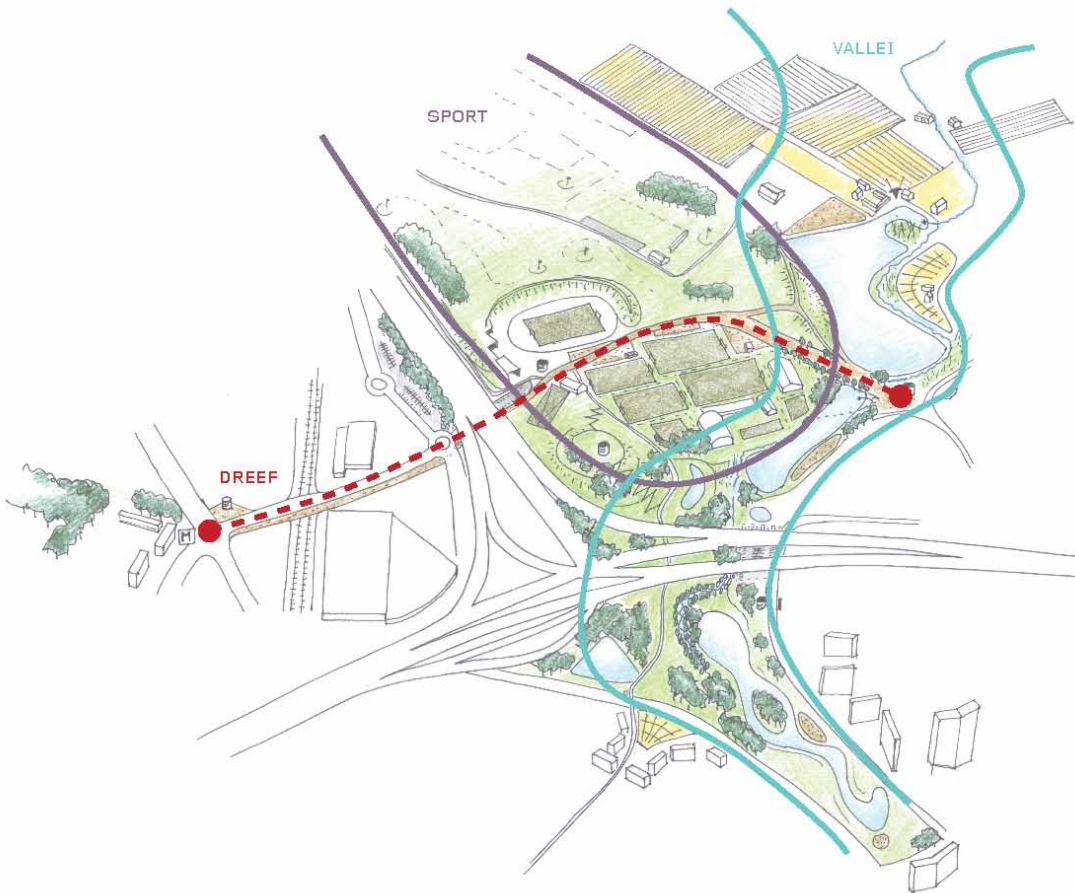

Inrichtingsprincipes Parc W
gewestelijke recreatiepool
(kijkend vanuit Brussel naar het Westen toe)

Deze schets is een weergave van de concepten.
Het is geen afgewerkt project.

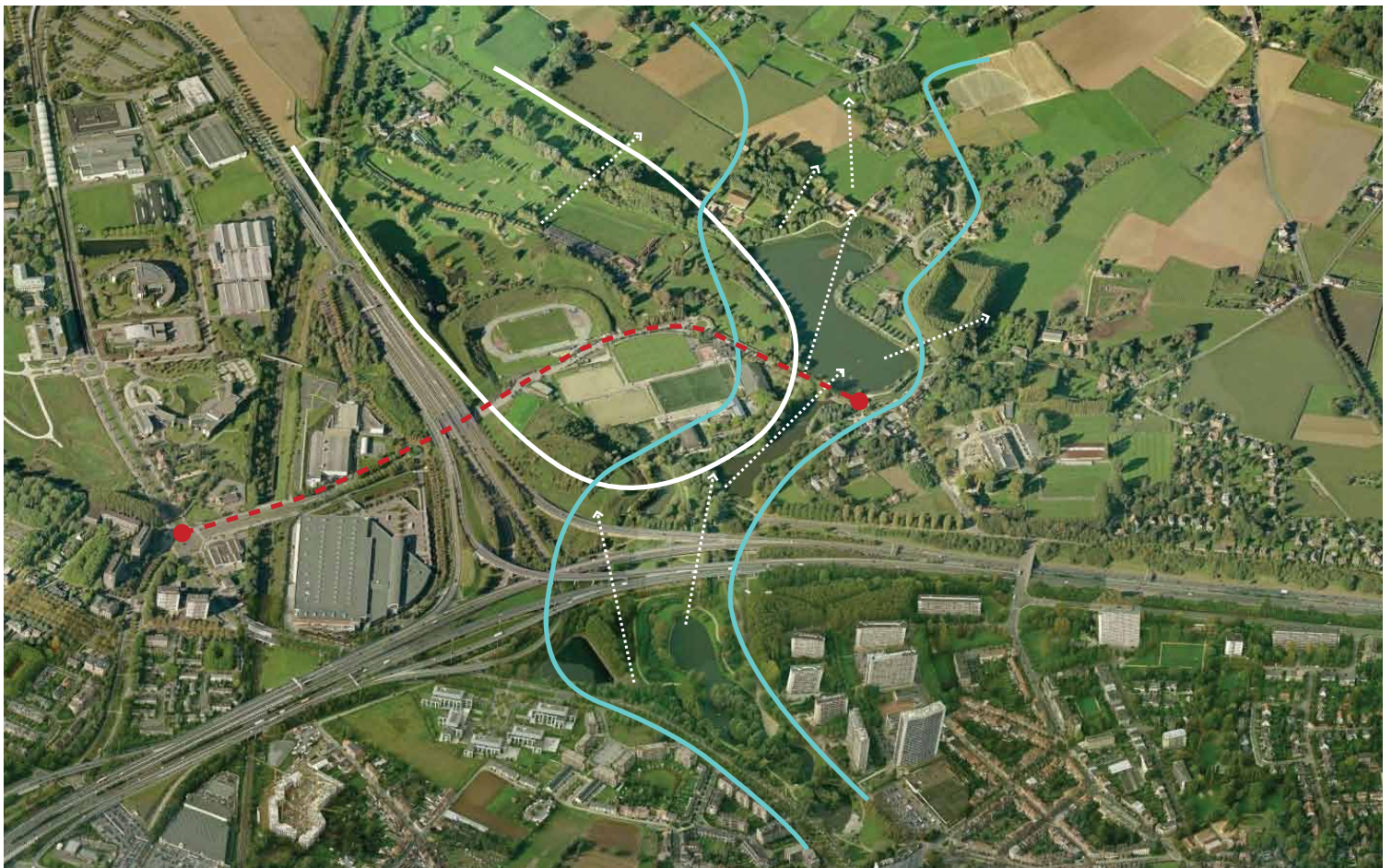

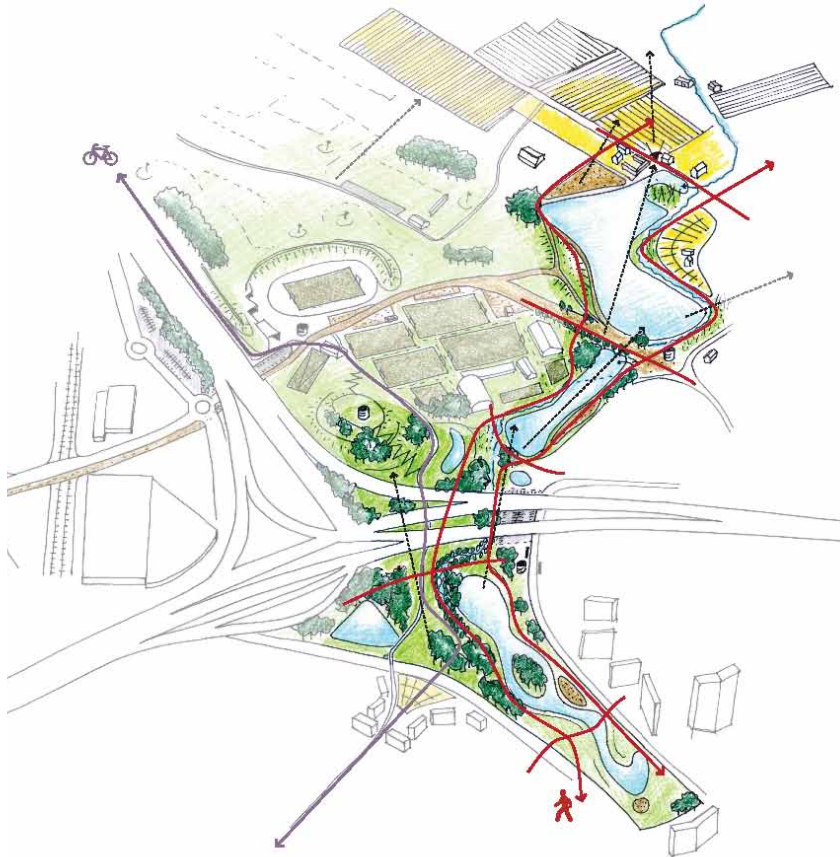

**Belangrijkste deelaspecten
Parc W**

3 deelgebieden

- de vallei
- de Olympische dreef (zie
fiche 4.1.1)
- de sportzone

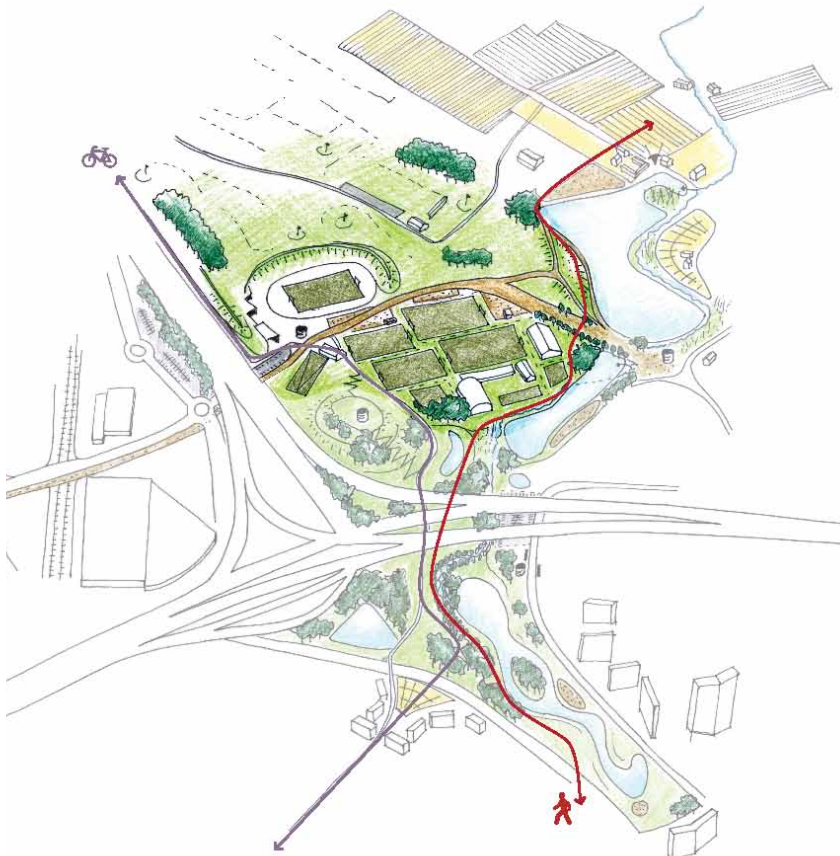
De vallei

Krachlijnen:

- terreinen voornamelijk in handen van BHG en gemeente Anderlecht
- kerngebied kan in relatief korte tijd gerealiseerd worden
- relaties met projecten Agrobiopool en de VZW « Het Groen en Blauw Huis »
- verwerving nodig van vertuinde gronden tussen vijver en Neerpedestraat 741
- valoriseren van de ecologische waarde van de beekvallei en de vijvers.
- vrijmaken van zone spel en ligweide bij grote vijver (eigendom gewest, momenteel golf)

Landschappelijke structuur van de vallei:

- ladderstructuur
- continuïteit met context creëren
- visuele doorzichten (coulissen)
- velden met verscheidenheid aan activiteiten
- water als leidraad

Sportzone

Krachlijnen Golf:

- Implementatie ecologische golf
- Valorisatie beekvalleities
- Verhogen landschappelijke kwaliteit door doorzichten
- Verhogen doorwaadbaarheid

Krachlijnen zone sportvelden

Veldenstructuur

Verzorgen van randen gebied door groen, paviljoenen en activiteitsvelden

Versterken fiets- en wandelpad langs heuvel

lichtplan

4.2.6. Beheer

Tijdsbeheer

De gebruiken en functies wisselen door de tijd heen en bepalen het leven van het park: de jaargetijden, de cyclus van dag en nacht, de groeitijd van nieuwe aanplantingen, het plukseizoen voor het fruit, het oogstseizoen voor de groenten, ...

Tijd is een belangrijke belevingsfactor in de ervaring van het park en de natuurlijke en agrarische omgeving. De tijdsbeleving kan een basiselement worden in het bestaan van het park.

Naast dit meer conceptueel tijdsbegrip kan via een pragmatische benadering het gebruik van het park worden geoptimaliseerd in functie van het levensritme en de levensstijl van de modale burger, die recreatie nodig heeft en een sport wil beoefenen na de werkuren.

Door de aanleg van een gemoduleerde openbare verlichting in het park kan enerzijds de veiligheid van de site worden versterkt en kunnen anderzijds sportbeoefenaars (lopers en stappers) actief blijven als het donker is. Deze verlichting vereist een doordacht, intelligent en energiezuinig systeem. Behalve de hoofd-as van het park hoeven niet alle zones op dezelfde manier of even lang of ononderbroken te zijn verlicht.

Beheer van het "Parc W"

Een langdurig bestaan van het "Parc W" rust op drie pijlers:

- kwalitatieve inrichting
- goed onderhoud: het onderhoud is een reële problematiek. Anderlecht kent nu al een tekort aan onderhoudspersoneel en de bestaande parken verouderen (jaren 1950-1960).
- informatie, sensibilisering van het grote publiek en politieke opvolging

Inspraakproces

Een inspraakproces is een onmisbare stap voor het definiëren, programmeren, ruimtelijk plannen en uitvoeren van het project.

Werkvergaderingen dienen op verschillende niveaus te worden voorzien:

- vergaderingen op politiek en administratief vlak (BHG, gemeente Anderlecht, BIM, ATO,...)
- werkvergaderingen met de actoren op de site (beheerders van sportinfrastructuur, van het golfterrein, van de skipiste, van de horecagelegenheden, ...)
- inspraak van huidige en toekomstige gebruikers (bijvoorbeeld via een internet-enquête) om kennis van en inzicht in hun interesses, behoeften en verwachtingen te verkrijgen

4.2.7. Knelpunten

- Grondbezit: de verschillende beheerders van de diverse terreinen moeten tot een overeenkomst komen i.v.m. het project opdat een globaal en gecoördineerd beheer kan worden ingezet.
- De aanleg van een autovrije zone heeft een directe impact op de bereikbaarheid van de sportclubs en druist onvermijdelijk tegen bestaande gewoonten in. Een overlegproces en begeleidende maatregelen zijn daarom noodzakelijk.
- De aanleg van parkeerterreinen aan de rand van het park is een noodzaak. De beoogde parking op de ringberm naast de Decathlon vergt samenwerking van het bedrijf of eigendomsafstand. Het eigendomsstatuut van het bedoelde terrein is niet duidelijk achterhaald (Decathlon?).
- Het waterbeheer wordt voor het ogenblik gedeeld door de gemeente en het gewest. Daarbij komt dat de Pedebeek uit Dilbeek vloeit. De garantie van een aanvaardbare waterkwaliteit vergt samenwerking tussen alle betrokken actoren.
- Het viaduct legt een relatieve hypotheek op de creatie van een park. De geluidsimpact is moeilijk beheersbaar en vereist een meer diepgaande studie.

4.2.8. Plan van aanpak

De verwezenlijking van het "Parc W" is geen eendagsproject, maar kan vanwege de veelheid aan betrokken partijen slechts de uitkomst zijn van een langer, complex proces. Het is zaak om voortgang te boeken in nauwe samenwerking met de betrokken actoren, zodat deze zich kunnen vinden in het globaal plan en er een draagvlak kan worden gebouwd.

Er moet rekening worden gehouden met de volgende knelpunten:

- Hoe kan een identiteit worden gegeven aan deze in de huidige situatie versnipperde zone?
- Hoe wordt de mobiliteits- en bereikbaarheidsproblematiek opgelost?
- Hoe kan zowel de privé-actoren als de institutionele actoren naar tevredenheid recht worden gedaan?

De hoogste prioriteit voor dit actieplan is het inzetten van het proces door een dialoog in gang te brengen tussen de diverse gesprekspartners. Naast de algemene discussie dient te worden gewerkt aan transversale thema's: mobiliteit, water, spel- en speelnetwerk, ecologisch beheer, ...

Het proces dient tot een goed einde te worden gebracht onder leiding van een ontwerper/ontwikkelaar, eventueel in samenwerking met een communicatie agentschap, met een sterke ervaring in dit type projecten.

Randvoorwaarden

- Coherent beheer van het oppervlaktewater
- Principieel akkoord omtrent de mobiliteit
- Principieel akkoord over het ruimtebeheer tussen Anderlecht, BIM/BHG en andere actoren
- Duidelijk onderhandelingsmandaat met de privé-partners
- Principieel akkoord met Mobiel Brussel over de inrichting van de ruimten onder de viaducten

Benodigde voorstudies

- Hydrologische studie: potentie van een eengemaakt beheer, waterbeheer, ecologische en recreatieve functies
- Mobiliteitsstudie: haalbaarheid testen van een autovrije zone en inplanting van nieuwe parkeerterreinen aan de rand van het park
- Studie i.v.m. de potenties voor een spel- en speelnetwerk: concept, programmatische definitie, vormtaal, inplanting, ...
- analyse van de grondkwaliteit van de heuvels en potentiële terreinen voor collectieve moestuinen

Uitvoering van een inrichtingsplan (12 maanden)

- Aanduiden van een ontwerper/ontwikkelaar: kennis van en voeling met de landelijke en stedelijke context, de natuurwaarden, geschikte methodologie voor het inzetten van een langdurig proces met een veelheid aan actoren, ...
- Aanduiden van een verantwoordelijke instantie belast met de procedurele begeleiding en het inspraakproces

Om de identiteit van het park te duiden vanuit de bestaande elementen is het belangrijk dat deze identiteit mee wordt bepaald door specifieke formele kenmerken van onder meer de uitrusting van het park (materiaal van de wegenissen, verlichting, signalisatie, recreatieve uitrusting, ...). Deze landschapstaal dient te worden uitgewerkt en verankerd in een document over de landschapskwaliteit.

Uitvoering

Het project kan in 3 zones worden onderverdeeld (3 types actoren en tijdsverlopen: BIM, Anderlecht en Mobiel Brussel):

- De vallei
- de Olympische Dreef en de parkeenterreinen
- Zone sportclubs: privé-actoren

5 Doelstelling 5: Bepalen van instrumenten interventie & beheer

Deze doelstelling wil door het aanreiken van instrumenten de implementatie en ontwikkeling van het richtplan onderzoeken.

Een eerste actieplan onderzoekt pistes om reeds bestaande kwaliteiten en toekomstige kwaliteiten breed kenbaar te maken, als belangrijke stap voor een groeiend maatschappelijke waardering voor de zone.

In een tweede actieplan wordt concreet ingegaan op de organisatie van het vervolgtraject van het richtplan. Gezien het grensoverschrijdend karakter is een goede coördinatiestructuur cruciaal voor haar realisering.

- Actieplan 5.1 communicatie van de potenties van het gebied
- Actieplan 5.2 organisatieplatform

Ateliers omtrent de actieplannen

5.1. Actieplan 5.1 communicatie van de potenties van het gebied

Omschrijving

Het projectgebied is weinig bekend, terwijl het reeds vandaag veel te bieden kwaliteiten heeft aan de recreant. Bezoekers zijn dikwijls verrast over de aanwezigheid van dit landschap, met alles wat het te bieden heeft, zo dicht bij Brussel.

Onbekend maakt onbemind en het breder kenbaar maken van de nu reeds bestaande kwaliteiten is belangrijk voor enerzijds het opbouwen van het draagvlak voor het richtplan, maar ook om de bestaande initiatieven kansen te geven en een gezamenlijke dynamiek te initiëren op het terrein.

Bestaande initiatieven functioneren vandaag te veel los van mekaar, terwijl zij een complementair een rijk aanbod vormen dat breed kan aanspreken. Het richtplan kan maar functioneren als de kwaliteiten van het studiegebied gekend raken. Hiervoor worden twee instrumenten voorgesteld. Een troevenkaart dat de aanwezige kwaliteiten samenbrengt op een kaart en hierdoor een instrument vormt bij de ontdekking op het terrein. Anderzijds is het belangrijk ook op het terrein het richtplan zichtbaarheid te verlenen door het installeren van poorten met bijbehorende informatie voor wie het projectgebied betreedt. Met Poorten worden herkenbare bakens begrepen die de toegang tot het park belichamen. Zij kunnen verschillende gedaantes aannemen, van eenvoudig informatiebord tot een paviljoen, zoals is voorgesteld aan de toegang in Neerpede.

Het valoriseren en het opbouwen van een draagvlak voor dit landschap is fundamenteel voor het welslagen van het richtplan. De onderstaande voorstellen zijn dan ook maar enkele elementen die hierbij kunnen bijdragen en behoeven verdere ontwikkeling. Dit is binnen dit kader niet verder aangezet, zolang er geen concrete partners geïdentificeerd zijn die dit zullen uitwerken en realiseren.

Troevenkaart

Deze tool kan breed worden ingezet en verzamelt de verschillende bezoekwaardigheden in het gebied:

- toegankelijkheid: openbaar vervoer, fietsroutes en belangrijkste aanrijroutes en aansluitende parkings
- de hoofdstructuur van het wandelnetwerk: Groene Wandeling, Sint Alena wandeling, Breughelwandeling (extended) en Zobbroekwandeling en hun onderlinge verbindingen
- de beeldbepalende panorama's en gebouwen (cf. beeldkwaliteitsplan)
- de bestaande natuurgebieden
- het aanbod aan lokale kwaliteitsproducten

De kaart kan als folder beschikbaar worden gesteld, als ook bijvoorbeeld via een digitaal platform worden verspreid.

Het regelmatig updaten van een troevenkaart is natuurlijk waarborg voor de relevantie ervan en stimuleert ook andere actoren op het terrein om initiatieven te nemen en langs deze weg kenbaar te maken.

Principe van knooppunten

Op het terrein wordt de informatie beschikbaar gesteld die toelaat dat bezoekers het gebied verder intrekken en verkennen. De knooppunten worden hiërarchisch opgebouwd:

- Onthaalpunten: zijn plaatsen waar uitgebreid kennis kan worden genomen van bepaalde deelaspecten in het gebied en informatie aanwezig is over al wat in het projectgebied is te vinden.
- Poorten: zijn plaatsen waar men het gebied betreedt. De poorten markeren deze intrede, en maken de bezoeker wegwijs
- Knooppunten: zijn secundaire doorverwijzingen, waar een aantal opties in de onmiddellijke omgeving worden geduid.

Relatie doelstellingen richtplan

Dit actieplan heeft relaties met volgende actieplannen:

- Actieplan 1.1 - landschapsinrichting
- Actieplan 2.1 - groen/blauw netwerk
- Actieplan 3.2 - valoriseren van lokale kwaliteitsproducten
- Actieplan 4.1 - zachte verbindingen

Knelpunten

- Taal is een mogelijk knelpunt, gezien de taalwetgeving in twee betrokken gewesten. Mogelijks kan resoluut opteren voor een meertalige communicatie, zoals dit gebeurt door voor toeristische doeleinden. Anders worden de documenten best eentalig per drager aangemaakt.
- Beheer: de waarde van deze informatie is bepaald door haar actualiteit. Een centraal aanknooppunt moet mogelijk maken om de informatie beschikbaar te stellen en te verwerken. Deze beheerstructuur is nog te bepalen.

Mogelijke partners

- samenwerking tussen de toeristische diensten van de betrokken gemeenten
- Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
- Dienst duurzame ontwikkeling van de gemeente Anderlecht, de VZW « Het Groen en Blauw Huis », de dienst stadsontwikkeling en mobiliteit (cel mobiliteit), de dienst toerisme.
- Gemeentelijke en gewestelijke diensten in functie van de poorten

Instrumenten & Referenties

www.toerismedilbeek.be

www.sint-pieters-leeuw.be

<http://www.toerismevlaamsbrabant.be/>

<http://visitbrussels.be/>

<http://www.anderlecht.be/culture-tourisme/tourisme>

<http://www.anderlecht.be/cultuur-en-toerisme/toerisme>

<http://www.anderlecht.be/environnement/developpement-durable/promenades-a-neerpede-et-environs>

<http://www.anderlecht.be/leefmilieu/duurzame-ontwikkeling/wandelingen-neerpede-en-omgeving>

www.maisonverteetbleue.be

www.groenenblauwhuis.be

5.2. Actieplan 5.2 organisatieplatform

Omschrijving

Het richtplan moet verder en breder gedragen worden na het voleindigen van de studie die haar vorm heeft gegeven.

Het model van een Regionaal Landschap kan hierbij worden gehanteerd.

Het begrip Regionaal Landschap verwijst naar een specifiek ruimtelijk afgebakend gebied waarvoor een samenwerkingsverband tussen lokale besturen, milieu- en natuurverenigingen en socio-economische partners bestaat om dit gebied op een duurzame wijze te ontwikkelen met natuur- en landschapsbehoud en natuurgericht toerisme als belangrijke pijlers. Regionaal landschap is aldus een beleidsmatig begrip (Cf structuurplan Vlaanderen).

Soortgelijke structuren bestaan in Wallonië als "Parc naturel", in Nederland, Frankrijk... Regionale landschappen zijn ad-hoc organisaties waarbij lokale en bovenlokale overheden zich structureren om op een grotere schaal het landschap te (her)ontwikkelen. De formele structuren die hierbij worden opgezet zijn van uiteenlopende aard. Meestal engageren de institutionele partners zich om gezamenlijk de ontwikkeling te sturen middels een engagement of charter en wordt een stuurgroep opgezet. Het operationaliseren van het regionaal landschap gebeurt ofwel vanuit een specifieke structuur, ofwel opgenomen door de partners.

De particulariteit is dat het hier een intergewestelijke samenwerking betreft, wat op zich geen obstakel is, maar ook dat er reeds "Het regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei" bestaat, wiens werkgebied deels overlapt met het projectgebied van het richtplan.

Het richtplan focust specifiek op de stads nabije open ruimte, over de gewestgrenzen heen. Gezien de specificiteiten zowel inhoudelijk, als institutioneel is een specifiek organisatieplatform wenselijk, die de verschillende sleutelactoren verzamelt.

Het gezamenlijk engagement kan mogelijks worden geformaliseerd in de vorm van een engagement of charter, waarin de intenties tot samenwerking rond de thema's landschapontwikkeling, natuur, recreatie en landbouw worden bevestigd.

Hiervoor is een stuurgroep ondersteund door een coördinatie cel nodig en moet het maatschappelijk veld breed worden betrokken.

Stuurgroep "0.2"

Tijdens de studie voor het opmaken van het richtplan heeft een stuurgroep het proces begeleid. Deze groep van institutionele partners is een juist forum gebleken om de ambities en actieplannen uit te zetten voor het projectgebied. De stuurgroep vormde voor veel leden een unieke opportuniteit om overleg te plegen en lijkt ook in de toekomst een vruchtbaar cenakel dat de grens- en sector overschrijdende samenwerking enkel maar kan versterken. De blijvende samenwerking tussen deze partners is een eerste belangrijke stap voor de implementatie en uitbouw van het richtplan.

Het forum van de stuurgroep is nu een jonge traditie, die de diverse leden wel graag bestendigt zien. De leden zijn overtuigd van de meerwaarde van deze samenwerking in functie van de opvolging van de actieplannen, het updaten van het richtplan, uitwisseling,

van informatie, het opzetten van verschillende soorten van samenwerkingen en het bewaken van de coherentie van de ontwikkelingen binnen het projectgebied.

Er is dus draagvlak om de stuurgroep te bestendigen, met een frequentie van 2 tot 3 keer per jaar (stuurgroep richtplan).

De samenstelling van deze stuurgroep 0.2 bouwt verder op de stuurgroep die de studie heeft begeleid, maar kan natuurlijk worden uitgebreid als andere dynamische partners zich aandienen.

De Vlaamse Landmaatschappij, Leefmilieu Brussel, de provincie Vlaams Brabant, de VZW «Het Groen en Blauw Huis» en het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei vormen de sleutelactoren in dit overleg, om samen met de betrokken gemeenten het richtplan tot realisatie te brengen. Verder overleg is lopende om dit concreet te maken.

Coördinatieceel

Hiermee gekoppeld is er nood aan een meer permanente coördinatie cel die de implementatie van het richtplan actief opvolgt en dynamiseert, verslag geeft over de vooruitgang, de communicatie stroomlijnt en waakt over de dynamiek binnen de stuurgroep richtplan. Het betrekken van het maatschappelijk veld en de uitbouw van het draagvlak van het richtplan behoren ook tot de kerntaak van een coördinatie cel.

Deze taken worden best opgenomen door actoren die voldoende voeling hebben met de dynamiek aan weerszijde van de gewestgrens.

De realisatie van de beschreven actieplannen en verdere ontwikkelingen in de toekomst zijn een gedeeld engagement tussen alle partners in het richtplan. Actieplannen worden gerealiseerd doorheen concrete acties van één of meerdere partners. Financiering, uitwerking en implementering van de actieplannen behoort dus niet tot het takenpakket van de coördinatieceel of de stuurgroep, maar worden opgenomen door initiatiefnemende actoren. De implementering van het richtplan vergt dus een doorgezet engagement van de betrokken actoren.

De coördinatieceel waakt over de dynamiek van het richtplan, coherentie over het gebied, de actualisatie van het richtplan en de circulatie van informatie.

Betrokkenheid maatschappelijk veld

Een volgende stap is het betrekken van het maatschappelijk veld in de dynamiek van het richtplan. Niet alleen moet het draagvlak worden uitgebouwd, maar ook de actieve participatie van talrijke actoren op het terrein is essentieel voor het welslagen van het project. Een aantal organisaties staan hierbij op de eerste rij, zijnde de landbouwverenigingen, de natuurverenigingen en de bewonersgroepen. Naast de landbouworganisaties moet ook voldoende aandacht gaan naar de landbouwers zelf, als essentiële partners, gezien veel van hen geen lid zijn van de klassieke landbouworganisaties.

Parallel hiermee kan een bredere campagne naar de bevolking het richtplan versterken, met aandacht voor informatie, inspraak, sensibilisering en privé initiatief.

Charter? Mogelijks vormt een charter een middel om het engagement van de verschillende partners te formaliseren; Een charter is een visiedocument waarin de actoren zich gezamenlijk engageren in de verdere samenwerking rond de thema's in het richtplan.

In de huidige stand van zaken werd een charter niet opportuun gevonden.

Mogelijke partners

De bestaande partners in de stuurgroep met name:

- Leefmilieu Brussel (BIM) Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Vlaamse Landmaatschappij, Vlaams Gewest
- Gemeenten Dilbeek, Anderlecht en Sint Pieters Leeuw
- Afdeling duurzame landbouwontwikkeling (ADLO) Agentschap Landbouw en Visserij, Vlaams Gewest
- Agentschap Natuur en Bos (ANB), Vlaams Gewest
- Provincie Vlaams Brabant
- Landbouwcel Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
- Het Groen Blauw huis vzw

Bijkomende partners:

- Landbouworganisaties
- Natuurverenigingen
- Vzw trage wegen
- Buurtorganisaties zoals Neerpede Blijft...
- ...

Stappenplan

Het bestendigen van de stuurgroep als overlegplatform maakt onderdeel uit van de communicatie- en overlegfase met de betrokken partners, volgend op het afsluiten van de studieopdracht. De leden van de stuurgroep wensen het overleg te bestendigen. Tijdens deze fase is de wenselijkheid of haalbaarheid van een charter bij de verschillende partners af te tasten.

Ook de missie van de coördinatiecel maakt onderdeel van deze bespreking.

Tijdens dit proces kan ook de officiële erkenning van het richtplan worden besproken. Deze erkenning verankert het richtplan in het beleid als referentie, en geeft een statuut aan de principes die hierin zijn vervat.

Deze erkenning kan de vorm krijgen van een actering door de betrokken overheden (gewesten, provincie Vlaams Brabant en de drie gemeenten). Een alternatief zou de ondertekening van een charter kunnen vormen.

De Vlaamse Landmaatschappij, Leefmilieu Brussel, de provincie Vlaams Brabant, het blauw/groen huis en het regionaal landschap Zenne wensen in die zin een gezamenlijk voorstel uit te werken, waarbij iemand wordt aangetrokken om de coördinatie te realiseren.

Instrumenten & Referenties

Principe regionaal landschappen:

www.regionalelandschappen.be/

www.schelde-landschapspark.be

Wallonie: Parcs Naturels de Wallonie: www.fpnw.be/

Frankrijk: Parcs Naturels Régionaux: www.parc-naturels-regionaux.tm.fr/fr/approfondir/qu-est-ce-qu-un-parc.asp

Duitsland: Naturparke

Groot-Brittannië: Areas of Outstanding natural Beauty

Nederland: Nationale Landschappen

COLOFON

Deze studie is enkel mogelijk dank zij de actieve implicatie van alle leden van de kern- en stuurgroep

Kerngroep

BIM	Serge Kempeneers, Frank Vermoesen, Joël Merlin, Robert Vanderhulst
VLM	Johan Kerkhof, Hoy-Ming To
BHG - Kabinet Leefmilieu	Chantal Vanoeteren, Catherine Fierens

Stuurgroep

BIM	Serge Kempeneers, Frank Vermoesen, Joël Merlin, Robert Vanderhulst, Karin Hermanus, Mathias Engelbeen, Renaud Bocquet
VLM	Johan Kerkhof, Hoy-Ming To, Luc Vander Elst, Johan Laeremans

Landbouwcel BHG	Marco Volpé
BHG - Kabinet Leefmilieu	Chantal Vanoeteren, Catherine Fierens
Dilbeek	Mieke Verschaffel, Oliva De Vidts
Anderlecht	Marie-Hélène Steurs, Roger Elshoecht, Christophe Bourgois
Sint-Pieters-Leeuw	Liesbeth Bortels
VI.O. ADLO	Hilde Villé
ANB	Bart van Camp
Provincie Vlaams Brabant	Stefaan Stegen, Dirk Buysse, Jona Lambrechts
Regionaal landschap Pajottenland & Zennevallei	Alwin Loeckx, Marleen Maldeghem

Studiegroep

SumResearch	Patrick Moyersoen, Céline Wellens, Thomas Moens, Marc Appelmans i.s.m Denis Dujardin i.s.m Hydroscan: Tom Feyaerts, Nele Wijnants, Guido Vaes
-------------	---

SumResearch

Waterloolaan, 90
1000 Brussel
02 512 70 11
www.sum.be

i.s.m.
Denis Dujardin
Hydroscan

september 2014